

Roczny plan pracy z historii dla klasy 4 szkoły podstawowej do programu nauczania „Wczoraj i dziś” (edycja 2020-2022)

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny

**Przedmiotowe ocenianie z historii w klasie 4.**

**Kryteria oceniania z WOS-u w klasie 8.**

**Procentowa skala ocen:**

**100% - 97% - celujący (6)**

**96%-85% - bardzo dobry (5)**

**84%75% - dostateczny (3)**

**50% - 30% - dopuszczający**

**29% - 0% - niedostateczny (1)**

**1. Ocenianiu podlegają następujące formy aktywności ucznia:**

- **Prace klasowe:** - całogodzinne, obejmujące wiadomości i umiejętności dotyczące określonego działu, zapowiadane z tygodniowym wyprzedzeniem;
- **Sprawdziany:** - (do 15 min.) – zapowiedziane, obejmujące zakres pięciu ostatnio zrealizowanych tematów;
- **Sprawdziany krótkie:** - (do 15 min.) – niezapowiedziane, obejmujące zakres trzech ostatnio zrealizowanych tematów;
- **Wypowiedzi ustne:** - obejmujące materiał aktualnie realizowanego działu (1-3 tematów);
- **Aktywność uczniów:** - oceniana poprzez „+” lub „-”. Każde 5 „+” daje ocenę bdb. (5). Każde 2 „-” daje ocenę nast. (1).
- **Zadania wykonane w domu:** - systematyka odrabiania prac domowych, przygotowanie pomocy naukowych, gazetek ściennych, plansz, nagrań mp3 lub mp4
- **Twórcze i oryginalne rozwiązywanie problemów:** - wykonywanie dodatkowych zadań wykraczających poza program nauczania, prezentacji, aktywny udział w akademiach i akcjach, wywiady ze świadkami his.;
- **Udział i odnoszone sukcesy w konkursach** szkolnych i pozaszkolnych, praca na zajęciach dodatkowych;

**2. Ocenianie prac pisemnych:**

- **Prace klasowe** przeprowadza się po zakończonej realizacji działu według zasad określonych w Przedmiotowym Ocenianiu w terminie ustalonym z uczniami.

- **Prace klasowe i sprawdziany**, po zapoznaniu z ich wynikami przez uczniów są przechowywane przez nauczyciela. Rodzic ma prawo do ich wglądu na terenie szkoły bez możliwości kopiowania prac. **Uczeń, który nie pisał pracy klasowej w zapowiedzianym terminie ma obowiązek**

zaliczyć go w terminie 2 tygodni od powrotu na zajęcia. Uczeń, który uzyskał ocenę niedostateczną ma możliwość poprawy oceny w terminie 2 tygodni od jej oddania.

- Uczeń, który ściągał podczas pisania pracy otrzymuje oc.1(nast..) i zobowiązany jest do jej poprawy.

- Nauczyciel przekazuje uczniom wyniki prac klasowych w ciągu 14 dni roboczych

**3. Prawa ucznia.** Uczeń ma prawo do:

- **Poprawy oceny niedostatecznej** z pracy klasowej (2 tygodnie od zapoznania się z oceną);

- **Zgłoszenia nieprzygotowania** - 1 raz w okresie. W szczególnych przypadkach np. długotrwała choroba na pisemny wniosek rodziców lub opiekunów (adnotacja w zeszycie ucznia).

**4. Oceny bieżące,** śródroczne i roczne ustala się na według Wewnątrzszkolnego Oceniania szkoły. Ocena śródroczna i roczna **nie jest średnią arytmetyczną ocen bieżących.**

Przy wystawianiu ocen nauczyciel uwzględnia możliwości indywidualne ucznia, oceny cząstkowe, postępy w realizacji celów oraz systematykę i wkład pracy.

**UWAGA:** 1. Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie opanował kryteriów wymagań oceny dopuszczającej.

5. Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który: - uzyskuje oceny celujące z prac klasowych - osiąga sukcesy w konkursach - proponuje rozwiązania nietypowe, jest kreatywny - rozwija własne uzdolnienia, wykonuje zadania dodatkowe spoza podręcznika.

\*Gwiazdką oznaczono tematy dodatkowe (nieobowiązkowe) z podstawy programowej

| Wymagania na poszczególne oceny   |                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                        |                                                                   |                                                                                                                                            |
|-----------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Temat lekcji                      | Zagadnienia                                                                                                                                                             | dopuszczająca                                                                                                                                                                                                      | dostateczna                                                                                                                                                                                                                                                           | dobra                                                                  | bardzo dobra                                                      | celująca                                                                                                                                   |
| Rozdział 1. Z historią na Ty      |                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                        |                                                                   |                                                                                                                                            |
| 1. Historia – nauka o przeszłości | – historia jako nauka o przeszłości;<br>– historia a baśnie i legendy;<br>– efekty pracy historyków i archeologów;<br>– źródła historyczne, ich przykłady oraz podział. | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>współczesność, przeszłość, historia, legenda, baśń</i> ;<br>– rozróżnia przeszłość od współczesności;<br>– potrafi krótko scharakteryzować, czym zajmują się | – poprawnie posługuje się terminami: <i>archeologia, źródła historyczne</i> ;<br>– rozróżnia pracę historyków i archeologów;<br>– potrafi podać przykłady postaci legendarnych i historycznych;<br>– wyjaśnia, czym są przyczyny i skutki;<br>– dokonuje podstawowego | – wskazuje różne przykłady materialnych źródeł pisanych i niepisanych. | – omawia rolę źródeł historycznych w procesie poznawania dziejów. | – potrafi zaproponować podział źródeł pisanych bądź niepisanych na podkategorie;<br>– ocenia wiarygodność różnego rodzaju źródeł pisanych. |

|                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                    |                                                                                                  |
|-----------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | historycy.                                                                                                                                                                                   | podziału źródeł historycznych.                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                    |                                                                                                  |
| 2. Historia wokół nas | <ul style="list-style-type: none"> <li>– znaczenie pamiątek rodzinnych;</li> <li>– drzewo genealogiczne</li> <li>– sposób przedstawienia historii rodziny;</li> <li>– „wielka” i „mała” ojczyzna;</li> <li>– patriotyzm jako miłość do ojczyzny;</li> <li>– sposoby wyrażania patriotyzmu;</li> <li>– „małe ojczyzny” i ich tradycje;</li> <li>– znaczenie terminów: <i>tradycja, drzewo genealogiczne, ojczyzna, mała ojczyzna, patriotyzm.</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>ojczyzna, patriotyzm;</i></li> <li>– podaje przykłady pamiątek rodzinnych.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>ród, drzewo genealogiczne;</i></li> <li>– przygotowuje drzewo genealogiczne najbliższej rodziny;</li> <li>– podaje przykłady postaw i zachowań patriotycznych.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem <i>tradycja;</i></li> <li>– podaje przykłady regionalnych tradycji.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem „<i>mała ojczyzna</i>”;</li> <li>– tworzy przewodnik po własnej miejscowości.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje wybitne postaci w dziejach regionu.</li> </ul> |

|                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                  |
|-----------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 3. Mieszkamy w Polsce | <ul style="list-style-type: none"> <li>– państwo polskie i jego krainy historyczne;</li> <li>– mój region częścią Polski;</li> <li>– naród polski jako zbiorowość posługująca się tym samym językiem, mająca wspólną przeszłość i zamieszkująca to samo terytorium;</li> <li>– dziedzictwo narodowe;</li> <li>– polskie symbole narodowe;</li> <li>– polskie święta państwowe ;</li> <li>– znaczenie terminów: <i>kraina historyczna, naród, symbole narodowe, Polonia</i>.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem <i>symbole narodowe</i>;</li> <li>– wskazuje na mapie państwo polskie i jego granice.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem <i>naród</i>;</li> <li>– przedstawia polskie symbole narodowe;</li> <li>– przedstawia najważniejsze święta państwowe;</li> <li>– wskazuje na mapie stolicę państwa.</li> </ul>  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem <i>region</i>;</li> <li>– wskazuje na mapie główne krainy historyczne Polski oraz największe miasta;</li> <li>– przedstawia genezę najważniejszych świąt państwowych.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem <i>Polonia</i>;</li> <li>– podaje przykłady dziedzictwa narodowego Polaków.</li> </ul>                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia genezę polskich symboli narodowych;</li> <li>– tworzy przewodnik po własnym regionie.</li> </ul> |
| 4. Czas w historii    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– chronologia i przedmiot jej badań;</li> <li>– oś czasu i sposób umieszczania na niej dat;</li> <li>– podstawowe określenia czasu historycznego (<i>data, okres p.n.e. i n.e., tysiąclecie, wiek</i>);</li> <li>– cyfry rzymskie oraz ich arabskie odpowiedniki;</li> <li>– epoki historyczne:</li> </ul>                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela używa terminów chronologicznych: <i>tysiąclecie, wiek</i>;</li> <li>– umieszcza daty na osi czasu.</li> </ul>           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>chronologia, okres p.n.e. i n.e</i></li> <li>– zamienia cyfry arabskie na rzymskie;</li> <li>– porządkuje fakty i epoki historyczne oraz umieszcza je w czasie.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>era, epoka historyczna</i>;</li> <li>– podaje cezury czasowe epok historycznych.</li> </ul>                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia okoliczności ustanowienia roku 1 i podziału na dwie ery;</li> <li>– podaje przykłady innych rachub mierzenia czasu.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje główne epoki historyczne.</li> </ul>                                                     |

|                                        |                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                         |                                                                                                                         |                                                                                                                                       |
|----------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                        | starożytność,<br>średniowiecze,<br>nowożytność,<br>współczesność oraz ich<br>daty graniczne.                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                         |                                                                                                                         |                                                                                                                                       |
| 5. Obliczanie<br>czasu w historii      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– obliczanie upływu czasu między poszczególnymi wydarzeniami;</li> <li>– określanie, w którym wieku doszło do danego wydarzenia;</li> <li>– podział czasu na wieki i półwiecza.</li> </ul>                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela określa, w którym wieku miało miejsce dane wydarzenie;</li> <li>– oblicza upływ czasu między wydarzeniami w ramach jednej ery.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie wskazuje wydarzenie wcześniejsze w czasach p.n.e;</li> <li>– oblicza upływ czasu między wydarzeniami w ramach obu er.</li> </ul>                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– określa początek i koniec wieku;</li> <li>– poprawnie umiejscawia wydarzenia z obu er na osi czasu.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– oblicza upływ czasu między wydarzeniami, w tym na przełomie obu er.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przyporządkowuje wydarzenia do epok historycznych.</li> </ul>                                |
| 6. Czytamy<br>mapę i plan              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– podobieństwa i różnice między mapą a planem;</li> <li>– znaczenie mapy w pracy historyka;</li> <li>– odczytywanie informacji z planu i mapy historycznej;</li> <li>– najstarsze mapy świata.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>mapa, plan</i>;</li> <li>– dostrzega różnice między mapą a planem.</li> </ul>                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>legenda, symbol</i>;</li> <li>– objaśnia symbole legendy mapy;</li> <li>– odczytuje z mapy podstawowe informacje.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, czym jest kartografia;</li> <li>– przygotowuje proste plany miejscowe.</li> </ul>                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– rozróżnia mapę geograficzną, polityczną, historyczną.</li> </ul>               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia zasadę działania i rolę GPS-u we współczesnej lokalizacji przestrzennej.</li> </ul> |
| Rozdział II: Od Piastów do Jagiellonów |                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                         |                                                                                                                         |                                                                                                                                       |

|                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                      |
|--------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Mieszko I i chrzest Polski              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– słowiańskie pochodzenie Polaków;</li> <li>– legendarne początki państwa polskiego;</li> <li>– książę Mieszko I pierwszym historycznym władcą Polski;</li> <li>– małżeństwo Mieszka I z Dobrawą;</li> <li>– chrzest Mieszka I i jego znaczenie</li> <li>– znaczenie terminów: <i>plemię, Słowianie, Piastowie</i>.</li> </ul>                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>plemię, dynastia</i>;</li> <li>– wie, kto był pierwszym historycznym władcą Polski.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem <i>Piastowie</i>;</li> <li>– wyjaśnia pochodzenie nazwy „Polska”.</li> </ul>                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Słowianie, poganin</i>;</li> <li>– zna wydarzenia związane z data 966.</li> </ul>                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przytacza przykłady legend o początkach państwa polskiego;</li> <li>– wyjaśnia okoliczności zawarcia małżeństwa z Dobrawą oraz przyjęcia chrztu przez Mieszka;</li> <li>– przedstawia najważniejsze konsekwencje przyjęcia chrztu.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie rozmieszczenie plemion słowiańskich na ziemiach polskich;</li> <li>– charakteryzuje znaczenie przyjęcia chrześcijaństwa dla państwa polskiego.</li> </ul> |
| 2. Bolesław Chrobry – pierwszy król Polski | <ul style="list-style-type: none"> <li>– misja świętego Wojciecha u Prusów;</li> <li>– zjazd gnieźnieński i pielgrzymka cesarza Ottona III;</li> <li>– wojny Bolesława Chrobrego z sąsiadami i przyłączenie nowych ziem;</li> <li>– koronacja Bolesława Chrobrego na króla Polski;</li> <li>– znaczenie terminów: <i>misja, relikwie, cesarz, arcybiskupstwo, biskupstwo, koronacja, gród, drużyna, wojowie</i>.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>cesarz, koronacja, wojowie</i>;</li> <li>– wie, kto był pierwszym królem Polski.</li> </ul>    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>relikwie, gród, drużyna</i>;</li> <li>– zna wydarzenia związane z datami: 1000, 1025;</li> <li>– charakteryzuje misję św. Wojciecha.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>biskupstwo, arcybiskupstwo</i>;</li> <li>– przedstawia przyczyny i skutki zjazdu gnieźnieńskiego.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna wydarzenia związane z datami: 1002–1018;</li> <li>– wskazuje na mapie terytoria podbite przez Bolesława Chrobrego;</li> <li>– wyjaśnia znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego.</li> </ul>                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia skutki polityki wewnętrznej i zagranicznej Bolesława dla państwa polskiego.</li> </ul>                                                                               |
| *W średniowieczny                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zakony chrześcijańskie;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się</li> </ul>                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– podaje przykłady średniowiecznych</li> </ul>                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, w jaki sposób zakony przyczyniły się do</li> </ul>                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>reguła</i></li> </ul>                                                                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– podaje przykłady współczesnych zakonów</li> </ul>                                                                                                                           |

|                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                               |                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                        |                                                                                   |
|--------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|
| m klasztorze                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– życie w klasztorze;</li> <li>– wpływ zakonów na rozwój średniowiecznego rolnictwa;</li> <li>– rola zakonów w rozwoju wiedzy i średniowiecznego piśmiennictwa;</li> <li>– najstarsze zakony na ziemiach polskich i ich znaczenie;</li> <li>– znaczenie terminów: <i>duchowieństwo, zakon, mnich, klasztor</i>.</li> </ul>                                           | terminami: <i>duchowieństwo, zakon, mnich, klasztor</i> ;<br>– opisuje podstawowe zajęcia duchowieństwa zakonnego w średniowieczu.                            | zakonów;<br>– opisuje życie wewnątrz klasztoru.                                                                                  | rozwoju rolnictwa na ziemiach polskich.                                                                                                                                                                             | <i>zakonna, skryptorium</i> ;<br>– charakteryzuje wkład duchowieństwa w średniowieczną kulturę.        | chrześcijańskich.                                                                 |
| 3. Polska Kazimierza Wielkiego | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Kazimierz Wielki ostatnim królem z dynastii Piastów;</li> <li>– reformy Kazimierza Wielkiego;</li> <li>– zjazd monarchów w Krakowie – uczta u Wierzyńka;</li> <li>– umocnienie granic państwa (<i>Zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną</i>);</li> <li>– utworzenie Akademii Krakowskiej;</li> <li>– znaczenie terminu: <i>zak, uniwersytet</i>.</li> </ul> | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: <i>uniwersytet, zak</i> ;<br>– wyjaśnia, dlaczego historycy nadali królowi Kazimierzowi przydomek „Wielki”. | – zna wydarzenia związane z datami: 1364, 1370;<br>– wyjaśnia powiedzenie: <i>Zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną</i> . | – wymienia główne reformy Kazimierza Wielkiego;<br>– wyjaśnia cele założenia oraz znaczenie utworzenia Akademii Krakowskiej;<br>– wskazuje na mapie ziemie przyłączone do Polski za panowania Kazimierza Wielkiego. | – poprawnie posługuje się terminem <i>uczta u Wierzyńka</i> ;<br>– opisuje zjazd monarchów w Krakowie. | – porównuje politykę prowadzoną przez Bolesława Chrobrego i Kazimierza Wielkiego. |

|                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                           |
|----------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| *Rycerze i zamki                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– średniowieczni rycerze i ich rola;</li> <li>– funkcje i wygląd zamków;</li> <li>– od paza do rycerza;</li> <li>– uzbrojenie rycerskie;</li> <li>– turnieje rycerskie;</li> <li>– kodeks rycerski;</li> <li>– znaczenie terminów: <i>rycerz, zamek, paż, giermek, pasowanie, herb, kopia, fosa</i>.</li> </ul>                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>rycerz, fosa, kopia, zamek</i>;</li> <li>– opisuje wygląd średniowiecznego rycerza i zamku.</li> </ul>       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>pasowanie, paż, giermek</i>;</li> <li>– wyjaśnia, kto i w jaki sposób mógł zostać rycerzem.</li> </ul>                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>herb, dziedziniec, zbrojownia, baszta</i>;</li> <li>– charakteryzuje kodeks rycerski.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– podaje przykłady zachowanych zamków średniowiecznych w Polsce i w regionie.</li> </ul>           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia przykłady wzorców rycerskich utrwalonych w literaturze i legendach.</li> </ul>                                                       |
| 4. Jadwiga i Jagiełło – unia polsko-litewska | <ul style="list-style-type: none"> <li>– objęcie władzy przez Jadwigę;</li> <li>– zasługi Jadwigi dla polskiej kultury, nauki i sztuki;</li> <li>– przyczyny zawarcia unii polsko-litewskiej w Krewie;</li> <li>– okoliczności objęcia władzy w Polsce przez Władysława Jagiełłę;</li> <li>– skutki zawarcia unii polsko-litewskiej;</li> <li>– zagrożenie ze strony Krzyżaków;</li> <li>– znaczenie terminów: <i>unia, Jagiellonowie</i>.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem <i>Jagiellonowie</i>;</li> <li>– charakteryzuje postać <i>Jadwigi i Władysława Jagiełły</i>.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem <i>unia</i>;</li> <li>– zna wydarzenia związane z datą 1385;</li> <li>– wskazuje na mapie Królestwo Polskie oraz obszar Wielkiego Księstwa Litewskiego.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia okoliczności zawiązania unii polsko-litewskiej;</li> <li>– wymienia postanowienia unii w Krewie.</li> </ul>                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje sytuację związaną z objęciem tronu polskiego po wygaśnięciu dynastii Piastów.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem <i>Andegawenowie</i>;</li> <li>– omawia zagrożenie ze strony zakonu krzyżackiego dla Polski i Litwy.</li> </ul> |
| 5. Zawisza Czarny i bitwa pod Grunwaldem     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– postać Zawiszy Czarnego;</li> <li>– bitwa pod Grunwaldem i biorący w</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje postać Zawiszy Czarnego.</li> </ul>                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna wydarzenia związane z datą 1410;</li> <li>– wyjaśnia powiedzenie: <i>polegać jak na Zawiszy</i>.</li> </ul>                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia przyczyny wielkiej wojny z zakonem krzyżackim;</li> <li>– opisuje przebieg bitwy pod Grunwaldem.</li> </ul>                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje postać Ulricha von Jungingena.</li> </ul>                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia skutki bitwy pod Grunwaldem oraz postanowienie pokoju toruńskiego.</li> </ul>                                                        |

|                                                      |                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                           |                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                    |                                                                                      |
|------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                      | niej udział rycerze.                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                           |                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                    |                                                                                      |
| 6. Mikołaj Kopernik – wielki astronom                | – Mikołaj Kopernik i jego życie;<br>– odkrycie Mikołaja Kopernika i powiedzenie <i>Wstrzymał Słońce i ruszył Ziemię</i> ;<br>– dokonania Kopernika spoza dziedziny astronomii;<br>– znaczenie terminu: <i>astronomia</i> . | – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem <i>astronomia</i> ;<br>– wie, kim był Mikołaj Kopernik.                                                        | – wyjaśnia powiedzenie: <i>wstrzymał Słońce i ruszył Ziemię</i> ;                                                       | – wie, gdzie urodził się Mikołaj Kopernik oraz gdzie znajduje się jego grób;<br>– przedstawia poglądy na temat Ziemi i Układu Słonecznego przed odkryciem Kopernika.                                          | – poprawnie posługuje się terminem: <i>teoria heliocentryczna</i> ;<br>– przedstawia inne dokonania i zainteresowania Mikołaja Kopernika;                                                          | – wyjaśnia, dlaczego najważniejsze dzieło Kopernika zostało potępione przez Kościół. |
| <b>Rozdział III: Wojny i upadek Rzeczypospolitej</b> |                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                           |                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                    |                                                                                      |
| 1. Jan Zamoyski i złoty wiek Polski                  | – złoty wiek Polski;<br>– kariera polityczna i wojskowa Jana Zamoyskiego;<br>– Zamość – miasto renesansowe;<br>– znaczenie terminów: <i>szlachta, kanclerz, hetman</i> .                                                   | – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>szlachta</i> ;<br>– zna królów Polski: <i>Zygmunta I Starego, Zygmunta II Augusta i Stefana Batorego</i> . | – poprawnie posługuje się terminami: <i>kanclerz, hetman</i> ;<br>– charakteryzuje postać i dokonania Jana Zamoyskiego. | – poprawnie posługuje się terminem <i>złoty wiek</i> ;<br>– charakteryzuje zabudowę i układ Zamościa;<br>– wskazuje na mapie Zamość.                                                                          | – wyjaśnia słowa Zamoyskiego: <i>Takie będą Rzeczypospolite, jakie ich młodzieży chowanie</i> ;                                                                                                    | – charakteryzuje Zamość, jako przykład miasta renesansowego.                         |
| 2. XVII wiek – stulecie wojen                        | – potop szwedzki, rola Stefana Czarnieckiego;<br>– obrona Jasnej Góry i rola przeora Augustyna Kordeckiego;<br>– król Jan III Sobieski i jego zwycięstwa nad Turkami;                                                      | – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem <i>potop szwedzki</i> ;<br>– wskazuje na mapie granice Rzeczypospolitej.                                       | – wskazuje na mapie sąsiadów Rzeczypospolitej;<br>– zna wydarzenia związane z datami: 1655–1660, 1683;                  | – poprawnie posługuje się terminem: <i>wojna podjazdowa, odsiecz wiedeńska</i> ;<br>– opisuje wygląd i uzbrojenie husarii;<br>– zna postaci: Augustyn Kordecki, Stefan Czarniecki, Jan III Sobieski, oraz ich | – poprawnie posługuje się terminami: <i>husaria, wielki wezyr</i> ;<br>– przedstawia przebieg potopu szwedzkiego i przełomowej obrony Jasnej Góry;<br>– przedstawia przebieg odsieczy wiedeńskiej. | – wymienia skutki wojen Rzeczypospolitej w XVII w.                                   |

|                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                |
|------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– rola husarii w polskich sukcesach militarnych;</li> <li>– znaczenie terminów: <i>potop szwedzki, husaria, wielki wezyr, odsiecz</i>.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                           | dokonania.                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                |
| *Czasy stanisławowski e                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ideały epoki oświecenia;</li> <li>– dokonania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego;</li> <li>– ustanowienie Komisji Edukacji Narodowej i jej znaczenie;</li> <li>– kultura doby stanisławowskiej oraz jej przedstawiciele;</li> <li>– zabytki budownictwa i architektury polskiej 2 poł. XVIII w.;</li> <li>– znaczenie terminów: <i>Szkoła Rycerska, kadet, mecenas, obiady czwartkowe</i>;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>obiady czwartkowe, Szkoła Rycerska, kadet</i>.</li> </ul>                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem <i>mecenas</i>;</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego Dzień Edukacji Narodowej jest współcześnie obchodzony 14 października.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia zasługi króla Stanisława Augusta Poniatowskiego;</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego oświecenie było nazywane „wiekiem rozumu”.</li> </ul>                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia najwybitniejszych twórców doby stanisławowskiej oraz ich dokonania;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia kontrowersje w ocenie panowania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego.</li> </ul>                                                                          |
| 3. Tadeusz Kościuszko na czele powstania | <ul style="list-style-type: none"> <li>– sytuacja Rzeczypospolitej w XVIII w.;</li> <li>– Konstytucja 3 maja;</li> <li>– rozbiory Rzeczypospolitej dokonane przez Rosję, Prusy i Austrię;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>zaborcy, powstanie</i>;</li> <li>– wymienia państwa, które dokonały rozbiorów;</li> <li>– przedstawia cel powstania</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>konstytucja, kosynierzy</i>;</li> <li>– zna wydarzenia związane z datami: 1772, 3 maja 1791 r., 1794, 1795;</li> </ul>     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia znaczenie uchwalenia Konstytucji 3 Maja;</li> <li>– charakteryzuje postać i dokonania Tadeusza Kościuszki.</li> <li>– opisuje przebieg powstania</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia znaczenie uchwalenia Konstytucji 3 Maja;</li> </ul>                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia czym był Uniwersał Połaniecki;</li> <li>– wskazuje na mapie rozbiory Polski;</li> <li>– wyjaśnia przyczyny kryzysu Rzeczypospolitej szlacheckiej;</li> </ul> |

|                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                        |
|------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– dowództwo Tadeusza Kościuszki w powstaniu w 1794 r.;</li> <li>– bitwa pod Racławicami i rola kosynierów;</li> <li>– klęska powstania i III rozbiór Rzeczypospolitej;</li> <li>– znaczenie terminów: <i>rozbiory, konstytucja, powstanie, kosynierzy</i></li> </ul>                                                                                                                                                                                   | kościuszkowskiego.                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | kościuszkowskiego.                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                        |
| 4. Legiony Polskie i hymn narodowy | <ul style="list-style-type: none"> <li>– losy Polaków po upadku Rzeczypospolitej;</li> <li>– Legiony Polskie we Włoszech i panujące w nich zasady;</li> <li>– generał Jan Henryk Dąbrowski i jego rola w stworzeniu Legionów Polskich;</li> <li>– Józef Wybicki – autor <i>Mazurka Dąbrowskiego</i>;</li> <li>– znaczenie słów <i>Mazurka Dąbrowskiego</i>;</li> <li>– <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> hymnem Polski;</li> <li>– znaczenie terminów: <i>emigracja, hymn państwowy</i>.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem <i>hymn państwowy</i>;</li> <li>– zna imię i nazwisko autora hymnu państwowego;</li> <li>– zna słowa hymnu Polski.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem <i>emigracja</i>;</li> <li>– przedstawia sytuację narodu polskiego po III rozbiórce;</li> <li>– zna wydarzenia związane z datą: 1797;</li> <li>– charakteryzuje postaci gen. Jana Henryka Dąbrowskiego i Józefa Wybickiego.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje Legiony Polskie we Włoszech oraz panujące w nich zasady.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wie, kiedy <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> został polskim hymnem narodowym;</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego Polacy zaczęli tworzyć legiony polskie u boku Napoleona.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje postać Napoleona Bonaparte;</li> <li>– wie, o jakich wydarzeniach mówią słowa Mazurka Dąbrowskiego.</li> </ul> |
| 5. Romuald Traugutt i              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– branka i wybuch powstania</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie</li> </ul>                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>branka,</i></li> </ul>                                                                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem <i>działalność</i></li> </ul>              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>wojna</i></li> </ul>                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, dlaczego powstanie styczniowe</li> </ul>                                                                            |

|                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                     |                                                                                                     |                                                                                                                                          |                                                                           |
|----------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------|
| powstanie styczniowe                         | styczniowego;<br>– wojna partyzancka;<br>– Romuald Traugutt dyktatorem powstania;<br>– represje po upadku powstania styczniowego;<br>– znaczenie terminów: <i>zabór rosyjski, działalność konspiracyjna, branka, wojna partyzancka, dyktator, Syberia.</i>                                                  | posługuje się terminami: <i>zabór rosyjski, Syberia</i> ;<br>– wyjaśnia, dlaczego Polacy zorganizowali powstanie.                                                          | <i>dyktator</i> ;<br>– charakteryzuje postać Romualda Traugutta;<br>– zna wydarzenia związane z datami: 1863–1864.                  | <i>konspiracyjna</i> ;<br>– wyjaśnia, dlaczego Polacy prowadzili działalność konspiracyjną.         | <i>partyzancka</i> ;<br>– opisuje charakter, przebieg i skutki powstania styczniowego.                                                   | upadło.                                                                   |
| 6. Maria Skłodowska-Curie – polska noblistka | – edukacja Marii Skłodowskiej-Curie na ziemiach polskich;<br>– tajne nauczanie i Latający Uniwersytet;<br>– kariera naukowa Marii Skłodowskiej-Curie;<br>– Nagrody Nobla przyznane Marii Skłodowskiej-Curie;<br>– polscy nobliści;<br>– znaczenie terminów: <i>tajne nauczanie, Nagroda Nobla, laureat.</i> | – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>tajne nauczanie, laureat</i> ;<br>– wyjaśnia, dlaczego Maria Skłodowska-Curie musiała wyjechać do Francji. | – charakteryzuje postać Marii Skłodowskiej-Curie;<br>– wymienia, za jakie dokonania Maria Skłodowska-Curie otrzymała Nagrodę Nobla. | – przedstawia dokonania M. Skłodowskiej-Curie i wyjaśnia, za co została uhonorowana Nagrodą Nobla . | – poprawnie posługuje się terminami: <i>Nagroda Nobla, Uniwersytet Latający</i> ;<br>– wymienia innych polskich laureatów Nagrody Nobla. | – opisuje działalność Marii Skłodowskiej-Curie podczas I wojny światowej. |
| <b>Rozdział IV: Ku współczesnej Polsce</b>   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                     |                                                                                                     |                                                                                                                                          |                                                                           |
| 1. Józef Piłsudski i niepodległa             | – wybuch I wojny światowej;<br>– udział Legionów                                                                                                                                                                                                                                                            | – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>I</i>                                                                                                       | – poprawnie posługuje się terminem <i>Naczelnik Państwa</i> ;                                                                       | – przedstawia udział Legionów Polskich w działaniach zbrojnych podczas I wojny                      | – poprawnie posługuje się terminem <i>orleńta lwowskie</i> ;                                                                             | – opisuje przebieg walk o granice II Rzeczypospolitej.                    |

|                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                  |                                                                                                                       |                                                                                                   |                                                                                                                        |
|-------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Polska            | <p>Polskich i Józefa Piłsudskiego w działaniach zbrojnych podczas I wojny światowej;</p> <p>– odzyskanie niepodległości przez Polskę;</p> <p>– Józef Piłsudski Naczelnikiem Państwa;</p> <p>– walki o ustalenie granic II Rzeczypospolitej i Bitwa Warszawska;</p> <p>– Narodowe Święto Niepodległości;</p> <p>– znaczenie terminów: <i>I wojna światowa, II Rzeczpospolita, Naczelnik Państwa, orłęta lwowskie.</i></p> | <p><i>wojna światowa, II Rzeczpospolita;</i></p> <p>– wskazuje na mapie obszar II RP;</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego dzień 11 listopada został ogłoszony świętem państwowym.</p> | <p>– zna wydarzenia związane z datami: 1914–1918; 11 listopada 1918 r.</p>                                                                                       | <p>światowej;</p> <p>– wyjaśnia rolę Józefa Piłsudskiego w odzyskaniu niepodległości i budowie państwa polskiego.</p> | <p>– wymienia obszary, o które Polacy toczyli walki w latach 1918-1921 r.</p>                     |                                                                                                                        |
| *Bitwa Warszawska | <p>– Rosja Sowiecka i komunizm;</p> <p>– wojna polsko-bolszewicka;</p> <p>– Bitwa Warszawska i jej legenda;</p> <p>– 15 sierpnia – Święto Wojska Polskiego.</p>                                                                                                                                                                                                                                                          | <p>– zna wydarzenie związane z datą: 15 sierpnia 1920 r.;</p> <p>– odpowiada, jaki był wynik Bitwy Warszawskiej;</p> <p>– wskazuje na mapie miejsce Bitwy Warszawskiej.</p>   | <p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>front, komunizm, bolszewicy</i>;</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego 15 sierpnia obchodzone jest Święto Wojska Polskiego.</p> | <p>– omawia przebieg wojny polsko-bolszewickiej.</p>                                                                  | <p>– wyjaśnia, jakie czynniki złożyły się na sukces wojsk polskich w wojnie z Rosją Sowiecką.</p> | <p>– poprawnie posługuje się terminem „<i>cud nad Wisłą</i>”;</p> <p>– charakteryzuje mit „<i>cudu nad Wisłą</i>”.</p> |

|                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                          |
|--------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2. Eugeniusz Kwiatkowski i budowa Gdyni    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– problemy odrodzonej Polski;</li> <li>– zasługi Eugeniusza Kwiatkowskiego na polu gospodarczym – budowa portu w Gdyni, Centralny Okręg Przemysłowy;</li> <li>– Gdynia polskim oknem na świat;</li> <li>– znaczenie terminów: <i>Wolne Miasto Gdańsk, bezrobocie, import, eksport, minister.</i></li> </ul>                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>Wolne Miasto Gdańsk, bezrobocie;</i></li> <li>– wskazuje na mapie Polski Gdynię.</li> </ul>                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, dlaczego Gdynia stała się polskim „oknem na świat”.</li> </ul>                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje trudności gospodarcze i ustrojowe w odbudowie państwa polskiego.</li> </ul>                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje i wskazuje na mapie obszar Centralnego Okręgu Przemysłowego.</li> </ul>                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>minister, eksport, import.</i></li> </ul> |
| 3. Zośka, Alek i Rudy – bohaterzy harcerze | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wybuch II wojny światowej;</li> <li>– sytuacja społeczeństwa polskiego pod niemiecką okupacją;</li> <li>– Szare Szeregi (Zośka, Alek, Rudy);</li> <li>– akcja pod Arsenalem;</li> <li>– powstanie warszawskie jako wyraz patriotyzmu młodego pokolenia;</li> <li>– znaczenie terminów: <i>okupacja, Armia Krajowa, Szare Szeregi.</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>okupacja;</i></li> <li>– zna wydarzenia związane z datą 1 września 1939 r.;</li> <li>– opisuje sytuację narodu polskiego pod niemiecką okupacją.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Armia Krajowa, Szare Szeregi;</i></li> <li>– zna wydarzenia związane z datą 1 sierpnia 1944 r.;</li> <li>– charakteryzuje postaci Zośki, Alka i Rudego.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wie, dlaczego wybuchło powstanie warszawskie;</li> <li>– opisuje najważniejsze akcje Szarych Szeregów, w tym akcję pod Arsenalem.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Związek Sowiecki, powstanie warszawskie;</i></li> <li>– charakteryzuje działalność Polskiego Państwa Podziemnego.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia przebieg powstania warszawskiego.</li> </ul>                        |
| 4. „Żołnierze niezłomni”                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przejście władzy w powojennej Polsce przez komunistów;</li> <li>– polityka komunistów</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>„żołnierze niezłomni”;</i></li> </ul>                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>„żołnierze niezłomni”;</i></li> <li>– rozwija skrót PRL;</li> </ul>                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, kto objął rządy w państwie polskim po zakończeniu II wojny światowej;</li> </ul>                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje postaci <i>Witolda Pileckiego i Danuty Siedzikówny.</i></li> </ul>                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wie, kiedy obchodzony jest Narodowy Dzień Pamięci „Żołnierzy</li> </ul>         |

|                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                          |
|------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                    | wobec polskiego podziemia;<br>– działalność wojenna i powojenna Witolda Pileckiego;<br>– postawa Danuty Siedzikówny, ps. Inka<br>– znaczenie terminów: <i>opozycja antykomunistyczna</i> , „ <i>żołnierze niezłomni</i> ”.                                                                                                                                                                                                                    | – opisuje politykę komunistów wobec ludności polskiej.                                                                                                             |                                                                                                                                            | – opisuje represje komunistów wobec zwolenników prawowitych władz polskich.                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                               | Wyklętych”.                                                                                                                                                                                              |
| 5. Jan Paweł II – papież pielgrzym | – dzieciństwo i początek kapłaństwa Karola Wojtyły;<br>– opozycyjna rola Kościoła w czasach komunizmu;<br>– wybór Karola Wojtyły na papieża;<br>– pielgrzymki papieża do ojczyzny ( <i>Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi. Tej ziemi!</i> );<br>– wsparcie Kościoła dla opozycji;<br>– Jan Paweł II jako papież pielgrzym;<br>– znaczenie terminów: <i>papież, teologia, pielgrzymka, konklawe, kardynał, prymas, pontyfikat</i> . | – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>papież</i><br>– wie, kim był Karol Wojtyła;<br>– podaje miasto, w którym urodził się Karol Wojtyła. | – poprawnie posługuje się terminami: <i>papież, teologia, pielgrzymka</i> ;<br>– wymienia nazwy kontynentów, które odwiedził Jan Paweł II. | – charakteryzuje rolę Kościoła katolickiego w czasach komunizmu;<br>– charakteryzuje rolę papieża jako przywódcy Kościoła katolickiego oraz jako autorytetu moralnego dla chrześcijan. | – wyjaśnia znaczenie słów Jana Pawła II: <i>Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi. Tej ziemi!</i> ;<br>– wyjaśnia znaczenie pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II do kraju dla społeczeństwa polskiego. | – poprawnie posługuje się terminami: <i>konklawe, kardynał, pontyfikat</i> ;<br>– wie, dlaczego Stefan Wyszyński nazywany jest Prymasem Tysiąclecia;<br>– charakteryzuje krótką biografię Jana Pawła II. |

|                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                          |
|------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 6. „Solidarność” i jej bohaterowie | <ul style="list-style-type: none"> <li>– życie codzienne w okresie PRL;</li> <li>– działalność opozycyjna;</li> <li>– strajki robotnicze i powstanie NSZZ „Solidarność”;</li> <li>– bohaterowie „Solidarności”: <i>Lech Wałęsa</i> i <i>Anna Walentynowicz</i>;</li> <li>– wprowadzenie stanu wojennego i represje przeciwko opozycji;</li> <li>– przełom 1989 r. i upadek komunizmu;</li> <li>– znaczenie terminów: <i>strajk, związek zawodowy, solidarność, stan wojenny, Okrągły Stół</i>.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>demokracja, strajk, solidarność, związek zawodowy</i>;</li> <li>– wie, jak się nazywał pierwszy przywódca związku zawodowego „Solidarność” i późniejszy prezydent.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, dlaczego w 1980 r. doszło do masowych strajków robotniczych;</li> <li>– opisuje okoliczności zawiazania związku zawodowego „Solidarność”.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna wydarzenia związane z datami: sierpień 1980, 1989;</li> <li>– zna głównych bohaterów „Solidarności” – Lecha Wałęsę i Annę Walentynowicz.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>stan wojenny, Okrągły Stół</i>;</li> <li>– wymienia ograniczenia, z jakimi wiązało się wprowadzenie stanu wojennego;</li> <li>– wyjaśnia skutki rozmów Okrągłego Stołu.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje różnice polityczne między czasami komunizmu a wolną Polską.</li> </ul> |
|------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

Roczny plan pracy z historii dla klasy 5 szkoły podstawowej do programu nauczania „Wczoraj i dziś”

Wymagania na poszczególne oceny

**Przedmiotowe ocenianie.**

**Kryteria oceniania.**

**Procentowa skala ocen:**

**100% - 97% - celujący (6)**

**96%-85% - bardzo dobry (5)**

**84%-75% - dostateczny (3)**

**50% - 30% - dopuszczający**

## 29% - 0% - niedostateczny (1)

### 1. Ocenianiu podlegają następujące formy aktywności ucznia:

- **Prace klasowe:** - całogodzinne, obejmujące wiadomości i umiejętności dotyczące określonego działu, zapowiadane z tygodniowym wyprzedzeniem;
- **Sprawdziany:** - (do 15 min.) – zapowiadane, obejmujące zakres pięciu ostatnio zrealizowanych tematów;
- **Sprawdziany krótkie:** - (do 15 min.) – niezapowiadane, obejmujące zakres trzech ostatnio zrealizowanych tematów;
- **Wypowiedzi ustne:** - obejmujące materiał aktualnie realizowanego działu (1-3 tematów);
- **Aktywność uczniów:** - oceniana poprzez „+” lub „-”. Każde 5 „+” daje ocenę bdb. (5). Każde 2 „-” daje ocenę nast. (1).
- **Zadania wykonane w domu:** - systematyka odrabiania prac domowych, przygotowanie pomocy naukowych, gazetek ściennych, plansz, nagrań mp3 lub mp4
- **Twórcze i oryginalne rozwiązywanie problemów:** - wykonywanie dodatkowych zadań wykraczających poza program nauczania, prezentacji, aktywny udział w akademiach i akcjach, wywiady ze świadkami his.;
- **Udział i odnoszone sukcesy w konkursach** szkolnych i pozaszkolnych, praca na zajęciach dodatkowych;

### 2. Ocenianie prac pisemnych:

- **Prace klasowe** przeprowadza się po zakończonej realizacji działu według zasad określonych w Przedmiotowym Ocenianiu w terminie ustalonym z uczniami.
- **Prace klasowe i sprawdziany**, po zapoznaniu z ich wynikami przez uczniów są przechowywane przez nauczyciela. Rodzic ma prawo do ich wglądu na terenie szkoły bez możliwości kopiowania prac. **Uczeń, który nie pisał pracy klasowej w zapowiedzianym terminie ma obowiązek zaliczyć go w terminie 2 tygodni od powrotu na zajęcia. Uczeń, który uzyskał ocenę niedostateczną ma możliwość poprawy oceny w terminie 2 tygodni od jej oddania.**
- **Uczeń, który ściągał podczas pisania pracy otrzymuje oc.1(nast..) i zobowiązany jest do jej poprawy.**
- Nauczyciel przekazuje uczniom wyniki prac klasowych w ciągu 14 dni roboczych

### 3. Prawa ucznia. Uczeń ma prawo do:

- **Poprawy oceny niedostatecznej** z pracy klasowej (2 tygodnie od zapoznania się z oceną);
- **Zgłoszenia nieprzygotowania** - 1 raz w okresie. W szczególnych przypadkach np. długotrwała choroba na pisemny wniosek rodziców lub opiekunów (adnotacja w zeszycie ucznia).

### 4. Oceny bieżące, śródroczne i roczne ustala się na według Wewnątrzszkolnego Oceniania szkoły. Ocena śródroczna i roczna **nie jest średnią arytmetyczną ocen bieżących.**

Przy wystawianiu ocen nauczyciel uwzględnia możliwości indywidualne ucznia, oceny częściowe, postępy w realizacji celów oraz systematykę i wkład pracy.

**UWAGA:** 1. Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie opanował kryteriów wymagań oceny dopuszczającej.

5. Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który: - uzyskuje oceny celujące z prac klasowych - osiąga sukcesy w konkursach - proponuje rozwiązania nietypowe, jest kreatywny - rozwija własne uzdolnienia, wykonuje zadania dodatkowe spoza podręcznika.

\* Gwiazdką oznaczono tematy dodatkowe (nieobowiązkowe) z podstawy programowej

| Temat lekcji                     | Zagadnienia                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Wymagania na poszczególne oceny                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                   |
|----------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | dopuszczająca                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | dostateczna                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | dobra                                                                                                                                                                                                                        | bardzo dobra                                                                                                                                                                                                                                                        | celująca                                                                                                                                                                                          |
| Rozdział 1. Pierwsze cywilizacje |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                   |
| 1. Życie pierwszych ludzi        | <ul style="list-style-type: none"><li>• pochodzenie człowieka</li><li>• różnice między koczowniczym a osiadłym trybem życia</li><li>• życie człowieka pierwotnego</li><li>• epoka kamienia, epoka brązu, epoka żelaza</li><li>• początki rolnictwa i udomowienie zwierząt</li><li>• dawne i współczesne sposoby wytopienia żelaza</li><li>• terminy: <i>pięściak, hodowla, koczowniczy tryb życia, osiadły tryb życia, rewolucja neolityczna, epoka kamienia, epoka brązu, epoka żelaza</i></li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>koczowniczy i osiadły tryb życia, pięściak</i></li><li>– opisuje różnice między człowiekiem pierwotnym a współczesnym</li><li>– potrafi wyjaśnić, jakie korzyści daje człowiekowi umiejętność uprawy ziemi i hodowli zwierząt</li><li>– wyjaśnia, dlaczego narzędzia metalowe są lepsze od kamiennych</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>pięściak, hodowla, koczowniczy tryb życia, osiadły tryb życia, rewolucja neolityczna, epoka kamienia, epoka brązu, epoka żelaza</i></li><li>– przedstawia, skąd wywodzą się praludzie</li><li>– opisuje życie ludzi pierwotnych</li><li>– charakteryzuje epoki kamienia, brązu i żelaza</li><li>– wyjaśnia znaczenie nabycia umiejętności wskrzeszania ognia przez człowieka</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>– porównuje koczowniczy tryb życia z osiadłym</li><li>– wyjaśnia, na czym polegała rewolucja neolityczna</li><li>– przedstawia dawne i współczesne sposoby wytopienia żelaza</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>– wskazuje umiejętności, których nabycie umożliwiło ludziom przejście na osiadły tryb życia</li><li>– wyjaśnia skutki rewolucji neolitycznej</li><li>– wskazuje szlaki, którymi ludność zasiedliła różne kontynenty</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>– wyjaśnia pojęcie ewolucji</li><li>– charakteryzuje kierunki ewolucji człowieka</li><li>– porównuje poziom cywilizacyjny ludzi w różnych epokach</li></ul> |

|                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                             |
|--------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2. Miasta-<br>państwa<br>Mezopotamii | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Mezopotamia jako kolebka cywilizacji</li> <li>• znaczenie wielkich rzek dla rozwoju najstarszych cywilizacji</li> <li>• osiągnięcia cywilizacyjne mieszkańców Mezopotamii</li> <li>• powstanie pierwszych państw</li> <li>• zajęcia różnych grup społecznych</li> <li>• Kodeks Hammurabiego</li> <li>• terminy: <i>cywilizacja, Mezopotamia, Bliski Wschód, Babilonia, Sumerowie, kanał nawadniający, kodeks, pismo klinowe, zikkurat, podatki</i></li> </ul> | <p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>cywilizacja, kanał nawadniający, kodeks</i></p> <p>– wyjaśnia, jaką funkcję mogą pełnić rzeki w życiu człowieka</p> <p>– wskazuje na mapie: obszar Mezopotamii</p> <p>– wyjaśnia zasadę <i>oko za oko, ząb za ząb</i></p> | <p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>cywilizacja, Mezopotamia, Bliski Wschód, Babilonia, Sumerowie, kanał nawadniający, kodeks, pismo klinowe, zikkurat, podatki</i></p> <p>– samodzielnie wskazuje na mapie: obszar Mezopotamii, Tygrys, Eufrat, Ur, Babilon</p> <p>– wymienia najważniejsze osiągnięcia cywilizacyjne ludów starożytnej Mezopotamii</p> | <p>– opisuje rolę wielkich rzek w rozwoju rolnictwa, handlu i komunikacji</p> <p>– charakteryzuje i podaje przykłady państw-miast z terenu Mezopotamii</p> <p>– wyjaśnia znaczenie kodyfikacji prawa w życiu społecznym</p> | <p>– objaśnia różnicę między prawem zwyczajowym a skodyfikowanym</p> <p>– tłumaczy, w jaki sposób powstawały pierwsze państwa</p>                                   | <p>– przedstawia kraje leżące obecnie na obszarze dawnej Mezopotamii</p> <p>– wymienia współczesne przedmioty, których powstanie było możliwe dzięki osiągnięciom ludów Mezopotamii</p>                                     |
| 3. W Egipcie<br>faraonów             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Egipt jako przykład starożytnej cywilizacji</li> <li>• Egipt darem Nilu</li> <li>• osiągnięcia cywilizacji egipskiej</li> <li>• struktura społeczna</li> <li>• wierzenia Egipcjan jako przykład religii politeistycznej</li> <li>• terminy: <i>faraon, politeizm, piramidy, hieroglify, mumifikacja, sarkofag</i></li> </ul>                                                                                                                                  | <p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>piramida, faraon</i></p> <p>– wskazuje na mapie: Egipt oraz Nil</p> <p>– opisuje wygląd piramid</p> <p>– porównuje wygląd hieroglifów i pisma współczesnego</p>                                                           | <p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>faraon, politeizm, piramidy, hieroglify, mumifikacja, sarkofag</i></p> <p>– wymienia najważniejsze osiągnięcia cywilizacji egipskiej</p> <p>– opisuje zakres władzy faraona</p>                                                                                                                                      | <p>– wyjaśnia rolę Nilu w rozwoju cywilizacji egipskiej</p> <p>– przedstawia strukturę społeczną Egiptu</p> <p>– podaje przykłady bogów i charakteryzuje wierzenia Egipcjan</p>                                             | <p>– wyjaśnia powiązania między wierzeniami Egipcjan a ich osiągnięciami w dziedzinie budownictwa i medycyny</p> <p>– opisuje, w jaki sposób wznoszono piramidy</p> | <p>– opisuje etapy pochówku faraonów</p> <p>– charakteryzuje najbardziej znane przykłady sztuki egipskiej (Sfinks, Dolina Królów, grobowiec Tutenchamona, popiersie Neferetiti), piramidy w Gizie, świątynia Abu Simbel</p> |

|                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                     |
|-------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 4. W starożytnym Izraelu      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• judaizm jako przykład religii monoteistycznej</li> <li>• biblijne dzieje Izraelitów</li> <li>• Dekalog i Tora</li> <li>• postaci biblijne: Abraham, Mojżesz, Dawid, Salomon</li> <li>• terminy: <i>judaizm, Tora, Jahwe, Dekalog, Mesjasz, synagoga, Mesjasz, Ziemia Obiecana, Arka Przymierza, monoteizm, plemię, Palestyna, prorok, Świątynia Jerozolimska</i></li> </ul> | <p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>Tora, Żydzi, Dekalog</i></p> <p>– wyjaśnia, o czym opowiada Biblia</p> <p>– wymienia najważniejsze postaci biblijne związane z dziejami Żydów</p>                                                  | <p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>judaizm, Tora, Jahwe, Dekalog, Mesjasz, synagoga, Mesjasz, Ziemia Obiecana, Arka Przymierza, monoteizm, plemię, Palestyna, prorok, Świątynia Jerozolimska</i></p> <p>– wskazuje na mapie: Palestynę, Jerozolimę</p> <p>– wyjaśnia różnicę pomiędzy politeizmem a monoteizmem</p> | <p>– opisuje główne etapy historii Izraelitów</p> <p>– charakteryzuje judaizm</p> <p>– porównuje wierzenia Egiptu oraz Izraela</p>                       | <p>– charakteryzuje dokonania najważniejszych przywódców religijnych i politycznych Izraela (Abraham, Mojżesz, Dawid, Salomon)</p> <p>– wskazuje na podobieństwa i różnice pomiędzy judaizmem a chrześcijaństwem</p>              | <p>– wyjaśnia terminy: <i>synagoga, rabin</i></p> <p>– podaje przykład synagogi we współczesnej Polsce</p>                                          |
| 5. Cywilizacje Indii i Chin   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• osiągnięcia cywilizacyjne Dalekiego Wschodu</li> <li>• system kastowy w Indiach</li> <li>• cywilizacja Doliny Indusu</li> <li>• terminy: <i>Daleki Wschód, Ariowie, kasta, hinduizm, Wielki Mur Chiński, Jedwabny Szlak</i></li> </ul>                                                                                                                                      | <p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>Daleki Wschód, Wielki Mur Chiński</i></p> <p>– wskazuje na mapie: Indie, Chiny</p> <p>– przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego jedwab i porcelana były towarami poszukiwanymi na Zachodzie</p> | <p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Daleki Wschód, Ariowie, kasta, hinduizm, Wielki Mur Chiński, Jedwabny Szlak</i></p> <p>– wymienia osiągnięcia cywilizacji doliny Indusu</p> <p>– wymienia osiągnięcia cywilizacji chińskiej</p> <p>– wyjaśnia, kiedy narodziło się cesarstwo chińskie</p>                        | <p>– opisuje system kastowy w Indiach</p> <p>– charakteryzuje wierzenia hinduistyczne</p>                                                                | <p>– charakteryzuje rolę Jedwabnego Szlaku w kontaktach między Wschodem a Zachodem</p> <p>– przedstawia terakotową armię jako zabytek kultury chińskiej</p> <p>– wymienia i wskazuje na mapie: rzeki: Indus, Huang He, Jangcy</p> | <p>– charakteryzuje buddyzm</p> <p>– opowiada o filozofii Konfucjusza</p>                                                                           |
| 6. Od hieroglifów do alfabetu | <ul style="list-style-type: none"> <li>• powstanie pisma i jego znaczenie dla rozwoju cywilizacji</li> <li>• pismo a prehistoria i historia</li> <li>• terminy: <i>papirus, tabliczki gliniane, pismo obrazkowe, pismo</i></li> </ul>                                                                                                                                                                                | <p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>pismo obrazkowe, hieroglify, alfabet, pismo alfabetyczne</i></p> <p>– wyjaśnia, do czego służy pismo</p>                                                                                           | <p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>papirus, tabliczki gliniane, pismo obrazkowe, pismo klinowe, Fenicjanie, pismo alfabetyczne, alfabet łaciński</i></p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób</p>                                                                                                                           | <p>– wskazuje różne przykłady sposobów porozumiewania się między ludźmi i przekazywania doświadczeń</p> <p>– przyporządkowuje różne rodzaje pisma do</p> | <p>– wyjaśnia, w jaki sposób pismo obrazkowe przekształciło się w klinowe</p> <p>– przedstawia genezę współczesnego pisma polskiego</p>                                                                                           | <p>– podaje przykłady narodów, które posługują się pismem sięgającym tradycją do pisma greckiego oraz do łaciny</p> <p>– opowiada o przykładach</p> |

|                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                    |                                                                                                                  |
|-----------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                           | <i>klinowe, Fenicjanie, pismo alfabetyczne, alfabet łaciński</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | – charakteryzuje polskie pismo jako przykład pisma alfabetycznego                                                                                                                       | umiejętność pisania wpłynęła na dalsze osiągnięcia człowieka<br>– porównuje pismo obrazkowe i alfabetyczne<br>– wyjaśnia związek między wynalezieniem pisma a historią i prehistorią<br>– omawia przyczyny wynalezienia pisma                       | cywilizacji, które je stworzyły<br>– wymienia przykłady materiałów pisarskich stosowanych w przeszłości                                                                                            | – wyjaśnia, jakie były trudności z odczytywaniem pisma obrazkowego                                 | alternatywnych języków umownych (alfabet Morse’a, język migowy)                                                  |
| * Tajemnice sprzed wieków – Jak odczytano pismo Egipcjan? | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyprawa Napoleona do Egiptu</li> <li>• hieroglify – litery czy słowa?</li> <li>• postaci: Jean F. Champollion</li> <li>• terminy: <i>Kamień z Rosetty</i></li> </ul>                                                                                                                                                                               | – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego po wielu stuleciach ludzie nie potrafili odczytać hieroglifów                                                                              | – wyjaśnia, na czym polegały trudności w odczytaniu hieroglifów                                                                                                                                                                                     | – charakteryzuje i przedstawia znaczenie Kamienia z Rosetty<br>– wyjaśnia, jak udało się odczytać hieroglify                                                                                       | – przedstawia postać oraz dokonania Jeana F. Champolliona                                          | – wyjaśnia, jaki był wpływ wyprawy Napoleona do Egiptu oraz odczytania hieroglifów na pojawienie się egiptologii |
| <b>Rozdział 2. Starożytna Grecja</b>                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                    |                                                                                                                  |
| 1. Demokratyczne Ateny                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• warunki naturalne Grecji</li> <li>• życie w greckiej polis</li> <li>• cechy charakterystyczne demokracji ateńskiej</li> <li>• Perykles – najwybitniejszy przywódca demokratycznych Aten</li> <li>• terminy: <i>Hellada, Hellenowie, polis, demokracja, zgromadzenie ludowe, akropol, agora</i></li> <li>• postaci historyczne: Perykles</li> </ul> | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>demokracja, zgromadzenie ludowe</i><br>– przy pomocy nauczyciela opisuje wygląd greckiego polis i życie w nim na przykładzie Aten | – poprawnie posługuje się terminami: <i>Hellada, Hellenowie, polis, demokracja, zgromadzenie ludowe, akropol, agora</i><br>– wskazuje na mapie: Grecję, Ateny<br>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>demokracja</i> i charakteryzuje demokrację ateńską | – wyjaśnia wpływ warunków naturalnych Grecji na zajęcia ludności oraz sytuację polityczną (podział na polis)<br>– wyjaśnia, kim był Perykles<br>– opisuje, kto posiadał prawa polityczne w Atenach | – wskazuje podobieństwa i różnice między demokracją ateńską a współczesną demokracją parlamentarną | – wyjaśnia, w jaki sposób kultura grecka rozprzestrzeniła się w basenie Morza Śródziemnego                       |

|                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                   |
|------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| *2. Sparta i wojny z Persami | <ul style="list-style-type: none"> <li>• ustrój i społeczeństwo starożytnej Sparty</li> <li>• cechy i etapy wychowania spartańskiego</li> <li>• powstanie i rozwój imperium perskiego</li> <li>• wojny grecko-perskie</li> <li>• terminy: <i>Persowie, danina, sojusz, hoplita, falanga</i></li> <li>• wydarzenia: bitwa pod Maratonem, bitwa pod Termopilami, bitwa pod Salaminą</li> <li>• postaci historyczne: Dariusz, Kserkses, Leonidas</li> </ul>   | <p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>danina, sojusz</i></p> <p>– przy pomocy nauczyciela przedstawia cele i charakter wychowania spartańskiego</p> | <p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>danina, sojusz, hoplita, falanga</i></p> <p>– przedstawia cele i charakter wychowania spartańskiego</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego Spartan uważano za najlepszych wojowników greckich</p> <p>– wskazuje na mapie: Spartę, Persję</p> <p>– wyjaśnia, kim byli Dariusz, Kserkses i Leonidas</p> | <p>– charakteryzuje ustrój i społeczeństwo starożytnej Sparty</p> <p>– posługuje się wyrażeniami: <i>spartańskie warunki, mówić lakonicznie</i></p> <p>– wyjaśnia przyczyny i opisuje przebieg wojen grecko-perskich</p> <p>– wskazuje na mapie: Maraton, Termopile, Salaminę</p> <p>– zaznacza na osi czasu daty: 490 r. p.n.e., 480 r. p.n.e.</p> | <p>– opisuje, w jaki sposób walczyli starożytni Grecy</p> <p>– wyjaśnia genezę biegów maratońskich</p> <p>– tłumaczy znaczenie zwrotu: <i>wrócić z tarczą lub na tarczy</i></p> | <p>– porównuje ustroje Aten i Sparty</p> <p>– opisuje przebieg bitwy pod Termopilami i ocenia postać króla Leonidasa</p>                                                                                                                          |
| 3. Bogowie i mity            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wierzenia starożytnych Greków</li> <li>• mity greckie</li> <li>• najważniejsi greccy bogowie: Zeus, Hera, Posejdon, Afrodyta, Atena, Hades, Hefajstos, Ares, Apollo, Hermes</li> <li>• Homer i jego dzieła – <i>Iliada</i> i <i>Odyseja</i></li> <li>• terminy: <i>Olimp, mity, heros, Partenon, Herakles, Achilles, Odyseusz, wojna trojańska, koń trojański</i></li> <li>• postać historyczna: Homer</li> </ul> | <p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>mity, heros</i></p> <p>– przy pomocy nauczyciela charakteryzuje najważniejszych bogów greckich</p>            | <p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Olimp, mity, heros, Partenon, Herakles, Achilles, Odyseusz, koń trojański</i></p> <p>– przedstawia wierzenia starożytnych Greków</p> <p>– wskazuje na mapie: górę Olimp, Troję</p> <p>– wyjaśnia, kim był Homer</p>                                                                        | <p>– charakteryzuje najważniejszych bogów greckich: opisuje ich atrybuty i dziedziny życia, którym patronowali</p> <p>– omawia różne mity greckie</p> <p>– przedstawia treść <i>Iliady</i> i <i>Odysei</i></p> <p>– wyjaśnia współczesne rozumienie wyrażenia: <i>koń trojański</i></p>                                                             | <p>– opisuje wybrane miejsca kultu starożytnych Greków</p> <p>– omawia znaczenie wyroczni w życiu starożytnych Greków</p>                                                       | <p>– wyjaśnia nawiązujące do mitologii związki frazeologiczne (frazeologizmy mitologiczne): <i>objęcia Morfeusza, stajnia Augiasza, syzyfowa praca, męki Tantalą, nie Ariadny</i></p> <p>– opisuje archeologiczne poszukiwania mitycznej Troi</p> |

|                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-----------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 4. Kultura starożytnej Grecji     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wspólne elementy w kulturze greckich polis</li> <li>• najważniejsze dokonania sztuki greckiej</li> <li>• narodziny teatru greckiego</li> <li>• znaczenie filozofii w starożytnej Grecji i najwybitniejsi filozofowie</li> <li>• grecka matematyka i medycyna</li> <li>• rola sportu w życiu starożytnych Greków</li> <li>• terminy: <i>Wielkie Dionizje, amfiteatr, tragedia, komedia, filozofia, igrzyska, olimpiada, Olimpia, stadion, pięciobój olimpijski</i></li> <li>• postaci historyczne: Fidiasz, Myron, Ajschylos, Sofokles, Eurypides, Arystofanes, Sokrates, Platon, Arystoteles, Hipokrates, Pitagoras, Tales z Miletu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>amfiteatr, igrzyska, olimpiada, stadion</i></li> <li>– opisuje rolę sportu w codziennym życiu</li> <li>– przy pomocy nauczyciela opisuje, jak narodził się teatr grecki i jakie było jego znaczenie dla Hellenów</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Wielkie Dionizje, amfiteatr, tragedia, komedia, filozofia, igrzyska, olimpiada, Olimpia, stadion, pięciobój olimpijski</i></li> <li>– wskazuje różne dziedziny kultury i sztuki rozwijane w starożytnej Grecji</li> <li>– opisuje charakter antycznych igrzysk sportowych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje charakter i cele antycznego teatru</li> <li>– przedstawia dokonania nauki greckiej</li> <li>– objaśnia, czym jest filozofia, i przedstawia jej najwybitniejszych przedstawicieli</li> <li>– wyjaśnia, kim byli: Fidiasz, Myron, Sofokles, Pitagoras, Tales z Miletu, Sokrates, Platon, Arystoteles</li> <li>– zaznacza na osi czasu datę: 776 r. p.n.e.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia współczesną tradycję igrzysk olimpijskich</li> <li>– porównuje igrzyska antyczne ze współczesnymi</li> </ul>      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje rolę kultury w życiu społecznym</li> <li>– przybliża postać i dokonania Archimedesesa</li> <li>– podaje przykłady wpływu dokonań starożytnych Greków na współczesną kulturę i naukę</li> </ul> |
| *5. Imperium Aleksandra Wielkiego | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podboje Aleksandra Wielkiego</li> <li>• wojna z Persją (bitwy nad rzeczką Granik, pod Issos i pod Gaugamelą)</li> <li>• wyprawa Aleksandra do Indii</li> <li>• kulturowe skutki</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: <i>imperium</i></li> <li>– uzasadnia, dlaczego Aleksandra nazwano „Wielkim”</li> <li>– określa, na jakim obszarze toczyły się</li> </ul>                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>imperium, węzeł gordyjski, hellenizacja</i></li> <li>– wskazuje na mapie: Macedonię, Persję, Indie i Aleksandrię w Egipcie</li> </ul>                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia charakter kultury hellenistycznej</li> <li>– przedstawia skutki podbojów Aleksandra</li> <li>– zaznacza na osi czasu daty: 333 r. p.n.e., 331 r. p.n.e.</li> <li>– posługuje się terminami:</li> </ul>                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia znaczenie Biblioteki Aleksandryjskiej</li> <li>– charakteryzuje sposób walki wojsk Aleksandra Macedońskiego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia siedem cudów świata</li> <li>– wymienia państwa, które leżą dziś na terenach podbitych przez Aleksandra Wielkiego</li> </ul>                                                                      |

|                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                   |
|---------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                     | podbojów Aleksandra Wielkiego<br>• terminy: <i>imperium, falanga macedońska, węzeł gordyjski, hellenizacja, kultura hellenistyczna</i><br>• postaci historyczne: Filip II, Aleksander Macedoński (Wielki)                                                                                                                                                                                                                                            | opisywane wydarzenia                                                                                                                                                                    | – opisuje przebieg kampanii perskiej Aleksandra Macedońskiego<br>– opisuje dokonania Filipa II i Aleksandra Macedońskiego (Wielkiego)                                                                                                                                                                                              | <i>falanga macedońska, kultura hellenistyczna</i>                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                   |
| * Tajemnice sprzed wieków – Jak wyglądała latarnia morska na Faros? | • siedem cudów świata<br>• konstrukcja latarni morskiej na Faros                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | – wyjaśnia, dlaczego w przeszłości ludzie mieli problem ze wznoszeniem wysokich budowli                                                                                                 | – przedstawia, w jaki sposób działała latarnia w starożytności                                                                                                                                                                                                                                                                     | – opisuje losy latarni na Faros                                                                                                                                                                                                                                              | – charakteryzuje siedem cudów świata                                                                                              | – omawia inny wybrany obiekt z listy siedmiu cudów świata starożytnego                                                                                            |
| <b>Rozdział III. Starożytny Rzym</b>                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                   |
| 1. Ustrój starożytnego Rzymu                                        | • legendarne początki państwa rzymskiego<br>• zasady ustrojowe republiki rzymskiej<br>• społeczeństwo starożytnego Rzymu<br>• dokonania Gajusza Juliusza Cezara<br>• upadek republiki<br>• powstanie cesarstwa rzymskiego<br>• terminy: <i>Italia, monarchia, republika, senat, patrycjusze, plebejusze, konsulowie, pretorzy, kwestorzy, trybun ludowy, dyktator, cesarz</i><br>• postaci legendarne i historyczne: Romulus i Remus, Gajusz Juliusz | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>dyktator, cesarz</i><br>– wskazuje na mapie: Rzym<br>– przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego symbolem Rzymu została wilczyca | – poprawnie posługuje się terminami: <i>Italia, monarchia, republika, senat, patrycjusze, plebejusze, konsulowie, pretorzy, kwestorzy, trybun ludowy, dyktator, cesarz</i><br>– przedstawia legendarne początki Rzymu<br>– wskazuje na mapie: Półwysep Apeniński<br>– omawia dokonania Gajusza Juliusza Cezara i Oktawiana Augusta | – charakteryzuje ustrój republiki rzymskiej i jej główne organy władzy<br>– przedstawia kompetencje najważniejszych urzędów republikańskich<br>– opisuje konflikt społeczny między patrycjuszami a plebejuszami<br>– zaznacza na osi czasu daty: 753 r. p.n.e., 44 r. p.n.e. | – omawia przyczyny oraz okoliczności upadku republiki rzymskiej<br>– porównuje ustroje demokracji ateńskiej i republiki rzymskiej | – wyjaśnia różnice w rozumieniu terminu <i>republika</i> przez Rzymian i współcześnie<br>– przedstawia funkcje pełnione przez senat w ustroju współczesnej Polski |

|                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                              |
|-----------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                             | Cezar, Oktawian August                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                              |
| 2. Imperium Rzymskie        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podboje rzymskie</li> <li>• Imperium Rzymskie i jego prowincje</li> <li>• organizacja armii rzymskiej</li> <li>• podział cesarstwa</li> <li>• upadek cesarstwa zachodniorzymskiego</li> <li>• terminy: <i>Kartagina, prowincja, limes, legiony, legioniści, Imperium Rzymskie, pax Romana, romanizacja, barbarzyńcy, Germanie, Konstantynopol, Hunowie, wielka wędrówka ludów</i></li> </ul> | <p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>prowincja, legiony, plemiona barbarzyńskie, wielka wędrówka ludów</i></p> <p>– przedstawia wygląd i uzbrojenie rzymskiego legionisty</p>                                                                                    | <p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>prowincja, legiony, romanizacja, plemiona barbarzyńskie, Germanie, Hunowie, wielka wędrówka ludów</i></p> <p>– wymienia główne prowincje Imperium Rzymskiego</p> <p>– wskazuje na mapie: Kartaginę, granice Imperium Rzymskiego w II w. n.e., Konstantynopol</p> <p>– omawia etapy powstawania Imperium Rzymskiego</p> | <p>– opisuje przyczyny podziału cesarstwa na wschodnie i zachodnie</p> <p>– opisuje okoliczności upadku cesarstwa zachodniego</p> <p>– zaznacza na osi czasu daty: 395 r. n.e., 476 r. n.e.</p> <p>– zna postać cesarza Konstantyna Wielkiego</p> | <p>– wymienia korzyści oraz zagrożenia funkcjonowania państwa o rozległym terytorium</p> <p>– wyjaśnia wpływ kultury rzymskiej na podbite ludy</p> | <p>– przedstawia postać Hannibala i wojny punickie</p> <p>– pokazuje przykłady romanizacji we współczesnej Europie</p> <p>– przybliża postaci wodzów barbarzyńskich Attyli oraz Odoakera</p> |
| 3. Życie w Wiecznym Mieście | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Rzym jako stolica imperium i Wieczne Miasto</li> <li>• życie codzienne i rozrywki w Rzymie</li> <li>• podział społeczeństwa rzymskiego</li> <li>• wierzenia religijne Rzymian i najważniejsze bóstwa</li> <li>• terminy: <i>bazylika, Forum Romanum, termy, amfiteatr, gladiatorzy, patrycjusze, plebs, niewolnicy, westalki</i></li> </ul>                                                  | <p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>amfiteatr, gladiatorzy, niewolnicy</i></p> <p>– przy pomocy nauczyciela przedstawia warunki życia oraz rozrywki dawnych mieszkańców Rzymu</p> <p>– omawia wierzenia Rzymian i wpływ, jaki wywarła na nie religia Greków</p> | <p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>bazylika, Forum Romanum, termy, amfiteatr, gladiatorzy, patrycjusze, plebs, niewolnicy, westalki</i></p> <p>– wymienia najważniejsze bóstwa czczone przez Rzymian i określa, jakimi dziedzinami życia się opiekowały</p> <p>– charakteryzuje różne grupy społeczeństwa rzymskiego</p>                                  | <p>– wyjaśnia, dlaczego Rzym był nazywany Wiecznym Miastem</p> <p>– opisuje, jakie funkcje pełniło Forum Romanum</p> <p>– wymienia greckie odpowiedniki najważniejszych rzymskich bóstw</p>                                                       | <p>– wyjaśnia, dlaczego cesarze rzymscy starali się kierować zawołaniem ludu: <i>chleba i igrzysk!</i></p>                                         | <p>– przedstawia pozostałości Pompejów i Herkulanum jako źródła wiedzy o życiu codziennym w starożytności</p>                                                                                |

|                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                        |                                                                                                                                                              |
|-----------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 4. Dokonania starożytnych Rzymian | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Rzymianie jako wielcy budowniczowie</li> <li>• kultura i sztuka starożytnego Rzymu jako kontynuacja dokonań antycznych Greków</li> <li>• prawo rzymskie i jego znaczenie dla funkcjonowania państwa</li> <li>• najważniejsze budowle w starożytnym Rzymie</li> <li>• terminy: <i>kopuła, akwedukt, łuk triumfalny, Circus Maximus, Koloseum, Panteon, kodeks, Prawo XII tablic, Kodeks Justyniana</i></li> <li>• postaci historyczne: Wergiliusz, Horacy</li> </ul> | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>łuk triumfalny, Circus Maximus, Koloseum, kodeks</i>                                | – poprawnie posługuje się terminami: <i>kopuła, akwedukt, łuk triumfalny, Circus Maximus, Koloseum, Panteon, kodeks, Prawo XII tablic, Kodeks Justyniana</i><br>– wyjaśnia powiedzenie: <i>Wszystkie drogi prowadzą do Rzymu</i>                                                                                                                                   | – uzasadnia i ocenia twierdzenie, że Rzymianie potrafili czerpać z dorobku kulturowego podbitych ludów<br>– omawia najwybitniejsze dzieła sztuki i architektury rzymskiej<br>– wyjaśnia rolę praw i przepisów w funkcjonowaniu państwa na przykładzie Rzymu<br>– omawia dokonania Wergiliusza i Horacego | – wyjaśnia, dlaczego dobra sieć drogowa jest ważna dla funkcjonowania każdego państwa                  | – opisuje wpływ prawa rzymskiego na współczesne prawo europejskie<br>– ocenia, które z dokonań Rzymian uważa za najwybitniejsze, i uzasadnia swoją odpowiedź |
| 5. Początki chrześcijaństwa       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Jezus z Nazaretu jako twórca nowej religii monoteistycznej</li> <li>• przyczyny prześladowania chrześcijan w starożytnym Rzymie</li> <li>• rola świętych Pawła i Piotra w rozwoju chrześcijaństwa</li> <li>• Edykt mediolański i zakończenie prześladowań chrześcijan w cesarstwie</li> <li>• terminy: <i>Mesjasz, chrześcijaństwo, apostołowie, biskupi,</i></li> </ul>                                                                                            | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>apostołowie, Jezus z Nazaretu, biskupi, papież, Biblia – Stary i Nowy Testament</i> | – poprawnie posługuje się terminami: <i>Mesjasz, chrześcijaństwo, apostołowie, biskupi, papież, Biblia – Stary i Nowy Testament, Edykt mediolański</i><br>– charakteryzuje działalność apostołów po ukrzyżowaniu Jezusa<br>– wskazuje na mapie: Palestynę, Jerozolimę, Mediolan<br>– omawia nauki Jezusa z Nazaretu oraz dokonania świętego Piotra, świętego Pawła | – wyjaśnia, czym różni się chrześcijaństwo od judaizmu<br>– wyjaśnia, dlaczego władze rzymskie odnosiły się wrogo do chrześcijaństwa<br>– wyjaśnia znaczenie Edyktu mediolańskiego dla rozwoju chrześcijaństwa<br>– zaznacza na osi czasu daty: 33 r. n.e., 313 r. n.e.                                  | – opisuje najstarsze symbole chrześcijańskie<br>– wyjaśnia związki między judaizmem a chrześcijaństwem | – przedstawia dzieje wybranego świętego (na przykład swojego patrona)                                                                                        |

|                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                            |
|-----------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                               | <p><i>papież, Biblia – Stary i Nowy Testament, Edykt mediolański</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• postaci historyczne: Jezus z Nazaretu, święty Piotr, święty Paweł z Tarsu, Konstantyn Wielki</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                     | z Tarsu i Konstantyna Wielkiego                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                            |
| * Tajemnice sprzed wieków – Bursztynowy szlak | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rola szlaków handlowych w starożytności</li> <li>• bursztyn i jego znaczenie dla starożytnych Rzymian</li> <li>• kontakty handlowe Rzymian z wybrzeżem Bałtyku</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                 | <p>– wskazuje na mapie: przebieg bursztynowego szlaku (Pruszcz Gdański, Kalisz, Brama Morawska)</p> <p>– wyjaśnia, czym jest bursztyn i do czego się go stosuje</p> | – wyjaśnia, dlaczego bursztyn był ceniony przez Rzymian                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | – wyjaśnia rolę szlaków handlowych                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | – podaje argumenty za twierdzeniem i przeciwniemu, że miasto Kalisz istniało w starożytności                                                                                                                                                                      | – opisuje, jakie ludy żyły na ziemiach polskich w okresie funkcjonowania bursztynowego szlaku                                                                                              |
| <b>Rozdział IV. Początki średniowiecza</b>    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                            |
| I. Bizancjum w czasach świetności             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• cesarstwo bizantyjskie pod panowaniem Justyniana I Wielkiego</li> <li>• dokonania Justyniana I Wielkiego</li> <li>• Konstantynopol jako Nowy Rzym</li> <li>• tradycja grecka w Bizancjum</li> <li>• osiągnięcia naukowe Bizantyjczyków</li> <li>• upadek Konstantynopola, jego przyczyny i skutki</li> <li>• terminy: <i>Bizancjum, Hagia Sofia, ikona, freski, mozaika</i></li> <li>• postaci historyczne: Justynian I Wielki</li> </ul> | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>ikona, freski, mozaika</i>                                                                                    | <p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Bizancjum, Hagia Sofia, ikona, freski, mozaika</i></p> <p>– wskazuje na mapie: Konstantynopol, granice cesarstwa bizantyjskiego w czasach Justyniana I Wielkiego</p> <p>– tłumaczy, dlaczego Konstantynopol zaczęto określać Nowym Rzymem</p> <p>– wyjaśnia znaczenie wyrażenia <i>bizantyjski przepych</i></p> | <p>– wskazuje, jaką rolę w periodyzacji dziejów odegrał upadek cesarstwa zachodniorzymskiego oraz wschodniorzymskiego</p> <p>– charakteryzuje styl bizantyjski w sztuce</p> <p>– podaje przyczyny i skutki upadku cesarstwa bizantyjskiego</p> <p>– zaznacza na osi czasu datę upadku Konstantynopola – 1453 r.</p> <p>– zna postać Justyniana I Wielkiego</p> <p>– omawia dokonania Justyniana I Wielkiego</p> | <p>– wyjaśnia, w jaki sposób położenie geograficzne wpłynęło na bogactwo Konstantynopola</p> <p>– uzasadnia twierdzenie, że Bizancjum połączyło w nauce tradycję zachodniorzymską i grecką</p> <p>– wyjaśnia, jakie znaczenie dla państwa ma kodyfikacja praw</p> | <p>– wyjaśnia, jaki wpływ na chrześcijaństwo miał podział Rzymu na część zachodnią i wschodnią</p> <p>– opisuje, jakie zmiany w bazylice Hagia Sofia zostały dokonane przez muzułmanów</p> |

|                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|-------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2. Arabowie i początki islamu | <ul style="list-style-type: none"> <li>• pochodzenie Arabów</li> <li>• działalność Mahometa i narodziny islamu</li> <li>• religia muzułmańska i jej zasady</li> <li>• dżihad i podboje Arabów</li> <li>• kultura i nauka arabska</li> <li>• terminy: <i>oaza, Czarny Kamień, Mekka, Medyna, islam, Allah, Koran, meczet, minaret, mihrab, minbar, dżihad, kalifowie, cyfry arabskie, stal damasceńska, arabeski</i></li> <li>• postaci historyczne: Mahomet</li> </ul> | <p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>oaza, islam, Allah, Koran, meczet</i></p> <p>– przy pomocy nauczyciela wskazuje podstawowe różnice między chrześcijaństwem a islamem</p> | <p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>oaza, Czarny Kamień, Mekka, Medyna, islam, Allah, Koran, meczet, minaret, mihrab, minbar, dżihad, kalifowie, cyfry arabskie, stal damasceńska, arabeski</i></p> <p>– omawia najważniejsze zasady wiary muzułmanów</p> <p>– wskazuje na mapie: Półwysep Arabski, Mekkę, Medynę oraz imperium arabskie w okresie świetności</p> | <p>– przedstawia postać i działalność Mahometa</p> <p>– omawia osiągnięcia Arabów w dziedzinie kultury i nauki w średniowieczu</p> <p>– charakteryzuje i ocenia stosunek Arabów do ludów podbitych w średniowieczu</p> <p>– zaznacza na osi czasu datę: 622 r.</p>                                                                                                                                 | <p>– wskazuje na podobieństwa i różnice pomiędzy chrześcijaństwem a islamem</p> <p>– podaje przykłady wpływu kultury, nauki i języka arabskiego na Europejczyków</p> | <p>– wyjaśnia, jak zmieniał się nastawienie części muzułmanów do innych kultur w średniowieczu i współcześnie</p> <p>– ocenia potrzebę tolerancji religijnej</p> <p>– wskazuje na podobieństwa i różnice w sposobie postrzegania dziejów i odmierzania czasu między chrześcijaństwem a islamem</p> |
| 3. Nowe państwa w Europie     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• powstanie państwa Franków</li> <li>• cesarstwo Karola Wielkiego</li> <li>• rozwój kultury i nauki w państwie Karola Wielkiego</li> <li>• traktat w Verdun i jego skutki – nowe państwa w Europie</li> <li>• Rzesza Niemiecka</li> <li>• terminy: <i>Frankowie, dynastia, majordom, Karolingowie, układ w Verdun, cesarstwo, margrabia, marchia, możnowładca, Rzesza Niemiecka</i></li> <li>• postaci historyczne:</li> </ul>  | <p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>dynastia, cesarstwo, możnowładca</i></p> <p>– przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego Karol otrzymał przydomek „Wielki”</p>           | <p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Frankowie, dynastia, majordom, Karolingowie, układ w Verdun, cesarstwo, margrabia, marchia, możnowładca, Rzesza Niemiecka</i></p> <p>– wskazuje na mapie: zasięg terytorialny państwa Franków w czasach Karola Wielkiego, Akwizgran i Rzym</p>                                                                                | <p>– wyjaśnia, w jaki sposób władzę w państwie Franków przejęła dynastia Karolingów</p> <p>– charakteryzuje rozwój kultury i nauki w czasach Karola Wielkiego</p> <p>– przedstawia postanowienia traktatu w Verdun oraz jego skutki</p> <p>– zaznacza na osi czasu daty: 800 r., 843 r., 962 r.</p> <p>– omawia dokonania: Chłodwiga, Karola Młota, Pepina Małego, Karola Wielkiego i Ottona I</p> | <p>– wyjaśnia, w jaki sposób doszło do utworzenia Rzeszy Niemieckiej</p> <p>– tłumaczy, dlaczego Karol Wielki jest jednym z patronów zjednoczonej Europy</p>         | <p>– wyjaśnia skąd pochodzi polskie słowo „król”</p>                                                                                                                                                                                                                                               |

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                     |
|-------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                     | Chlodwig, Karol Młot, Pepin Mały, Karol Wielki, Otton I                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                     |
| 4. Konflikt papieżstwa z cesarstwem | <ul style="list-style-type: none"> <li>wielka schizma wschodnia i jej skutki</li> <li>spór o inwestyturę między cesarzem a papieżem w XI w.</li> <li>Canossa jako miejsce pokuty cesarza Henryka IV</li> <li>konkordat wormacki i jego postanowienia</li> <li>terminy: <i>dogmaty, schizma, patriarcha, prawosławie, ekskomunika, inwestytura, synod, konkordat</i></li> <li>postaci historyczne: papież Grzegorz VII, cesarz Henryk IV</li> </ul> | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>prawosławie, ekskomunika</i>                                                    | – poprawnie posługuje się terminami: <i>dogmaty, schizma, patriarcha, prawosławie, ekskomunika, inwestytura, synod, konkordat</i><br>– wyjaśnia konsekwencje ekskomunikacji cesarza i opisuje ukorzenie się cesarza Henryka IV w Canossie<br>– przedstawia postaci: papieża Grzegorza VI, cesarza Henryka IV | – wyjaśnia przyczyny i skutki wielkiej schizmy wschodniej<br>– wyjaśnia, czym są religie, a czym wyznania religijne<br>– przedstawia przebieg sporu pomiędzy cesarzem a papieżem w XI w.<br>– przedstawia postanowienia konkordatu w Wormacji<br>– zaznacza na osi czasu daty: 1054 r., 1077 r., 1122 r. | – wyjaśnia, na czym polegał spór o inwestyturę<br>– omawia przykładowe różnice pomiędzy Kościołem katolickim a prawosławnym | – przedstawia okoliczności utworzenia Państwa Kościelnego                                                                                                                                           |
| 5. Wyprawy krzyżowe                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>zajęcie Ziemi Świętej przez Turków</li> <li>synod w Clermont</li> <li>krucjaty</li> <li>utworzenie Królestwa Jerozolimskiego</li> <li>powstanie zakonów rycerskich: templariuszy, joannitów i Krzyżaków</li> <li>upadek twierdzy Akka</li> <li>skutki wypraw</li> </ul>                                                                                                                                     | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>krucjaty, krzyżowcy, zakony rycerskie</i><br>– opisuje wygląd rycerzy zakonnych | – poprawnie posługuje się terminami: <i>Ziemia Święta, synod, krucjaty, krzyżowcy, zakony rycerskie</i><br>– wyjaśnia przyczyny ogłoszenia krucjat<br>– wskazuje na mapie: Ziemię Świętą i trasy wybranych krucjat<br>– omawia skutki pierwszej krucjaty                                                     | – przedstawia zakony templariuszy, joannitów i Krzyżaków oraz ich zadania<br>– opisuje skutki wypraw krzyżowych<br>– przedstawia postać: Urbana II<br>– zaznacza na osi czasu daty: 1096 r., 1291 r.                                                                                                     | – omawia okoliczności zlikwidowania zakonu templariuszy                                                                     | – przedstawia informacje, które z zakonów rycerskich funkcjonują współcześnie i jaka obecnie jest ich rola<br>– ocenia rolę krucjat w kształtowaniu się relacji między chrześcijanami a muzułmanami |

|                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                |                                              |                                                                 |
|------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------|
|                                                | krzyżowych<br>• terminy: <i>Ziemia Święta, synod, krucjaty, krzyżowcy, zakony rycerskie</i><br>• postaci historyczne: papież Urban II                                                                                                                           |                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                |                                              |                                                                 |
| * Tajemnice sprzed wieków – Skarb templariuszy | • zakon templariuszy i jego funkcje po zakończeniu krucjat<br>• wzrost znaczenia i bogactwa templariuszy<br>• przyczyny kasacji zakonu<br>• polskie posiadłości templariuszy                                                                                    | – wyjaśnia, do jakich celów został powołany zakon templariuszy                                                                                                          | – przedstawia genezę bogactwa templariuszy – opisuje mit skarbu templariuszy                                                                                                                                                                                                                    | – przedstawia dzieje templariuszy po upadku Królestwa Jerozolimskiego – opisuje losy ostatniego mistrza zakonu Jakuba de Molay | – przedstawia legendę o św. Graalu           | – wskazuje posiadłości zakonu na obszarze dzisiejszej Polski    |
| <b>Rozdział V. Społeczeństwo średniowiecza</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                |                                              |                                                                 |
| I. System feudalny                             | • podział na seniorów i wasali<br>• społeczna drabina feudalna<br>• podział społeczeństwa średniowiecznego na stany<br>• terminy: <i>feudalizm, senior, wasal, lenno, hold lenny, stan, przywilej, suzeren, duchowieństwo, chłopci, szlachta, mieszczaństwo</i> | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>senior, wasal, hold lenny, przywilej</i><br>– przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, na czym polegała drabina feudalna | – poprawnie posługuje się terminami: <i>feudalizm, senior, wasal, lenno, hold lenny, stan, przywilej, suzeren, duchowieństwo, chłopci, szlachta, mieszczaństwo</i><br>– przedstawia, jak wyglądał hold lenny<br>– wymienia i charakteryzuje poszczególne stany w społeczeństwie średniowiecznym | – omawia różnice pomiędzy społeczeństwem stanowym a współczesnym – opisuje zależność między seniorem a wasalem                 | – wyjaśnia, które stany były uprzywilejowane | – wyjaśnia, kim byli w Europie Zachodniej hrabiowie i baronowie |

|                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                    |
|-------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2. Epoka rycerzy                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• ideał rycerza i jego obowiązki</li> <li>• od paza do rycerza</li> <li>• życie codzienne rycerzy</li> <li>• elementy wyposażenia średniowiecznego rycerza</li> <li>• kultura rycerska</li> <li>• elementy wyposażenia średniowiecznego rycerza</li> <li>• terminy: <i>rycerz, kodeks honorowy, paż, giermek, pasowanie, herb, kopia, ostrogi</i></li> </ul> | <p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>rycerz, herb, kopia, ostrogi</i></p> <p>– opisuje uzbrojenie rycerzy</p>                                                                          | <p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>rycerz, kodeks honorowy, paż, giermek, pasowanie, herb, kopia, ostrogi</i></p> <p>– charakteryzuje ideał rycerza średniowiecznego</p> <p>– wyjaśnia, kto mógł zostać rycerzem</p> <p>– opisuje uzbrojenie rycerskie</p>                                         | <p>– opisuje życie codzienne rycerstwa</p> <p>– przedstawia poszczególne etapy wychowania rycerskiego</p> <p>– opisuje ceremonię pasowania na rycerza</p>                                                        | <p>– przedstawia historię najsłynniejszego polskiego rycerza Zawiszy Czarnego z Garbowa</p>                                                       | <p>– przedstawia literackie ideały rycerskie: hrabiego Rolanda, króla Artura i rycerzy Okrągłego Stołu</p>                                         |
| * Tajemnice sprzed wieków – Dlaczego rycerze brali udział w turniejach? | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rola turniejów rycerskich</li> <li>• przebieg turniejów</li> <li>• konsekwencje zwycięstwa i porażki w turnieju</li> <li>• obyczajowość turniejowa</li> </ul>                                                                                                                                                                                              | <p>– przy pomocy nauczyciela omawia, z jakimi konsekwencjami wiązała się porażka w turnieju</p>                                                                                                            | <p>– przedstawia, w jaki sposób byli nagradzani zwycięzcy turniejów</p>                                                                                                                                                                                                                                    | <p>– wyjaśnia, dlaczego rycerze byli skłonni uczestniczyć w turniejach</p>                                                                                                                                       | <p>– opisuje przebieg turniejów rycerskich</p>                                                                                                    | <p>– wyjaśnia, dlaczego współczesna młodzież organizuje się w bractwa rycerskie i kultywuje tradycję rycerską; podaje przykład takiego bractwa</p> |
| 3. Średniowieczne miasto i wieś                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• powstanie osad rzemieślniczych i kupieckich</li> <li>• lokacje miast i wsi</li> <li>• samorząd miejski i jego organy</li> <li>• społeczeństwo miejskie</li> <li>• organa samorządu wiejskiego</li> <li>• wygląd średniowiecznego miasta</li> <li>• zajęcia ludności wiejskiej</li> </ul>                                                                   | <p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>kupcy, rzemieślnicy, rynek, targi, ratusz, pług, radło, brona</i></p> <p>– porównuje życie codzienne mieszkańców średniowiecznych miast i wsi</p> | <p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>gród, osada targowa, lokacja, zasadźca, kupcy, rzemieślnicy, rynek, targi, wójt, burmistrz, rada miejska, ława miejska, ratusz, cech, sołtys, ława wiejska, trójpółówka, pług, radło, brona</i></p> <p>– opisuje, gdzie i w jaki sposób tworzyły się miasta</p> | <p>– wyjaśnia, na czym polegały lokacje miast i wsi</p> <p>– przedstawia organy samorządu miejskiego</p> <p>– charakteryzuje różne grupy społeczne mieszczan</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegała trójpółówka</p> | <p>– opisuje wybrany średniowieczny zabytek mieszczański w Polsce</p> <p>– znajduje i przedstawia informacje o założeniu własnej miejscowości</p> | <p>– przedstawia historie i okoliczności założenia najstarszych miast w regionie</p>                                                               |

|                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|----------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>terminy: <i>gród, osada targowa, lokacja, zasadzka, kupcy, rzemieślnicy, rynek, targi, wójt, burmistrz, rada miejska, ława miejska, ratusz, cech, sołtys, ława wiejska, trójpółowka, plug, radło, brona</i></li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje główne zajęcia mieszkańców miast</li> <li>– opisuje życie i obowiązki ludności wiejskiej</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| 4. Kościół w średniowieczu | <ul style="list-style-type: none"> <li>duchowni w średniowieczu, ich przywileje i obowiązki</li> <li>religijność doby średniowiecza</li> <li>średniowieczne zakony: benedyktyni, cystersi, franciszkanie, dominikanie</li> <li>życie w średniowiecznym klasztorze</li> <li>średniowieczne szkolnictwo</li> <li>terminy: <i>zakon, klasztor, opat, reguła zakonna, benedyktyni, cystersi, skryptoria, kopiści, franciszkanie, dominikanie, asceza, benedyktyńska praca, uniwersytet</i></li> <li>postać historyczna: święty Franciszek z Asyżu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>zakon, klasztor, uniwersytet</i></li> <li>– przy pomocy nauczyciela omawia życie w średniowiecznym klasztorze i jego organizację</li> <li>– wyjaśnia, czym zajmowali się kopiści</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>zakon, klasztor, opat, reguła zakonna, benedyktyni, cystersi, skryptoria, kopiści, franciszkanie, dominikanie, asceza, benedyktyńska praca, uniwersytet</i></li> <li>– charakteryzuje stan duchowny w średniowieczu</li> <li>– opisuje różne role, jakie odgrywali duchowni w społeczeństwie średniowiecznym</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia najważniejsze zakony średniowieczne</li> <li>– wyjaśnia określenie <i>benedyktyńska praca</i></li> <li>– charakteryzuje średniowieczne szkolnictwo</li> <li>– porównuje szkolnictwo średniowieczne i współczesne</li> <li>– przedstawia dokonania świętego Franciszka z Asyżu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– porównuje zakony kontemplacyjne i zakony żebracze</li> <li>– wyjaśnia, jaką funkcję w klasztorze spełniają: refektarz, wirydarz, dormitorium i kapitularz</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– znajduje i przedstawia informacje o najstarszych polskich kronikarzach: Gallu Anonimie i Wincentym Kadłubku</li> <li>– opisuje jeden z klasztorów działających w Polsce, wyjaśnia, jakiego zgromadzenia jest siedzibą, i przedstawia w skrócie dzieje tego zgromadzenia</li> </ul> |

|                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|-----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 5. Sztuka średniowiecza                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rola sztuki w średniowieczu</li> <li>• znaczenie <i>biblia pauperum</i></li> <li>• styl romański i jego cechy</li> <li>• styl gotycki i jego charakterystyczne elementy</li> <li>• rzeźba i malarstwo średniowieczne</li> <li>• pismo i miniatury w rękopisach</li> <li>• zabytki średniowieczne w Polsce</li> <li>• terminy: <i>biblia pauperum, styl romański, styl gotycki, katedra, portal, sklepienie, witraże, łuki oporowe, apsyda, rozeta, przypory, miniatura, inicjał</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>katedra, witraże, miniatura</i></li> <li>– przy pomocy nauczyciela omawia zabytki sztuki średniowiecznej w Polsce</li> <li>– wymienia różne dziedziny sztuki średniowiecznej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>biblia pauperum, katedra, styl romański, styl gotycki, portal, sklepienie, witraże, łuki oporowe, apsyda, rozeta, przypory, miniatura, inicjał</i></li> <li>– wyjaśnia, czym była i jakie zadania spełniała <i>biblia pauperum</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje styl romański</li> <li>– omawia cechy stylu gotyckiego</li> </ul>                                                                                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– porównuje styl gotycki i romański</li> <li>– przedstawia przykłady rzeźby i malarstwa średniowiecznego</li> </ul>                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– znajduje i przedstawia informacje o średniowiecznych świątyniach w swoim regionie oraz elementach ich wystroju</li> </ul>                                                                                                               |
| <b>Rozdział VI. Polska pierwszych Piastów</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| I. Zanim powstała Polska                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• najstarsze osadnictwo na ziemiach polskich w świetle wykopalisk archeologicznych</li> <li>• gród w Biskupinie</li> <li>• Słowianie w Europie i ich kultura</li> <li>• wierzenia dawnych Słowian</li> <li>• pierwsze państwa słowiańskie</li> <li>• plemiona słowiańskie na ziemiach polskich</li> </ul>                                                                                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>wielka wędrówka ludów, plemię</i></li> <li>– przy pomocy nauczyciela opisuje wygląd osady w Biskupinie</li> </ul>                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>kurhan, kamienne kręgi, Biskupin, wielka wędrówka ludów, Słowianie, Swaróg, Perun, Świętowit, plemię, Państwo Wielkomorawskie, Wiślanie, Polanie</i></li> <li>– przedstawia okoliczności pojawienia się Słowian na ziemiach</li> </ul>        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia najstarsze państwa słowiańskie</li> <li>– wymienia państwa słowiańskie, które przyjęły chrześcijaństwo w obrządku łacińskim, oraz te, które przyjęły je w obrządku greckim</li> <li>– wyjaśnia rolę, jaką w rozwoju państw słowiańskich odegrali święci Cyryl i Metody</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– podaje przykłady tradycji pogańskich zachowanych do czasów współczesnych</li> <li>– wyjaśnia, w jaki sposób powstał alfabet słowiański</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia pozostałości bytowania ludów przedśłowiańskich na ziemiach polskich</li> <li>– przedstawia współczesne konsekwencje wynikające dla krajów słowiańskich z przyjęcia chrześcijaństwa w obrządku greckim lub łacińskim</li> </ul> |

|                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|--------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>terminy: <i>kurhan</i>, <i>kamienne kręgi</i>, <i>Biskupin</i>, <i>wielka wędrówka ludów</i>, <i>Słowianie</i>, <i>Swaróg</i>, <i>Perun</i>, <i>Świętowit</i>, <i>plemię</i>, <i>Państwo Wielkomorawskie</i>, <i>Wiślanie</i>, <i>Polanie</i></li> <li>postaci historyczne: święty Cyryl i święty Metody</li> </ul>                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                           | <p>polskich</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>charakteryzuje wierzenia Słowian</li> <li>wskazuje na mapie: rozmieszczenie plemion słowiańskich na ziemiach polskich</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| 2. Mieszko I i początki Polski | <ul style="list-style-type: none"> <li>rozwój państwa Polan</li> <li>dynastia Piastów</li> <li>panowanie Mieszka I</li> <li>małżeństwo Mieszka z Dobrawą</li> <li>chrzest Polski i jego skutki</li> <li>konflikt z margrabią Hodonem i bitwa pod Cedynią</li> <li>terminy: <i>książę</i>, <i>dynastia</i>, <i>Piastowie</i>, <i>biskupstwo</i>, <i>dyplomacja</i>, <i>poganin</i>, <i>Dagome iudex</i></li> <li>postaci historyczne: Mieszko I, Dobrawa</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>książę</i>, <i>dynastia</i></li> <li>przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, skąd pochodzi nazwa „Polska”</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>poprawnie posługuje się terminami: <i>książę</i>, <i>dynastia</i>, <i>Piastowie</i>, <i>biskupstwo</i>, <i>dyplomacja</i>, <i>poganin</i>, <i>Dagome iudex</i></li> <li>wyjaśnia, dlaczego w przeciwieństwie do legendarnych przodków Mieszko I jest uznawany za pierwszego historycznego władcę Polski</li> <li>opisuje zasługi Mieszka I i Dobrawy</li> <li>zaznacza na osi czasu daty: 966 r., 972 r.</li> <li>wskazuje na mapie: Gniezno, Poznań, Wielkopolskę, granice państwa Mieszka I</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawia okoliczności przyjęcia chrztu przez Mieszka I</li> <li>wyjaśnia skutki chrztu Mieszka I</li> <li>opisuje stosunki Mieszka I z sąsiadami</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>uzasadnia twierdzenie, że przyjęcie chrztu przez Mieszka I należało do najważniejszych wydarzeń w dziejach Polski</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia dokument <i>Dagome iudex</i> i jego wartość jako źródła historycznego</li> <li>przedstawia bilans korzyści, jakie mogło przynieść Mieszkowi I przyjęcie chrztu lub pozostanie przy wierzeniach pogańskich</li> </ul> |
| 3. Polska Bolesława Chrobrego  | <ul style="list-style-type: none"> <li>misja biskupa Wojciecha i jej skutki</li> <li>zjazd gnieźnieński i jego konsekwencje</li> <li>powstanie niezależnej</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>arcybiskupstwo</i>, <i>koronacja</i></li> </ul>                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>poprawnie posługuje się terminami: <i>relikwie</i>, <i>zjazd gnieźnieński</i>, <i>arcybiskupstwo</i>, <i>Milsko</i>, <i>Łużyce</i>, <i>Grody</i></li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawia przebieg i znaczenie zjazdu w Gnieźnie</li> <li>opisuje wojny prowadzone przez</li> </ul>                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia znaczenie utworzenia niezależnego Kościoła w państwie polskim</li> <li>opisuje Drzwi</li> </ul>                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje pozytywne i negatywne skutki polityki prowadzonej przez Bolesława Chrobrego</li> </ul>                                                                                                                             |

|                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                    |
|----------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                        | <p>organizacji na ziemiach polskich</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• stosunki Bolesława Chrobrego z sąsiadami</li> <li>• koronacja Bolesława Chrobrego na króla Polski i jej znaczenie</li> <li>• terminy: <i>relikwie, zjazd gnieźnieński, arcybiskupstwo, Miłsko, Łużyce, Grody Czerwieńskie, koronacja</i></li> <li>• postaci historyczne: Bolesław Chrobry, biskup Wojciech, cesarz Otton III</li> </ul>                                                                                    | <p>– przy pomocy nauczyciela wyjaśnia znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego</p>                                                                                                 | <p><i>Czerwieńskie, koronacja</i></p> <p>– opisuje misję świętego Wojciecha do pogańskich Prusów</p> <p>– wskazuje na mapie: granice państwa Bolesława Chrobrego na początku jego panowania oraz ziemie przez niego podbite</p> <p>– omawia rolę, jaką w dziejach Polski odegrali: Bolesław Chrobry, biskup Wojciech, cesarz Otton III</p> <p>– zaznacza na osi czasu daty: 1000 r., 1025 r.</p> | Chrobrego z sąsiadami                                                                                                                                                                                              | Gnieźnieńskie jako przykład źródła ikonograficznego z najstarszych dziejów Polski                                                                    |                                                                                                                                                    |
| 4. Kryzys i odbudowa państwa polskiego | <ul style="list-style-type: none"> <li>• kryzys państwa polskiego po śmierci Bolesława Chrobrego</li> <li>• panowanie Mieszka II</li> <li>• reformy Kazimierza Odnowiciela</li> <li>• Kraków stolicą państwa</li> <li>• polityka zagraniczna Bolesława Śmiałego</li> <li>• koronacja Bolesława Śmiałego</li> <li>• konflikt króla z biskupem Stanisławem i jego skutki</li> <li>• terminy: <i>insygnia królewskie</i></li> <li>• postaci historyczne: Mieszko II, Kazimierz Odnowiciel, Bolesław</li> </ul> | <p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: <i>insygnia królewskie</i></p> <p>– przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego księcia Kazimierza nazwano „Odnowicielem”</p> | <p>– poprawnie posługuje się terminem: <i>insygnia królewskie</i></p> <p>– wyjaśnia, dlaczego księcia Kazimierza nazwano „Odnowicielem”</p> <p>– wskazuje na mapie: ziemie polskie pod panowaniem Kazimierza Odnowiciela</p> <p>– omawia działalność: Mieszka II, Bezpryma, Kazimierza Odnowiciela, Bolesława Śmiałego i biskupa Stanisława</p> <p>– zaznacza na osi czasu datę: 1076 r.</p>     | <p>– opisuje sytuację państwa polskiego po śmierci Bolesława Chrobrego</p> <p>– ocenia postawę Bezpryma</p> <p>– przedstawia skutki kryzysu państwa polskiego</p> <p>– charakteryzuje rządy Bolesława Śmiałego</p> | <p>– opisuje sytuację międzynarodową w okresie rządów Bolesława Śmiałego</p> <p>– wyjaśnia przyczyny i skutki sporu króla z biskupem Stanisławem</p> | <p>– wyjaśnia przyczyny kryzysu państwa wczesnopiastowskiego</p> <p>– ocenia dokonania Mieszka II, Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego</p> |

|                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                |
|-----------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                               | Śmiały, biskup Stanisław                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                |
| 5. Rządy Bolesława Krzywoustego               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rządy Władysława Hermana i Sieciecha</li> <li>• podział władzy między synów Władysława Hermana</li> <li>• bratobójcza wojna między Bolesławem i Zbigniewem</li> <li>• najazd niemiecki na ziemie polskie i obrona Głogowa</li> <li>• podbój Pomorza przez Bolesława Krzywoustego</li> <li>• testament Krzywoustego i jego założenia</li> <li>• terminy: <i>palatyn (wojewoda)</i>, <i>testament</i>, <i>zasada senioratu</i>, <i>senior i juniorzy</i></li> <li>• postaci historyczne: Władysław Herman, Sieciech, Zbigniew, Bolesław Krzywousty</li> </ul> | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>senior i juniorzy</i> , <i>zasada senioratu</i>                                                                                                                 | – poprawnie posługuje się terminami: <i>palatyn (wojewoda)</i> , <i>testament</i> , <i>zasada senioratu</i> , <i>senior i juniorzy</i><br>– wskazuje na mapie: państwo Bolesława Krzywoustego<br>– opisuje postaci: Władysława Hermana, Sieciecha, Bolesława Krzywoustego i Zbigniewa<br>– zaznacza na osi czasu daty: 1109 r. i 1138 r. | – opisuje rządy Władysława Hermana i rolę Sieciecha w jego państwie<br>– przedstawia przebieg konfliktu między Bolesławem a Zbigniewem<br>– opisuje niemiecki najazd w 1109 r. i obronę Głogowa<br>– przedstawia sukcesy Krzywoustego w walkach z Pomorzanami<br>– omawia przyczyny ogłoszenia testamentu Krzywoustego | – ocenia postawę Bolesława wobec brata<br>– wyjaśnia zasadę senioratu<br>– wyjaśnia, jakie skutki dla państwa mogą mieć wewnętrzne spory o tron | – przedstawia postać Galla Anonima<br>– wyjaśnia znaczenie dostępu państwa do morza<br>– ocenia szanse i zagrożenia wynikające z wprowadzenia zasady senioratu |
| 6. Społeczeństwo w czasach pierwszych Piastów | <ul style="list-style-type: none"> <li>• grody i ich funkcje</li> <li>• życie w grodzie i na podgrodziu</li> <li>• sposoby uprawy roli na ziemiach polskich</li> <li>• podział społeczeństwa w państwie pierwszych Piastów</li> <li>• zakres władzy panującego</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | – posługuje się terminami: <i>gród</i> , <i>podgrodzie</i> , <i>danina</i> , <i>posługi</i><br>– przedstawia wygląd i budowę średniowiecznego grodu<br>– opisuje sposoby pozyskiwania ziemi uprawnej i jej uprawiania | – poprawnie posługuje się terminami: <i>gród</i> , <i>podgrodzie</i> , <i>prawo książęce</i> , <i>danina</i> , <i>posługi</i> , <i>osada służebna</i><br>– charakteryzuje grupy ludności w państwie wczesnopiastowskim<br>– omawia zakres władzy panującego w państwie                                                                   | – przedstawia charakter drużyny książęcej<br>– wyjaśnia powinności ludności względem władcy                                                                                                                                                                                                                            | – wyjaśnia, czym się różnił wojownik drużyny od rycerza                                                                                         | – wskazuje przykłady nazw miejscowości, które mogły w średniowieczu pełnić funkcję osad służebnych                                                             |

|                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                          |                                                                                                                                |
|---------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• powinności poddanych wobec władcy</li> <li>• powstanie rycerstwa w Polsce</li> <li>• terminy: <i>metoda żarowa, gród, podgrodzie, prawo książęce, danina, posługi, osada służebna, wojowie, drużyna książęca</i></li> </ul>                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                            | pierwszych Piastów                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                          |                                                                                                                                |
| * Tajemnice sprzed wieków – Kto spisywał dzieje Polski? | <ul style="list-style-type: none"> <li>• źródła historyczne dotyczące początków państwa polskiego</li> <li>• obiektywizm i prawda historyczna</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                     | – wymienia nazwy źródeł historycznych dotyczących dziejów państwa polskiego za panowania pierwszych Piastów<br>– tłumaczy konieczność weryfikacji prawdziwości źródeł historycznych                                        | – przedstawia dokonania postaci: Galla Anonima i Wincentego Kadłubka                                                                                                                                                                                                                                        | – omawia teorie dotyczące pochodzenia Galla Anonima<br>– wymienia przyczyny powstania kronik                                                                                                | – określa ramy chronologiczne wydarzeń opisanych w kronikach Galla Anonima i Wincentego Kadłubka                                                         | – przedstawia przykład innej średniowiecznej kroniki polskiej                                                                  |
| <b>Rozdział VII. Polska w XIII–XV wieku</b>             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                          |                                                                                                                                |
| I. Rozbicie dzielnicowe                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• walki wewnętrzne między książętami piastowskimi o prymat w Polsce</li> <li>• utrwalenie rozbicia dzielnicowego</li> <li>• osłabienie Polski na arenie międzynarodowej</li> <li>• sprowadzenie Krzyżaków do Polski</li> <li>• najazdy Mongołów i bitwa pod Legnicą</li> <li>• przemiany społeczne i gospodarcze w okresie</li> </ul> | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>rozbicie dzielnicowe, dzielnica senioralna, Tatarzy</i><br>– przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, jakie były przyczyny wewnętrznych walk między książętami piastowskimi | – poprawnie posługuje się terminami: <i>rozbicie dzielnicowe, dzielnica senioralna, Tatarzy, osadnictwo, kolonizacja, trójpółowka</i><br>– charakteryzuje państwo polskie podczas rozbicia dzielnicowego<br>– wskazuje na mapie: podział państwa na różne dzielnice oraz ziemie utracone w okresie rozbicia | – opisuje okoliczności sprowadzenia zakonu krzyżackiego do Polski oraz konsekwencje tego wydarzenia<br>– omawia skutki rozbicia dzielnicowego<br>– opisuje kolonizację na ziemiach polskich | – przedstawia historię zakonu krzyżackiego<br>– wyjaśnia, dlaczego książęta dzielnicowi często nadawali przywileje oraz ziemię rycerstwu i duchowieństwu | – charakteryzuje sposób walki Mongołów<br>– przedstawia dynastię panującą na Pomorzu Gdańskim w okresie rozbicia dzielnicowego |

|                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                 |                                                                                        |
|-------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------|
|                               | rozbitcia dzielnicowego<br>• terminy: <i>rozbitcie dzielnicowe, dzielnica senioralna, Tatarzy, osadnictwo, kolonizacja, trójpółowka</i><br>• postaci historyczne: Władysław Wygnaniec, Leszek Biały, Konrad Mazowiecki, Henryk Pobożny                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                               | dzielnicowego<br>– omawia postaci: Władysława Wygnańca, Leszka Białego, Konrada Mazowieckiego, Henryka Pobożnego<br>– zaznacza na osi czasu daty: 1226 r., 1227 r., 1241 r.                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                 |                                                                                        |
| 2. Zjednoczenie Polski        | • koronacja i śmierć Przemysła II<br>• panowanie Wacława II<br>• rola arcybiskupów gnieźnieńskich i jednolitej organizacji kościelnej w zjednoczeniu dzielnic polskich<br>• przejęcie władzy przez Władysława Łokietka i jego koronacja<br>• rządy Władysława Łokietka<br>• konflikt Łokietka z Krzyżakami i bitwa pod Płowcami<br>• terminy: <i>starosta, Szczerbiec</i><br>• postaci historyczne: Przemysław II, arcybiskup Jakub Świnka, Wacław II, Władysław Łokietek | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>starosta, Szczerbiec</i>                | – poprawnie posługuje się terminami: <i>starosta, Szczerbiec</i><br>– wskazuje na mapie: granice państwa polskiego za panowania Władysława Łokietka, ziemie utracone na rzecz Krzyżaków<br>– omawia postaci: Przemysła II, arcybiskupa Jakuba Świnki, Wacława II, Władysława Łokietka<br>– zaznacza na osi czasu daty: 1295 r., 1309 r., 1320 r., 1331 r. | – przedstawia próby zjednoczenia Polski przez książąt śląskich oraz Przemysła II<br>– opisuje, w jakich okolicznościach Władysław Łokietek utracił Pomorze Gdańskie<br>– przedstawia działania Władysława Łokietka na rzecz zjednoczenia kraju<br>– opisuje przebieg konfliktu Władysława Łokietka z Krzyżakami | – wyjaśnia, jaką rolę w zjednoczeniu kraju odegrał Kościół katolicki            | – przedstawia wyobrażenie na temat świętego Stanisława jako patrona zjednoczenia kraju |
| 3. Czasy Kazimierza Wielkiego | • polityka dyplomacji Kazimierza Wielkiego<br>• pokój z zakonem krzyżackim w Kaliszu                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>uniwersytet, Orle Gniazda, Akademia</i> | – poprawnie posługuje się terminami: <i>uniwersytet, Orle Gniazda, Akademia</i>                                                                                                                                                                                                                                                                           | – przedstawia i ocenia postanowienia pokoju w Kaliszu<br>– charakteryzuje reformy                                                                                                                                                                                                                               | – wyjaśnia, dlaczego Kazimierz Wielki za najważniejsze uznał reformy wewnętrzne | – przedstawia cele oraz konsekwencje układu dynastycznego zawartego przez              |

|                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                              |
|-------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przyłączenie nowych ziem do państwa polskiego</li> <li>• reformy Kazimierza Wielkiego</li> <li>• umocnienie granic polskiego państwa</li> <li>• utworzenie Akademii Krakowskiej i skutki tej decyzji</li> <li>• zjazd monarchów w Krakowie</li> <li>• uczta u Wierzyńka</li> <li>• terminy: <i>uniwersytet, Orle Gniazda, Akademia Krakowska</i></li> <li>• postać historyczna: Kazimierz Wielki</li> </ul>                                     | <i>Krakowska</i><br>– przy pomocy nauczyciela tłumaczy, co zdecydowało o przyznaniu Kazimierzowi przydomka „Wielki”<br>– wyjaśnia znaczenie słów, że Kazimierz Wielki: <i>zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną</i>                | <i>Krakowska</i><br>– wskazuje na mapie: granice monarchii Kazimierza Wielkiego i ziemie włączone do Polski przez tego władcę<br>– zaznacza na osi czasu daty: 1333 r., 1343 r., 1364 r.                                                                                                                                                                                                                            | Kazimierza Wielkiego<br>– wyjaśnia, w jaki sposób Kazimierz dbał o obronność państwa                                                                                                                                                                | państwa<br>– tłumaczy, jakie znaczenie miało założenie Akademii Krakowskiej<br>– wyjaśnia znaczenie uczty u Wierzyńka                                               | Kazimierza Wielkiego z Węgrami<br>– wyjaśnia, dlaczego sól należała niegdyś do najdroższych towarów<br>– przedstawia wybrany zamek wzniesiony w czasach Kazimierza Wielkiego |
| 4. Unia polsko-litewska | <ul style="list-style-type: none"> <li>• koniec dynastii Piastów na polskim tronie</li> <li>• rządy Andegawenów w Polsce</li> <li>• unia polsko-litewska w Krewie</li> <li>• wielka wojna z zakonem krzyżackim i bitwa pod Grunwaldem</li> <li>• I pokój w Toruniu</li> <li>• unia w Horodle</li> <li>• terminy: <i>Andegawenowie, unia personalna, sobór, Wielkie Księstwo Litewskie, Jagiellonowie</i></li> <li>• postaci historyczne: Ludwik Węgierski, Jadwiga, Władysław</li> </ul> | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: <i>unia personalna</i><br>– przedstawia dynastię zapoczątkowaną przez Władysława Jagiełłę<br>– przy pomocy nauczyciela opisuje przyczyny i przebieg wielkiej wojny z zakonem krzyżackim | – poprawnie posługuje się terminami: <i>Andegawenowie, unia personalna, sobór, Wielkie Księstwo Litewskie, Jagiellonowie</i><br>– wyjaśnia przyczyny zawarcia unii polsko-litewskiej<br>– opisuje przebieg bitwy pod Grunwaldem<br>– wskazuje na mapie: granice Wielkiego Księstwa Litewskiego, Krewa, Horodło, Grunwald, Toruń<br>– opisuje postaci: Ludwika Węgierskiego, Jadwigi, Władysława Jagiełły, wielkiego | – przedstawia okoliczności objęcia tronu polskiego przez Jadwigę<br>– wymienia postanowienia unii w Krewie<br>– przedstawia postanowienia pokoju w Toruniu<br>– wyjaśnia zasady współpracy między Polską a Litwą ustalone w zapisach unii w Horodle | – charakteryzuje stanowisko polskiej delegacji na soborze w Konstancji<br>– wyjaśnia, dlaczego Akademia Krakowska została przemianowana na Uniwersytet Jagielloński | – uzasadnia twierdzenie, że poglądy Pawła Włodkowica na temat wojen religijnych są aktualne także dzisiaj                                                                    |

|                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                       |
|---------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                               | Jagiełło, wielki książę Witold, Paweł Włodkowic, Ulrich von Jungingen                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                         | księcia Witolda, Pawła Włodkowica, Ulricha von Jungingena<br>– zaznacza na osi czasu daty: 1385 r., lata 1409–1411, 1410 r., 1413 r.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                       |
| * Tajemnice sprzed wieków – Jaką bitwę namalował Jan Matejko? | <ul style="list-style-type: none"> <li>• okoliczności powstania obrazu <i>Bitwa pod Grunwaldem</i></li> <li>• Jan Matejko jako malarz dziejów Polski</li> <li>• obrazy jako źródło wiedzy historycznej</li> <li>• znaczenie <i>Bitwy pod Grunwaldem</i></li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                       | – przedstawia, kim był Jan Matejko                                                                                                                                                                                                                                                      | – wyjaśnia, w jaki sposób Jan Matejko przygotowywał się do namalowania obrazu                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | – wyjaśnia, dlaczego podczas II wojny światowej Niemcom zależało na zniszczeniu dzieła                                                                                                                                               | – wymienia cele namalowania obrazu <i>Bitwa pod Grunwaldem</i><br>– omawia nieścisłości w przekazie historycznym obrazu <i>Bitwa pod Grunwaldem</i>                                                                                                     | – wyjaśnia, jakie warunki powinno spełniać dzieło sztuki, aby można je było traktować jako źródło historyczne<br>– omawia inne dzieło Jana Matejki                                                    |
| 5. Czasy świetności dynastii Jagiellonów                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• okoliczności zawarcia unii polsko-węgierskiej</li> <li>• bitwa pod Warną</li> <li>• panowanie Kazimierza Jagiellończyka</li> <li>• wojna trzynastoletnia</li> <li>• II pokój toruński i jego postanowienia</li> <li>• panowanie Jagiellonów w Czechach i na Węgrzech</li> <li>• terminy: <i>Związek Pruski, wojna trzynastoletnia, Prusy Królewskie, Prusy Zakonne, wojska zaciężne, żołąd</i></li> <li>• postaci historyczne: Władysław III Warneńczyk, Kazimierz Jagiellończyk, Zbigniew Oleśnicki</li> </ul> | <p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>wojska zaciężne, żołąd</i></p> <p>– przy pomocy nauczyciela opisuje okoliczności śmierci Władysława Warneńczyka</p> <p>– przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego dla Polski ważne stało się odzyskanie dostępu do morza</p> | <p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Związek Pruski, wojna trzynastoletnia, Prusy Królewskie, Prusy Zakonne, wojska zaciężne, żołąd</i></p> <p>– wskazuje na mapie: Węgry, Warnę, Prusy Królewskie, Prusy Zakonne, państwa rządzone przez Jagiellonów w drugiej połowie XV w.</p> <p>– omawia dokonania: Władysława III Warneńczyka, Zbigniewa Oleśnickiego i Kazimierza Jagiellończyka</p> <p>– zaznacza na osi czasu daty: 1444 r., 1454 r., 1466 r.</p> | <p>– przedstawia okoliczności zawarcia unii polsko-węgierskiej</p> <p>– charakteryzuje rządy Kazimierza Jagiellończyka</p> <p>– opisuje przebieg wojny trzynastoletniej</p> <p>– przedstawia postanowienia II pokoju toruńskiego</p> | <p>– wyjaśnia, dlaczego doszło do zawięzania Związku Pruskiego</p> <p>– porównuje postanowienia I i II pokoju toruńskiego</p> <p>– uzasadnia twierdzenie, że odzyskanie dostępu do morza miało przełomowe znaczenie dla rozwoju polskiej gospodarki</p> | <p>– przedstawia Jana Długosza jako historyka i wychowawcę przyszłych królów Polski</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego wojska zaciężne pod koniec średniowiecza zastąpiły w bitwach tradycyjne rycerstwo</p> |

|                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                |
|-------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 6. Monarchia stanowa w Polsce | <ul style="list-style-type: none"> <li>• monarchia patrymonialna i stanowa</li> <li>• wpływ przywilejów nadawanych przez władcę na osłabienie władzy królewskiej</li> <li>• przekształcenie się rycerstwa w szlachtę</li> <li>• przywileje szlacheckie i ich konsekwencje dla władzy królewskiej</li> <li>• ukształtowanie się sejmu walnego</li> <li>• konstytucja <i>Nihil novi</i> i jej znaczenie dla ustroju Rzeczypospolitej</li> <li>• terminy: <i>monarchia patrymonialna, monarchia stanowa, przywileje, szlachta, pańszczyzna, konstytucja sejmowa, sejm walny, izba poselska, senat</i></li> </ul> | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>szlachta, sejm walny, izba poselska, senat</i> | – poprawnie posługuje się terminami: <i>monarchia patrymonialna, monarchia stanowa, przywileje, szlachta, pańszczyzna, konstytucja sejmowa, sejm walny, izba poselska, senat</i><br>– przedstawia sejm walny oraz jego skład<br>– zaznacza na osi czasu daty: 1374 r., 1505 r. | – wyjaśnia, w jaki sposób rycerstwo przekształciło się w szlachtę<br>– wyjaśnia, w jaki sposób szlachta uzyskała wpływ na sprawowanie rządów w Polsce<br>– przedstawia najważniejsze przywileje szlacheckie<br>– wyjaśnia znaczenie konstytucji <i>Nihil novi</i> | – przedstawia, kiedy i w jaki sposób doszło do utworzenia stanów w Polsce<br>– tłumaczy różnice między monarchią patrymonialną a stanową<br>– wyjaśnia, jaka jest geneza nazw obu izb sejmu walnego: izby poselskiej oraz senatu | – ocenia, jakie szanse i jakie zagrożenie niosło za sobą zwiększenie wpływu szlachty na władzę |
|-------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------|

Roczny plan pracy z historii dla klasy szóstej szkoły podstawowej do programu nauczania „Wczoraj i dziś”

Wymagania na poszczególne oceny

Przedmiotowe ocenianie z historii w klasie 7.

Kryteria oceniania z WOS-u w klasie 8.

Procentowa skala ocen:

100% - 97% - celujący (6)

96%-85% - bardzo dobry (5)

84%75% - dostateczny (3)

50% - 30% - dopuszczający

29% - 0% - niedostateczny (1)

### 1. Ocenianiu podlegają następujące formy aktywności ucznia:

- **Prace klasowe:** - całogodzinne, obejmujące wiadomości i umiejętności dotyczące określonego działu, zapowiadane z tygodniowym wyprzedzeniem;
- **Sprawdziany:** - (do 15 min.) – zapowiedziane, obejmujące zakres pięciu ostatnio zrealizowanych tematów;
- **Sprawdziany krótkie:** - (do 15 min.) – niezapowiedziane, obejmujące zakres trzech ostatnio zrealizowanych tematów;
- **Wypowiedzi ustne:** - obejmujące materiał aktualnie realizowanego działu (1-3 tematów);
- **Aktywność uczniów:** - oceniana poprzez „+” lub „-”. Każde 5 „+” daje ocenę bdb. (5). Każde 2 „-” daje ocenę nast. (1).
- **Zadania wykonane w domu:** - systematyka odrabiania prac domowych, przygotowanie pomocy naukowych, gazetek ściennych, plansz, nagrań mp3 lub mp4
- **Twórcze i oryginalne rozwiązywanie problemów:** - wykonywanie dodatkowych zadań wykraczających poza program nauczania, prezentacji, aktywny udział w akademiach i akcjach, wywiady ze świadkami his.;
- **Udział i odnoszone sukcesy w konkursach** szkolnych i pozaszkolnych, praca na zajęciach dodatkowych;

### 2. Ocenianie prac pisemnych:

- **Prace klasowe** przeprowadza się po zakończonej realizacji działu według zasad określonych w Przedmiotowym Ocenianiu w terminie ustalonym z uczniami.

- **Prace klasowe i sprawdziany**, po zapoznaniu z ich wynikami przez uczniów są przechowywane przez nauczyciela. Rodzic ma prawo do ich wglądu na terenie szkoły bez możliwości kopiowania prac. **Uczeń, który nie pisał pracy klasowej w zapowiedzianym terminie ma obowiązek zaliczyć go w terminie 2 tygodni od powrotu na zajęcia. Uczeń, który uzyskał ocenę niedostateczną ma możliwość poprawy oceny w terminie 2 tygodni od jej oddania.**

- **Uczeń, który ściągał podczas pisania pracy otrzymuje oc.1(nast..) i zobowiązany jest do jej poprawy.**

- Nauczyciel przekazuje uczniom wyniki prac klasowych w ciągu 14 dni roboczych

**3. Prawa ucznia.** Uczeń ma prawo do:

- **Poprawy oceny niedostatecznej** z pracy klasowej (2 tygodnie od zapoznania się z oceną);

- **Zgłoszenia nieprzygotowania** - 1 raz w okresie. W szczególnych przypadkach np. długotrwała choroba na pisemny wniosek rodziców lub opiekunów (adnotacja w zeszycie ucznia).

**4. Oceny bieżące,** śródroczne i roczne ustala się na według Wewnątrzszkolnego Oceniania szkoły. Ocena śródroczna i roczna **nie jest średnią arytmetyczną ocen bieżących.**

Przy wystawianiu ocen nauczyciel uwzględnia możliwości indywidualne ucznia, oceny cząstkowe, postępy w realizacji celów oraz systematykę i wkład pracy.

**UWAGA:** 1. Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie opanował kryteriów wymagań oceny dopuszczającej.

5. Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który: - uzyskuje oceny celujące z prac klasowych - osiąga sukcesy w konkursach - proponuje rozwiązania nietypowe, jest kreatywny - rozwija własne uzdolnienia, wykonuje zadania dodatkowe spoza podręcznika.

| Temat lekcji                             | Zagadnienia                                                                                                        | Wymagania na poszczególne oceny                                                                            |                                                                                                                                             |                                                                                                                   |                                                                                                    |                                                                                                     |
|------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                          |                                                                                                                    | Ocena dopuszczająca<br>Uczeń:                                                                              | Ocena dostateczna<br>Uczeń:                                                                                                                 | Ocena dobra<br>Uczeń:                                                                                             | Ocena bardzo dobra<br>Uczeń:                                                                       | Ocena celująca<br>Uczeń:                                                                            |
| Rozdział I. Narodziny nowożytnego świata |                                                                                                                    |                                                                                                            |                                                                                                                                             |                                                                                                                   |                                                                                                    |                                                                                                     |
| 1. Wielkie odkrycia geograficzne         | – średniowieczne wyobrażenia o Ziemi<br>– przyczyny wypraw żeglarskich na przełomie XV i XVI w.<br>– najważniejsze | – wskazuje na mapie Indie, Amerykę<br>– podaje przykłady towarów sprowadzanych z Indii (przyprawy, jedwab) | – wymienia nowości w technice żeglarskiej, które umożliwiły dalekomorskie wyprawy<br>– poprawnie posługuje się terminami: <i>karawela</i> , | – podaje przyczyny wielkich odkryć geograficznych<br>– wskazuje na mapie trasy najważniejszych wypraw przełomu XV | – wyjaśnia przyczyny poszukiwania morskiej drogi do Indii<br>– podaje i zaznacza na osi czasu daty | – tłumaczy pochodzenie nazwy Ameryka<br>– wskazuje związek między wynalazkami z dziedziny żeglugi a |

|                                 |                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                            |
|---------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                 | wyprawy przełomu XV i XVI w. oraz ich dowódcy                                                                                                                                    | – wymienia Krzysztofa Kolumba jako odkrywcę Ameryki<br>– podaje rok odkrycia Ameryki (1492 r.) i określa, w którym wieku doszło do tego wydarzenia                                                                                   | <i>kompas</i><br>– podaje lata pierwszej wyprawy dookoła Ziemi (1519–1522 r.) i określa, w którym wieku doszło do tego wydarzenia<br>– wskazuje Ferdynanda Magellana jako dowódcę wyprawy dookoła świata i przedstawia jej znaczenie                                                                                                                 | i XVI w. oraz wymienia ich dowódców (Krzysztof Kolumb, Ferdynand Magellan, Vasco da Gama, Bartłomiej Diaz)<br>– poprawnie posługuje się terminem: <i>tubylec</i><br>– wyjaśnia, dlaczego ludność tubylczą Ameryki nazwano Indianami                                                                                               | wypraw Bartłomieja Diaza i Vasco da Gamy<br>– poprawnie posługuje się terminem: <i>astrolabium</i><br>– wyjaśnia, dlaczego Krzysztof Kolumb i Ferdynand Magellan skierowali swoje wyprawy drogą na zachód                                                                                                                   | podjęciem dalekich wypraw morskich                                                                                                                                                         |
| 2. Skutki odkryć geograficznych | – cywilizacje prekolumbijskie i ich dokonania<br>– podbój Ameryki przez Hiszpanów i Portugalczyków oraz jego następstwa<br>– zmiany w życiu ludzi w wyniku odkryć geograficznych | – wymienia nazwy rdzennych ludów Ameryki (Majowie, Aztekowie i Inkowie)<br>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>Stary Świat, Nowy Świat</i><br>– podaje przykłady towarów, które przewożono między Ameryką a Europą | – poprawnie posługuje się terminem: <i>cywilizacje prekolumbijskie</i><br>– wskazuje na mapie tereny zamieszkałe przez Majów, Azteków i Inków<br>– wymienia dokonania rdzennych ludów Ameryki<br>– przedstawia po jednym pozytywnym i negatywnym skutku wielkich odkryć geograficznych<br>– wskazuje odkrycie Ameryki jako początek epoki nowożytnej | – poprawnie posługuje się terminami: <i>kolonia, niewolnik, plantacja</i><br>– przedstawia politykę Hiszpanów i Portugalczyków w Nowym Świecie<br>– tłumaczy przyczyny przewagi Europejczyków nad tubylczą ludnością Ameryki<br>– opowiada o sytuacji niewolników na plantacjach w Ameryce<br>– wyjaśnia, w jaki sposób w Ameryce | – przedstawia pozytywne i negatywne skutki wielkich odkryć geograficznych<br>– poprawnie posługuje się terminem: <i>konkwistador</i><br>– opisuje działalność konkwistadorów i wymienia najbardziej znanych konkwistadorów (Hernán Cortez, Francisco Pizarro)<br>– wskazuje na mapie tereny skolonizowane przez Hiszpanów i | – przedstawia zmiany w życiu ludzi w wyniku odkryć geograficznych<br>– wymienia na podstawie mapy państw położonych na obszarach dawniej zamieszkiwanych przez cywilizacje prekolumbijskie |

|                                     |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                            |
|-------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                     |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | pojawiła się ludność afrykańska                                                                                                                                                                          | Portugalczyków                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                            |
| 3. Renesans – narodziny nowej epoki | <ul style="list-style-type: none"> <li>– renesans – cechy charakterystyczne epoki</li> <li>– humaniści i ich poglądy</li> <li>– ideał człowieka w dobie renesansu</li> <li>– wynalezienie druku i jego znaczenie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zaznacza na osi czasu epokę renesansu</li> <li>– wymienia Jana Gutenberga jako wynalazcę druku</li> <li>– wskazuje Leonarda da Vinci jako człowieka renesansu i określa dwie–trzy dziedziny jego zainteresowań</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>renesans</i>,</li> <li>– podaje czas trwania epoki renesansu</li> <li>– przedstawia ideał człowieka w epoce odrodzenia i wyjaśnia termin: <i>człowiek renesansu</i></li> <li>– opisuje dokonania Leonarda da Vinci i uzasadnia słuszność twierdzenia, że był on człowiekiem renesansu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>antykwizm</i>, <i>humanizm</i></li> <li>– charakteryzuje epokę renesansu</li> <li>– wyjaśnia nazwę nowej epoki</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia wpływ wynalezienia druku na rozprzestrzenianie się idei renesansu</li> <li>– przedstawia poglądy humanistów</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje Erazma z Rotterdamu jako wybitnego humanistę i przedstawia jego poglądy</li> <li>– porównuje pracę kopisty z pracą w średniowiecznej drukarni</li> </ul> |
| 4. Kultura renesansu w Europie      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– renesansowa radość życia</li> <li>– architektura renesansu</li> <li>– wybitni twórcy odrodzenia i ich dzieła</li> </ul>                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje Włochy jako kolebkę renesansu,</li> <li>– wymienia Leonarda da Vinci i Michała Anioła jako wybitnych twórców włoskiego odrodzenia</li> </ul>                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, w czym przejawiała się renesansowa radość życia</li> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>mecenat</i></li> <li>– wymienia wybitnych twórców epoki odrodzenia i podaje</li> </ul>                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje sztukę renesansową, wskazując główne motywy podejmowane przez twórców,</li> <li>– poprawnie posługuje się</li> </ul>                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>attyka</i>, <i>arkada</i>, <i>kopuła</i> do opisu budowli renesansowych</li> </ul>        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>perspektywa</i></li> <li>– podaje przykłady dzieł, w których zastosowano perspektywę</li> </ul>                              |

|                                              |                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                |
|----------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                              |                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                       | przykłady ich dzieł                                                                                                                                                                                                                                                                                            | terminem: <i>fresk</i> ,<br>podaje przykład<br>dzieła wykonanego tą<br>techniką                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                |
| 5. Reformacja<br>– czas<br>wielkich<br>zmian | – kryzys Kościoła<br>katolickiego<br>– Marcin Luter i jego<br>poglądy<br>– reformacja i jej<br>następstwa            | – wskazuje wystąpienie<br>Marcina Lutra jako<br>początek reformacji<br>– poprawnie posługuje<br>się terminem: <i>odpust</i><br>– wymienia wyznania<br>protestanckie                                                   | – poprawnie posługuje<br>się terminami:<br><i>reformacja, protestanci</i><br>– określa początek<br>reformacji (1517 r.) i<br>zaznacza tę datę na osi<br>czasu<br>– wskazuje sprzedaż<br>odpustów jako jedną z<br>przyczyn reformacji<br>– charakteryzuje<br>wyznania protestanckie i<br>podaje ich założycieli | – poprawnie<br>posługuje się<br>terminami: <i>pastor</i> ,<br><i>celibat, zbór</i><br>– wskazuje objawy<br>kryzysu w Kościele<br>katolickim jako<br>przyczynę reformacji<br>– opisuje okoliczności<br>powstania<br>anglikanizmu<br>– przedstawia skutki<br>reformacji | – charakteryzuje<br>poglądy Marcina<br>Lutra<br>– opisuje<br>postanowienia pokoju<br>w Augsburgu (1555 r.)<br>i wyjaśnia zasadę <i>czyj<br/>kraj, tego religia</i><br>– przedstawia na<br>mapie podział<br>religijny Europy | – charakteryzuje<br>poglądy głoszone<br>przez Jana Kalwina<br>– wskazuje zmiany<br>wprowadzone w<br>liturgii protestanckiej                                                    |
| 6.<br>Kontrrreforma<br>cja                   | – postanowienia<br>soboru trydenckiego<br>– działalność jezuitów<br>– wojna<br>trzydziestoletnia i jej<br>następstwa | – poprawnie posługuje<br>się terminem: <i>sobór</i><br>– przy pomocy<br>nauczyciela<br>przedstawia przyczyny<br>zwołania soboru w<br>Trydencie<br>– wskazuje zakon<br>jezuitów jako instytucję<br>powołaną do walki z | – poprawnie posługuje<br>się terminami:<br><i>kontrrreformacja</i> ,<br><i>seminarium duchowne</i><br>– przedstawia zadania<br>seminariów duchownych<br>w dobie kontrrreformacji<br>– wyjaśnia cel założenia<br>zakonu jezuitów<br>– wymienia Ignacego<br>Loyolę jako założyciela                              | – przedstawia<br>postanowienia<br>soboru trydenckiego<br>– poprawnie<br>posługuje się<br>terminami: <i>heretyk</i> ,<br><i>inkwizycja, indeks<br/>ksiąg zakazanych</i><br>– wyjaśnia cel<br>utworzenia inkwizycji<br>i indeksu ksiąg                                  | – charakteryzuje<br>działalność zakonu<br>jezuitów<br>– przedstawia zasady<br>obowiązujące<br>jezuitów                                                                                                                      | – przedstawia<br>przyczyny wybuchu<br>wojny<br>trzydziestoletniej<br>– podaje datę<br>podpisania pokoju<br>westfalskiego (1648<br>r.) i jego<br>najważniejsze<br>postanowienia |

|                                                     |                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                         |
|-----------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                     |                                                                                             | reformacją<br>– oblicza, jak długo obradował sobór trydencki i zaznacza to na osi czasu (daty powinny być podane przez nauczyciela)                                                                                   | zakonu jezuitów                                                                                                                                                                                                                                                                    | zakazanych                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>Rozdział II. W Rzeczypospolitej szlacheckiej</b> |                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                         |
| 1. Demokracja szlachecka                            | – szlachta i jej zajęcia<br>– prawa i obowiązki szlachty<br>– sejm walny i sejmiki ziemskie | – poprawnie posługuje się terminami: <i>szlachta, herb, szabla</i><br>– przedstawia prawa szlachty odziedziczone po rycerskich przodkach<br>– wymienia zajęcia szlachty<br>– wskazuje na ilustracji postać szlachcica | – poprawnie posługuje się terminami: <i>demokracja szlachecka, przywilej, magnateria, szlachta średnia, szlachta zagrodowa, gołota</i><br>– wymienia izby sejmu walnego<br>– przedstawia zróżnicowanie stanu szlacheckiego<br>– wyjaśnia funkcjonowanie zasady <i>liberum veto</i> | – przedstawia prawa i obowiązki szlachty,<br>– poprawnie posługuje się terminem: <i>pospolite ruszenie</i><br>– wskazuje wpływ przywilejów szlacheckich na pozycję tego stanu<br>– podaje i zaznacza na osi czasu datę uchwalenia konstytucji <i>Nihil novi</i> (1505 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia<br>– przedstawia prawa otrzymane przez szlachtę na mocy konstytucji <i>Nihil novi</i> | – poprawnie posługuje się terminami: <i>sejm walny, sejmiki ziemskie</i><br>– przedstawia decyzje podejmowane na sejmie walnym<br>– charakteryzuje rolę sejmików ziemskich i zakres ich uprawnień<br>– przedstawia skład izb sejmu walnego | – wyjaśnia, w jaki sposób doszło do ukształtowania się demokracji szlacheckiej<br>– porównuje parlamentaryzm Rzeczypospolitej XVI–XVII w. z parlamentaryzmem współczesnej Polski<br>– wyjaśnia, kto sprawował władzę w Rzeczypospolitej |
| 2. W folwarku szlacheckim                           | – folwark szlachecki<br>– gospodarcza                                                       | – poprawnie posługuje się terminami: <i>folwark,</i>                                                                                                                                                                  | – poprawnie posługuje się terminami: <i>splaw</i>                                                                                                                                                                                                                                  | – wymienia najważniejsze                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | – wyjaśnia znaczenie odzyskania przez                                                                                                                                                                                                      | – wyjaśnia wpływ ustaw antychłopskich                                                                                                                                                                                                   |

|                                    |                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                |
|------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                    | <p>działalność szlachty</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– spław wiślany</li> <li>– statuty piotrkowskie</li> </ul>                                                                                                              | <p><i>dwór</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– na podstawie ilustracji z podręcznika wymienia elementy wchodzące w skład folwarku szlacheckiego</li> <li>– opisuje zajęcia chłopów i mieszczan</li> </ul>                                                                                                                                                     | <p><i>wiślany, szkuta, spichlerz, pańszczyzna</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia gospodarczą działalność szlachty</li> <li>– wskazuje na mapie Pomorze Gdańskie i najważniejsze porty położone nad Wisłą</li> <li>– wymienia towary wywożone z Polski i sprowadzane do kraju</li> </ul> | <p>zabudowania folwarku i wskazuje ich funkcje</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia przyczyny i sposoby powiększania się majątków szlacheckich</li> <li>– tłumaczy, dlaczego szlachta uchwaliła ustawy antychłopskie i antymieszczańskie</li> </ul>                               | <p>Polskę Pomorza Gdańskiego dla rozwoju gospodarki</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia najważniejsze ustawy wymierzone przeciw chłopom i mieszczanom</li> <li>– wyjaśnia następstwa ożywienia gospodarczego</li> </ul> | <p>i antymieszczańskich na położenie tych grup społecznych i rozwój polskiej gospodarki</p>                                                                                                                    |
| 3. W czasach ostatnich Jagiellonów | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ostatni Jagiellonowie na tronie Polski</li> <li>– wojna z zakonem krzyżackim 1519–1521</li> <li>– hołd pruski i jego postanowienia</li> <li>– polityka wschodnia ostatnich Jagiellonów</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia ostatnich władców z dynastii Jagiellonów: Zygmunta I Starego i Zygmunta Augusta</li> <li>– podaje i zaznacza na osi czasu datę hołdu pruskiego (1525 r.), określa wiek, w którym wydarzenie</li> <li>– wskazuje na obrazie Jana Matejki <i>Hołd pruski</i> postaci Zygmunta Starego i Albrechta Hohenzollerna</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie Prusy Książęce, Prusy Królewskie, Inflanty</li> <li>– opisuje zależność Prus Książęcych od Polski</li> <li>– wyjaśnia przyczyny najazdu Iwana Groźnego na Inflanty</li> </ul>                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia przyczyny wojny Polski z zakonem krzyżackim (1519–1521 r.)</li> <li>– wymienia państwa walczące o Inflanty i wskazuje sporne terytorium na mapie</li> <li>– wyjaśnia skutki rywalizacji Polski, Szwecji, Moskwy i Danii o Inflanty</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>hołd lenny</i></li> <li>– przedstawia postanowienia hołdu pruskiego (1525 r.) i jego skutki</li> </ul>                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje korzyści i zagrożenia wynikające z postanowień hołdu pruskiego</li> <li>– charakteryzuje politykę wschodnią ostatnich Jagiellonów i jej następstwa</li> </ul> |
| 4. Odrodzenie na ziemiach polskich | <ul style="list-style-type: none"> <li>– idee renesansowe w Polsce</li> <li>– literatura polskiego renesansu i jej twórcy</li> </ul>                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia Mikołaja Kopernika jako twórcę teorii heliocentrycznej</li> <li>– wskazuje Wawel jako</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia Mikołaja Reja i Jana Kochanowskiego jako twórców literatury</li> </ul>                                                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>arras, krużganki, mecenat</i></li> </ul>                                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>teoria geocentryczna, teoria</i></li> </ul>                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, dlaczego XVI stulecie nazwano złotym wiekiem w historii Polski</li> </ul>                                                                                   |

|                                    |                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                            |
|------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– renesansowy Wawel Jagiellonów</li> <li>– odkrycie Mikołaja Kopernika</li> </ul>                                                          | <p>przykład budowl<br/>renesansowej w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>włoszczyzna</i> i wskazuje jego pochodzenie</li> </ul>                                                                                                                                                                                          | <p>renesansowej w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia przyczyny twórczości literackiej w języku polskim</li> <li>– charakteryzuje odkrycie Mikołaja Kopernika i pokazuje różnice między teorią polskiego astronoma a dotychczas obowiązującą koncepcją budowy wszechświata</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje krótko twórczość Mikołaja Reja i Jana Kochanowskiego</li> <li>– opisuje Wawel jako przykład architektury renesansu w Polsce</li> <li>– uzasadnia tezę, że Mikołaj Kopernik był człowiekiem renesansu</li> <li>– przywołuje Galileusza jako zwolennika teorii Kopernika</li> </ul> | <p><i>heliocentryczna</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia przyczyny rozwoju kultury renesansowej w Polsce</li> <li>– przedstawia zasługi ostatnich Jagiellonów dla rozwoju renesansu</li> <li>– przedstawia poglądy Andrzeja Frycza Modrzewskiego jako pisarza politycznego doby renesansu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje wybraną budowlę renesansową w swoim regionie</li> </ul>                                   |
| 5. Rzeczpospolita a Obojga Narodów | <ul style="list-style-type: none"> <li>– geneza unii lubelskiej</li> <li>– postanowienia unii lubelskiej</li> <li>– struktura narodowa i wyznaniowa I Rzeczypospolitej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie Lublin i Rzeczpospolitą Obojga Narodów</li> <li>– wskazuje na obrazie Jana Matejki <i>Unia lubelska</i> postać Zygmunta II Augusta jako autora i pomysłodawcę unii</li> <li>– podaje i zaznacza na osi czasu datę podpisania unii lubelskiej (1569 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>unia personalna</i>, <i>unia realna</i></li> <li>– wyjaśnia nazwę Rzeczpospolita Obojga Narodów</li> <li>– wskazuje na mapie Królestwo Polskie i Wielkie Księstwo Litewskie</li> </ul>                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia postanowienia unii lubelskiej</li> <li>– charakteryzuje strukturę narodową i wyznaniową I Rzeczypospolitej</li> <li>– analizuje wygląd herbu I Rzeczypospolitej i porównuje go z herbem Królestwa Polskiego</li> </ul>                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje skutki utworzenia Rzeczypospolitej Obojga Narodów</li> <li>– wyjaśnia korzyści płynące z wielokulturowości</li> <li>– wskazuje na mapie Wołyń, Podole i Ukrainę</li> </ul>                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia korzyści i zagrożenia wynikające z utworzenia Rzeczypospolitej Obojga Narodów</li> </ul> |
| 6. „Państwo bez stosów”            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Rzeczpospolita państwem</li> </ul>                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje wielowyznaniowość I</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia wyznania zamieszkujące</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia postanowienia</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– nazywa i wskazuje na mapie ziemie</li> </ul>                                                      |

|                                                        |                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                            |
|--------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                        | wielowyznaniowym<br>– <i>Akt konfederacji warszawskiej</i><br>– reformacja w Polsce                                                                                | Rzeczypospolitej<br>– poprawnie posługuje się terminem: <i>tolerancja</i><br>– zauważa potrzebę poszanowania odmienności religijnej i kulturowej                                                         | Rzeczypospolitą Obojga Narodów<br>– wskazuje cel podpisania konfederacji warszawskiej<br>– podaje i zaznacza na osi czasu datę podpisania konfederacji warszawskiej (1573 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia<br>– wyjaśnia, co oznacza, że Polska była nazywana „państwem bez stosów” | konfederacji warszawskiej<br>– poprawnie posługuje się terminem: <i>innowierca</i><br>– nazywa świątynie różnych wyznań<br>– wskazuje na mapie Raków i Pińczów jako ważne ośrodki reformacji w Polsce<br>– omawia wkład innych wyznań w rozwój szkolnictwa I Rzeczypospolitej | terminami: <i>katolicyzm, judaizm, luteranizm, prawosławie</i><br>– charakteryzuje strukturę wyznaniową I Rzeczypospolitej<br>– wyjaśnia, kim byli arianie i przedstawia zasady ich religii<br>– tłumaczy przyczyny niechęci szlachty polskiej wobec arian | zamieszkałe przez przedstawicieli poszczególnych wyznań<br>– wyjaśnia związek między narodowością a wyznawaną religią wśród mieszkańców I Rzeczypospolitej |
| 7. Pierwsza wolna elekcja                              | – przyczyny elekcyjności tronu polskiego<br>– przebieg pierwszej wolnej elekcji<br>– <i>Artykuły henrykowskie i pacta conventa</i><br>– następstwa wolnych elekcji | – poprawnie posługuje się terminem: <i>elekcja</i><br>– krótko opisuje, dlaczego polskich władców zaczęto wybierać drogą wolnej elekcji<br>– wskazuje Henryka Walezego jako pierwszego króla elekcyjnego | – poprawnie posługuje się terminami: <i>wolna elekcja, bezkrólewie</i><br>– podaje i zaznacza na osi czasu datę pierwszej wolnej elekcji<br>– opisuje przebieg pierwszego bezkrólewia i wyjaśnia, kim był interrex                                                                                       | – przedstawia zasady wyboru monarchy<br>– na podstawie obrazu Canaletta opisuje miejsce i przebieg wolnej elekcji<br>– wyjaśnia skutki wolnych elekcji                                                                                                                        | – wymienia warunki, które musieli spełnić królowie elekcyjni<br>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Artykuły henrykowskie, pacta conventa</i>                                                                                                          | – wyjaśnia wpływ <i>Artykułów henrykowskich</i> i <i>pacta conventa</i> na pozycję monarchy w Rzeczypospolitej                                             |
| <b>Rozdział III. W obronie granic Rzeczypospolitej</b> |                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                            |
| 1. Wojny z Rosją                                       | – wojny Stefana Batorego o Inflanty<br>– dymitriada i polska interwencja w Rosji<br>– pokój w Polanowie                                                            | – wskazuje na mapie Inflanty i Carstwo Rosyjskie<br>– wymienia Stefana Batorego jako                                                                                                                     | – opisuje, w jakim celu została utworzona piechota wybraniecka<br>– przedstawia, jak zakończyły się wojny o                                                                                                                                                                                              | – przedstawia przyczyny najazdu Iwana Groźnego na Inflanty<br>– poprawnie                                                                                                                                                                                                     | – opisuje przyczyny poparcia Dymitra Samozwańca przez magnatów i duchowieństwo                                                                                                                                                                             | – ocenia politykę Zygmunta III wobec Rosji<br>– przedstawia postanowienia pokoju                                                                           |

|                              |                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                         |
|------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                              |                                                                                                                                                                                                                         | <p>kolejnego po Henryku Walezym władcę Polski</p> <p>– poprawnie posługuje się terminem: <i>hetman</i></p>                                                                                  | <p>Inflanty prowadzone przez Stefana Batorego</p> <p>– podaje i zaznacza na osi czasu datę bitwy pod Kłuszynem (1610 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia</p> <p>– opowiada o znaczeniu bitwy pod Kłuszynem</p> <p>– przywołuje Stanisława Żółkiewskiego jako dowódcę bitwy pod Kłuszynem</p> <p>– wskazuje na mapie Moskwę i Kłuszyn</p> | <p>posługuje się terminami: <i>piechota wybraniecka, dymitriada, Kreml, bojar</i></p> <p>– opisuje następstwa dymitriady</p> <p>– wskazuje na mapie tereny przyłączone przez Polskę w wyniku interwencji w Rosji (po pokoju w Polanowie i Jamie Zapolskim)</p>                          | <p>– wskazuje przyczyny obalenia Dymitra Samozwańca</p> <p>– wyjaśnia cel polskiej interwencji w Rosji</p> <p>– podaje datę podpisania pokoju w Polanowie (1634 r.)</p>                                                           | <p>w Polanowie</p>                                                                                                      |
| 2. Początek wojen ze Szwecją | <p>– Wazowie na tronie Polski</p> <p>– przyczyny wojen ze Szwecją</p> <p>– wojna o Inflanty</p> <p>– walka o ujście Wisły</p> <p>– skutki wojen polsko-szwedzkich w I poł. XVII w.</p> <p>– Warszawa stolicą Polski</p> | <p>– wymienia elementy uzbrojenia husarza i pokazuje je na ilustracji</p> <p>– wskazuje na mapie Szwecję, Inflanty i Wisłę</p> <p>– wymienia stolice Polski (Gniezno, Kraków, Warszawa)</p> | <p>– wskazuje na mapie Kircholm i Pomorze Gdańskie</p> <p>– podaje datę bitwy pod Kircholmem (1605 r.) i nazwisko dowódcy polskich wojsk (Jan Karol Chodkiewicz)</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego przeniesiono stolicę z Krakowa do Warszawy</p>                                                                                                                | <p>– charakteryzuje przyczyny wojen polsko-szwedzkich w XVII w.</p> <p>– poprawnie posługuje się terminem: <i>czo</i></p> <p>– opowiada przebieg wojny o Inflanty</p> <p>– wskazuje na mapie Oliwę</p> <p>– podaje datę bitwy pod Oliwą (1627 r.) i wyjaśnia znaczenie tego starcia</p> | <p>– wyjaśnia, dlaczego Zygmunt III Waza utracił tron Szwecji</p> <p>– przedstawia przyczyny zablokowania ujścia Wisły przez Szwedów</p> <p>– tłumaczy, dlaczego Polska często nie wykorzystywała swoich sukcesów militarnych</p> | <p>– przedstawia postanowienia i podaje daty podpisania rozejmu w Starym Targu (1629 r.) i Sztumskiej Wsi (1635 r.)</p> |
| 3. Powstanie Chmielnickiego  | <p>– sytuacja Kozaków zaporoskich</p>                                                                                                                                                                                   | <p>– wskazuje Bohdana Chmielnickiego jako</p>                                                                                                                                               | <p>– wyjaśnia, kim byli Kozacy</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <p>– wyjaśnia, kim byli Kozacy rejestrowi</p>                                                                                                                                                                                                                                           | <p>– przedstawia przyczyny wybuchu</p>                                                                                                                                                                                            | <p>– przedstawia skutki powstania</p>                                                                                   |

|                   |                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                   |
|-------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| o                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– powstanie Kozaków na Ukrainie</li> <li>– uгода w Perejaśławiu</li> </ul>                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>przywódcę powstania Kozaków na Ukrainie</li> <li>– wymienia elementy uzbrojenia Kozaków i pokazuje je na ilustracji</li> <li>– rozpoznaje na ilustracji Kozaka wśród przedstawicieli innych grup społecznych</li> </ul>                                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>Zaporoże</i></li> <li>– wskazuje na mapie Ukrainę, Zaporoże i Dzikie Pola</li> <li>– podaje i zaznacza na osi czasu datę wybuchu powstania kozackiego (1648 r.)</li> </ul>                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia zajęcia i sytuację Kozaków</li> <li>– wskazuje na mapie najważniejsze bitwy powstania (Żółte Wody, Korsuń, Beresteczko)</li> <li>– uzasadnia tezę, że powstanie Chmielnickiego było wojną domową</li> </ul>                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>powstania na Ukrainie</li> <li>– omawia główne etapy powstania</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego powstanie Chmielnickiego przerodziło się w wojnę polsko-rosyjską</li> <li>– wskazuje na mapie Perejaśław</li> <li>– podaje i zaznacza na osi czasu datę ugody w Perejaśławiu (1654 r.)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Chmielnickiego</li> <li>– wskazuje rozejm w Andruszowie jako moment zakończenia powstania i wojny polsko-rosyjskiej (1667 r.)</li> <li>– ocenia politykę szlachty wobec Kozaków</li> </ul> |
| 4. Potop szwedzki | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przyczyny wojen Rzeczypospolitej ze Szwecją</li> <li>– najazd Szwedów na Polskę w latach 1655–1660</li> <li>– postawa społeczeństwa polskiego wobec najeźdźcy</li> <li>– skutki potopu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>potop szwedzki</i></li> <li>– wskazuje Stefana Czarnieckiego jako bohatera walk ze Szwedami</li> <li>– wymienia obronę Jasnej Góry jako przełomowy moment potopu szwedzkiego</li> <li>– wskazuje na mapie Częstochowę i Inflanty</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego najazd Szwedów nazwano potopem</li> <li>– przedstawia na</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje postaci Stefana Czarnieckiego i Augustyna Kordeckiego</li> <li>– uzasadnia znaczenie bohaterskiej obrony Częstochowy dla prowadzenia dalszej walki z najeźdźcą</li> <li>– podaje i zaznacza na osi czasu daty potopu szwedzkiego (1655–1660 r.) oraz pokoju w Oliwie (1660 r.)</li> <li>– charakteryzuje postępowanie Szwedów wobec ludności polskiej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>wojna podjazdowa</i></li> <li>– wyjaśnia przyczyny prowadzenia wojny podjazdowej przez Polskę</li> <li>– wskazuje na mapie Lwów i Prusy Książęce</li> <li>– przedstawia zobowiązania Jana Kazimierza złożone podczas ślubów lwowskich</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia przyczyny wojen polsko-szwedzkich</li> <li>– wyjaśnia przyczyny początkowych niepowodzeń Rzeczypospolitej w czasie potopu szwedzkiego</li> <li>– wymienia postanowienia pokoju w Oliwie</li> </ul>                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia skutki potopu szwedzkiego</li> <li>– wskazuje zagrożenie płynące dla Rzeczypospolitej z powodu utraty lenna pruskiego</li> </ul>                                             |

|                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                      |
|----------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                         | ilustracji uzbrojenie piechoty szwedzkiej                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                      |
| 5. Wojny z Turcją          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– imperium osmańskie</li> <li>– przyczyny wojen Rzeczypospolitej z Turcją w XVII w.</li> <li>– wojna o Mołdawię</li> <li>– najazd Turków na Polskę w II poł. XVIII w. i jego skutki</li> <li>– odsiecz wiedeńska Jana III Sobieskiego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>sułtan, husarz, janczar</i></li> <li>– podaje przyczyny wyprawy Jana III Sobieskiego pod Wiedeń</li> <li>– wskazuje na mapie Wiedeń</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>islam, wezyr</i></li> <li>– charakteryzuje postaci Jana III Sobieskiego i Kara Mustafy</li> <li>– podaje i zaznacza na osi czasu daty bitwy pod Chocimiem (1673 r.) oraz odsieczy wiedeńskiej (1683 r.)</li> <li>– wymienia skutki wojen z Turcją</li> <li>– wskazuje na mapie Podole, Chocim i Kamieniec Podolski</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>haracz, ekspansja</i></li> <li>– podaje i zaznacza na osi czasu daty najazdu tureckiego i oblężenia Kamieńca Podolskiego (1672 r.)</li> <li>– wskazuje na mapie tereny, na których toczyła się wojna (Podole) oraz miejsca najważniejszych wydarzeń (Cecora, Kamieniec Podolski, Chocim)</li> <li>– wymienia przyczyny początkowych niepowodzeń wojsk polskich w walce z Turkami w II poł. XVII w.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia przyczyny wojen polsko-tureckich w XVII w.</li> <li>– przedstawia walkę Rzeczypospolitej o Mołdawię</li> <li>– wymienia hetmanów Stanisława Żółkiewskiego i Jana Karola Chodkiewicza oraz bitwy z Turcją, w których dowodzili (Cecora 1620 r., obrona Chocimia 1621 r.)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje postanowienia traktatu w Buczaczu</li> <li>– przedstawia następstwa wojen polsko-tureckich w XVII w.</li> </ul>                     |
| 6. Kryzys Rzeczypospolitej | <ul style="list-style-type: none"> <li>– skutki wojen prowadzonych przez Rzeczpospolitą w XVII w.</li> <li>– sytuacja polityczno-gospodarcza kraju na przełomie XVII i XVIII</li> </ul>                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje XVII stulecie jako czas wielu konfliktów wojennych prowadzonych przez Rzeczpospolitą</li> <li>– wskazuje na mapie</li> </ul>                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia skutki wojen toczonych przez Rzeczpospolitą w XVII w., w tym m.in. wyniszczenie kraju i straty terytorialne</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>liberum veto</i></li> <li>– wskazuje na mapie tereny utracone przez</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje funkcjonowanie aparatu władzy na przełomie XVII i XVIII w., zwracając uwagę na słabość władzy</li> </ul>                                                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia przyczyny rokoszu Lubomirskiego</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego w Rzeczypospolitej coraz większą rolę zaczęli odgrywać</li> </ul> |

|                                                 |                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                  |
|-------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                 | w.                                                                                                                                       | państwa, z którymi Rzeczpospolita prowadziła wojny w XVII w.                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Rzeczpospolitą (Inflanty, Podole, Prusy Książęce, część Ukrainy)<br>– wymienia przyczyny uzależnienia Polski od obcych państw                                                                                                                                  | królewskiej, zrywanie sejmów i wzrost znaczenia magnaterii<br>– wskazuje objawy kryzysu państwa<br>– podaje przyczyny i objawy kryzysu gospodarczego                                                                                                      | magnaci<br>– wskazuje postać Władysława Sicińskiego, który w 1652 r. doprowadził do pierwszego w historii zerwania sejmu         |
| 7. Barok i sarmatyzm                            | – barok – epoka kontrastów<br>– cechy charakterystyczne stylu barokowego<br>– architektura i sztuka barokowa<br>– Sarmaci i ich obyczaje | – opowiada o sposobach spędzania czasu wolnego przez szlachtę na przełomie XVII i XVIII w.<br>– wskazuje pozytywne i negatywne cechy szlachty polskiej tego okresu<br>– wymienia najwybitniejsze dzieła sztuki barokowej w Polsce i Europie (np. Wersal, pałac w Wilanowie) | – poprawnie posługuje się terminem: <i>barok</i><br>– zaznacza na osi czasu epokę baroku<br>– wymienia dwie–trzy cechy charakterystyczne architektury barokowej<br>– z ilustracji przedstawiających zabytki wybiera te, które zostały zbudowane w stylu barokowym<br>– wyjaśnia, czym były kalwarie | – charakteryzuje malarstwo i rzeźbę epoki baroku<br>– charakteryzuje ideologię sarmatyzmu<br>– wyjaśnia pochodzenie terminu <i>sarmatyzm</i><br>– wyjaśnia znaczenie określenia „złota wolność szlachecka”<br>– opisuje strój sarmacki na podstawie ilustracji | – poprawnie posługuje się terminami: <i>putto</i> , <i>ornament</i><br>– wyjaśnia genezę epoki baroku<br>– wskazuje wpływ rosnącej pobożności na architekturę i sztukę epoki<br>– wskazuje następstwa bezkrytycznego stosunku szlachty do ustroju państwa | – wyjaśnia, na czym polega związek kultury barokowej z ruchem kontrreformacyjnym<br>– charakteryzuje barok jako epokę kontrastów |
| <b>Rozdział IV. Od absolutyzmu do republiki</b> |                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                  |
| 1. Monarchia absolutna we Francji               | – Edykt nantejski i jego skutki<br>– umacnianie władzy monarchy we Francji<br>– rządy absolutne Ludwika XIV<br>– Francja potęgą          | – krótko opisuje zakres władzy króla w monarchii absolutnej<br>– przywołuje postać Ludwika XIV jako władcy absolutnego<br>– wskazuje na mapie                                                                                                                               | – poprawnie posługuje się terminem: <i>monarchia absolutna</i><br>– wymienia uprawnienia monarchy absolutnego<br>– wyjaśnia, dlaczego Ludwika XIV określano                                                                                                                                         | – poprawnie posługuje się terminami: <i>manufaktura</i> , <i>clo</i> , <i>import</i> , <i>eksport</i><br>– wyjaśnia, dlaczego Francja była                                                                                                                     | – poprawnie posługuje się terminem: <i>hugenoci</i><br>– opisuje, jak zakończyły się wojny religijne we Francji (przywołuje Edykt                                                                                                                         | – przedstawia działania kardynała Richelieu zmierzające do wzmocnienia pozycji monarchy<br>– wskazuje pozytywne i                |

|                                            |                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                   |
|--------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                            | <p>militarną i gospodarczą</p>                                                                                                                                                                       | <p>Francję</p>                                                                                                                                                                                                                 | <p>mianem Króla Słońce<br/>– wskazuje czas panowania Ludwika XIV (XVII w.)<br/>– opisuje życie w Wersalu w czasach Ludwika XIV</p>                                                                                                                                                              | <p> europejską potęgą<br/>– przedstawia, w jaki sposób doszło do wzmocnienia władzy królewskiej we Francji</p>                                                          | <p>nantejski)<br/>– omawia politykę gospodarczą ministra Colberta<br/>– opowiada o twórczości Moliера</p>                                                                                                                                              | <p>negatywne strony panowania Ludwika XIV</p>                                                                                                                                     |
| <p>2. Monarchia parlamentarna w Anglii</p> | <p>– absolutyzm angielski<br/>– konflikt Karola I z parlamentem<br/>– dyktatura Olivera Cromwella<br/>– ukształtowanie się monarchii parlamentarnej</p>                                              | <p>– wskazuje na mapie Anglię i Londyn<br/>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: <i>parlament</i><br/>– wskazuje organy władzy w monarchii parlamentarnej</p>                                                      | <p>– poprawnie posługuje się terminem: <i>monarchia parlamentarna</i><br/>– wskazuje Anglię jako kraj o ustroju monarchii parlamentarnej<br/>– wymienia i krótko charakteryzuje postaci Karola I Stuarta, Olivera Cromwella i Wilhelma Orańskiego<br/>– przedstawia zakres władzy dyktatora</p> | <p>– wyjaśnia przyczyny konfliktu Karola I z parlamentem<br/>– przedstawia Deklarację praw narodu angielskiego<br/>– charakteryzuje ustrój monarchii parlamentarnej</p> | <p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>purytanie</i>, <i>nowa szlachta</i>, <i>rojaliści</i><br/>– przedstawia postać Olivera Cromwella i jego dokonania<br/>– wskazuje 1689 r. jako czas ukształtowania się monarchii parlamentarnej w Anglii</p> | <p>– wymienia główne etapy kształtowania się monarchii parlamentarnej w Anglii<br/>– porównuje ustrój monarchii parlamentarnej i monarchii absolutnej</p>                         |
| <p>3. Oświecenie w Europie</p>             | <p>– ideologia oświecenia<br/>– wybitni myśliciele doby oświecenia<br/>– trójpodział władzy według Monteskiusza<br/>– najważniejsze dokonania naukowe oświecenia<br/>– architektura oświeceniowa</p> | <p>– poprawnie posługuje się terminem: <i>oświecenie</i><br/>– zaznacza na osi czasu epokę oświecenia<br/>– podaje przykład dokonania naukowego lub technicznego epoki oświecenia (np. termometr lekarski, maszyna parowa)</p> | <p>– poprawnie posługuje się terminem: <i>klasycyzm</i><br/>– wymienia przykłady budowli klasycystycznych w Polsce i Europie<br/>– charakteryzuje styl klasycystyczny<br/>– z ilustracji przedstawiających zabytki wybiera te, które zostały zbudowane w</p>                                    | <p>– charakteryzuje ideologię oświecenia<br/>– przedstawia postać Monteskiusza i wyjaśnia, na czym polegała opracowana przez niego koncepcja trójpodziału władzy</p>    | <p>– przedstawia postaci Woltera i Jana Jakuba Rousseau<br/>– poprawnie posługuje się terminem: <i>ateizm</i><br/>– omawia koncepcję umowy społecznej zaproponowaną przez Jana Jakuba Rousseau<br/>– wyjaśnia przyczyny</p>                            | <p>– wskazuje wpływ dokonań naukowych i technicznych na zmiany w życiu ludzi<br/>– przedstawia zasługi Denisa Diderota dla powstania <i>Wielkiej encyklopedii francuskiej</i></p> |

|                              |                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                        |
|------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                              |                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <p>stylu klasycystycznym</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia najważniejsze dokonania naukowe i techniczne epoki oświecenia</li> <li>– tłumaczy, dlaczego nowa epoka w kulturze europejskiej została nazwana oświeceniem</li> </ul>                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <p>krytyki absolutyzmu i Kościoła przez filozofów doby oświecenia</p>                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                        |
| 4. Nowe potęgi europejskie   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– absolutyzm oświecony</li> <li>– narodziny potęgi Prus</li> <li>– monarchia austriackich Habsburgów</li> <li>– Cesarstwo Rosyjskie w XVIII w.</li> </ul>                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie Rosję, Austrię i Prusy w XVIII w.</li> <li>– wymienia Marię Teresę, Józefa II, Piotra I i Fryderyka Wielkiego jako władców Austrii, Rosji i Prus</li> <li>– wskazuje Rosję, Austrię i Prusy jako potęgi europejskie XVIII stulecia</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>absolutyzm, absolutyzm oświecony</i></li> <li>– podaje przykłady reform w monarchiach absolutyzmu oświeconego</li> <li>– wskazuje wpływ ideologii oświecenia na reformy w krajach absolutyzmu oświeconego</li> <li>– wskazuje na mapie Petersburg jako nową stolicę Rosji</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia reformy przeprowadzone w Rosji, Austrii i Prusach</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego monarchowie absolutyzmu oświeconego nazywali siebie „sługami ludu”</li> <li>– wyjaśnia związki między pojawieniem się nowych potęg w Europie Środkowej a sytuacją w Rzeczypospolitej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje reformy przeprowadzone w Rosji, Austrii i Prusach</li> <li>– wyjaśnia wpływ reform na wzrost znaczenia tych państw</li> <li>– opisuje skutki uzyskania przez Rosję dostępu do Bałtyku</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– porównuje monarchię absolutną z monarchią absolutyzmu oświeconego</li> <li>– podaje daty powstania Królestwa Pruskiego (1701 r.) i Cesarstwa Rosyjskiego (1721 r.)</li> </ul> |
| 5. Stany Zjednoczone Ameryki | <ul style="list-style-type: none"> <li>– kolonie brytyjskie w Ameryce Północnej</li> <li>– konflikt kolonistów z rządem brytyjskim</li> <li>– wojna o niepodległość Stanów Zjednoczonych</li> <li>– ustrój polityczny</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie Stany Zjednoczone</li> <li>– określa czas powstania Stanów Zjednoczonych</li> <li>– wymienia Tadeusza Kościuszkę i Kazimierza Pułaskiego jako</li> </ul>                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>kolonia, konstytucja</i></li> <li>– wskazuje na mapie kolonie brytyjskie w Ameryce Północnej</li> <li>– wymienia strony konfliktu w wojnie o</li> </ul>                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia przyczyny wybuchu wojny między kolonistami a rządem brytyjskim</li> <li>– opisuje wydarzenie zwane bostońskim picciem herbaty</li> </ul>                                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia najważniejsze etapy walki o niepodległość USA</li> <li>– wskazuje na mapie Boston, Filadelfię i Yorktown</li> <li>– omawia zasługi</li> </ul>                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Kongres, Izba Reprezentantów</i></li> <li>– charakteryzuje ustrój polityczny USA</li> </ul>                                             |

|                                            |                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                              |
|--------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                            | USA                                                                                                                                                                                             | <p>polskich bohaterów walki o niepodległość USA</p> <p>– przywołuje postać Jerzego Waszyngtona jako pierwszego prezydenta USA</p>                                                        | <p>niepodległość Stanów – podaje i zaznacza na osi czasu datę uchwalenia konstytucji USA – pierwszej takiej ustawy na świecie (1787 r.)</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego Amerykanie mówią w języku angielskim</p> <p>– porównuje pierwszą flagę USA z flagą współczesną, wskazując zauważone podobieństwa i różnice</p> | <p>– poprawnie posługuje się terminem: <i>bojkot</i></p> <p>– podaje i zaznacza na osi czasu datę powstania Stanów Zjednoczonych (4 lipca 1776 r.)</p> <p>– charakteryzuje znaczenie Deklaracji niepodległości</p> <p>– przedstawia udział Polaków w walce o niepodległość USA</p>            | <p>Jerzego Waszyngtona dla powstania USA</p> <p>– opisuje idee oświeceniowe zapisane w konstytucji USA</p> <p>– wymienia miejsca związane z udziałem Polaków w wojnie o niepodległość USA</p>                                                                      |                                                                                                                              |
| <b>Rozdział V. Upadek Rzeczypospolitej</b> |                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                              |
| 1. Rzeczpospolita pod rządami Wettinów     | <p>– unia personalna z Saksonią</p> <p>– początek ingerencji Rosji w sprawy Polski</p> <p>– podwójna elekcja w 1733 r.</p> <p>– rządy Augusta III</p> <p>– projekty reform Rzeczypospolitej</p> | <p>– wymienia Augusta II Mocnego i Augusta III Sasa jako monarchów sprawujących władzę w Polsce na początku XVIII w.</p> <p>– opisuje konsekwencje wyboru dwóch władców jednocześnie</p> | <p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>unia personalna, anarchia</i></p> <p>– wskazuje na mapie Saksonię</p> <p>– wymienia przyczyny anarchii w Polsce</p> <p>– przedstawia Stanisława Konarskiego jako reformatora Rzeczypospolitej i krótko opisuje propozycje jego reform</p>                               | <p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>konfederacja, liberum veto, wolna elekcja, przywileje, złota wolność szlachecka</i></p> <p>– wyjaśnia sens powiedzeń: <i>Od Sasa do Lasa i Za króla Sasa jedź, pij i popuszczaj pasa</i></p> <p>– przedstawia postać Stanisława Leszczyńskiego</p> | <p>– przedstawia genezę i postanowienia sejmu niemego</p> <p>– podaje i zaznacza na osi czasu datę obrad sejmu niemego (1717 r.)</p> <p>– wyjaśnia przyczynę ingerencji Rosji w sprawy Polski</p> <p>– opisuje pozytywne i negatywne skutki rządów Augusta III</p> | <p>– charakteryzuje okres rządów Augusta II Mocnego</p> <p>– wskazuje reformy niezbędne dla wzmocnienia Rzeczypospolitej</p> |

|                                 |                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                          |
|---------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                 |                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | – charakteryzuje projekty reform w I poł. XVIII w.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                          |
| 2. Pierwszy rozbiór Polski      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Stanisław August Poniatowski królem Polski</li> <li>– pierwsze reformy nowego władcy</li> <li>– konfederacja barska</li> <li>– I rozbiór Polski</li> </ul>                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>rozbiory Polski</i></li> <li>– podaje i zaznacza na osi czasu datę pierwszego rozbioru Polski (1772 r.)</li> <li>– wymienia państwa, które dokonały pierwszego rozbioru Polski i wskazuje je na mapie</li> <li>– przywołuje postać Stanisława Augusta Poniatowskiego jako ostatniego króla Polski</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje postać Stanisława Augusta Poniatowskiego</li> <li>– wskazuje na mapie ziemie utracone przez Polskę podczas pierwszego rozbioru</li> <li>– przedstawia przyczyny pierwszego rozbioru Polski</li> <li>– ocenia postawę Tadeusza Rejtana</li> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>ambasador, emigracja</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje okoliczności wyboru Stanisława Augusta na króla Polski</li> <li>– wymienia reformy Stanisława Augusta w celu naprawy oświaty i gospodarki w II poł. XVIII w.</li> <li>– wskazuje następstwa konfederacji barskiej</li> <li>– porównuje postawy rodaków wobec rozbioru państwa na podstawie analizy obrazu Jana Matejki <i>Rejtan – Upadek Polski</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>prawa kardynalne</i></li> <li>– podaje datę zawiązania konfederacji barskiej (1768 r.)</li> <li>– przedstawia cel walki konfederatów barskich</li> <li>– opowiada o przebiegu i decyzjach sejmu rozbiorowego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia przyczyny zawiązania konfederacji barskiej</li> </ul>                                                                                               |
| 3. Kultura polskiego oświecenia | <ul style="list-style-type: none"> <li>– literatura okresu oświecenia</li> <li>– Teatr Narodowego i jego zadania</li> <li>– mecenat Stanisława Augusta Poniatowskiego</li> <li>– architektura i sztuka klasycystyczna w Polsce</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje Stanisława Augusta jako oświeceniowego mecenasa sztuki</li> <li>– podaje przykład zasług ostatniego króla dla rozwoju kultury polskiej</li> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>szkoła</i></li> </ul>                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>obiady czwartkowe</i></li> <li>– przedstawia przyczyny powołania Komisji Edukacji Narodowej</li> <li>– wskazuje cel wychowania i edukacji młodzieży w XVIII w.</li> </ul>                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje architekturę i sztukę klasycystyczną</li> <li>– podaje przykłady budowli klasycystycznych</li> <li>– charakteryzuje twórczość Ignacego Krasickiego</li> <li>– przedstawia zadania</li> </ul>                                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia pisarzy politycznych II poł. XVIII w. (Hugo Kołłątaj, Stanisław Staszic) oraz ich propozycje reform</li> <li>– przedstawia zasługi Stanisława Augusta dla rozwoju kultury i sztuki oświecenia</li> </ul>                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje twórczość Juliana Ursyna Niemcewicza i Wojciecha Bogusławskiego</li> <li>– podaje przykłady budowli klasycystycznych w swoim regionie</li> </ul> |

|                                     |                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                    |
|-------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------|
|                                     | – reforma szkolnictwa w Polsce                                                                                   | <i>parafialna</i><br>– podaje przykłady przedmiotów nauczanych w szkołach parafialnych                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Teatru Narodowego i czasopisma „Monitor”<br>– omawia zmiany wprowadzone w polskim szkolnictwie przez KEN                                                                                                                                                                                           | – wymienia malarzy tworzących w Polsce (Canaletto, Marcello Bacciarelli)<br>– wyjaśnia, dlaczego obrazy Canaletta są ważnym źródłem wiedzy historycznej                                                                                                                                              |                                                                                    |
| 4. Sejm Wielki i Konstytucja 3 Maja | – reformy Sejmu Wielkiego<br>– Konstytucja 3 Maja<br>– wojna polsko-rosyjska w 1792 r.<br>– drugi rozbiór Polski | – poprawnie posługuje się terminem: <i>konstytucja</i><br>– podaje i zaznacza na osi czasu datę uchwalenia Konstytucji 3 maja (1791 r.)<br>– wymienia państwa, które dokonały drugiego rozbioru Polski<br>– na obrazie Jana Matejki <i>Konstytucja 3 maja 1791 roku</i> wskazuje współtwórców konstytucji: Stanisława Augusta Poniatowskiego i Stanisława Małachowskiego | – podaje i zaznacza na osi czasu daty obrad Sejmu Wielkiego (1788–1792 r.) i drugiego rozbioru (1793 r.)<br>– wymienia najważniejsze reformy Sejmu Czteroletniego<br>– wymienia najważniejsze postanowienia Konstytucji 3 maja (zniesienie <i>liberum veto</i> i wolnej elekcji)<br>– wskazuje na mapie ziemie utracone przez Polskę podczas drugiego rozbioru | – charakteryzuje postać Stanisława Małachowskiego<br>– opisuje sytuację w Polsce po pierwszym rozbiezie<br>– podaje cel obrad Sejmu Wielkiego<br>– przedstawia okoliczności zawiązania konfederacji targowickiej i podaje jej datę (1792 r.)<br>– wskazuje na mapie Targowicę, Dubienkę i Zieleńce | – opisuje najważniejsze reformy Sejmu Czteroletniego<br>– charakteryzuje ustrój polityczny wprowadzony przez Konstytucję 3 maja<br>– przedstawia genezę ustanowienia Orderu Virtuti Militari<br>– opisuje przebieg wojny polsko-rosyjskiej (1792 r.),<br>– przedstawia postanowienia sejmu w Grodnie | – charakteryzuje zmiany wprowadzone przez Konstytucję 3 maja i wskazuje ich skutki |
| 5. Powstanie kościuszkowskie        | – wybuch powstania kościuszkowskiego                                                                             | – poprawnie posługuje się terminami:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | – charakteryzuje postać Tadeusza Kościuszki                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | – charakteryzuje postać Wojciecha                                                                                                                                                                                                                                                                  | – poprawnie posługuje się                                                                                                                                                                                                                                                                            | – wymienia najważniejsze                                                           |

|                                                             |                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                       |
|-------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ie i trzeci<br>rozbiór Polski                               | – Uniwersał połaniecki<br>– przebieg powstania<br>– trzeci rozbiór Polski                                                                                                                                                                     | <i>naczelnik, kosynierzy,<br/>zaborcy</i><br>– wskazuje Tadeusza<br>Kościuszkę jako<br>naczelnika powstania<br>– wymienia państwa,<br>które dokonały<br>trzeciego rozbioru<br>Polski                                                                                                  | – poprawnie posługuje<br>się terminem: <i>insurekcja</i><br>– podaje i zaznacza na<br>osi czasu daty insurekcji<br>kościuszkowskiej (1794<br>r.) oraz trzeciego<br>rozbioru Polski (1795 r.)<br>– wymienia przyczyny<br>wybuchu i upadku<br>powstania<br>kościuszkowskiego<br>– wskazuje na mapie<br>Kraków i tereny utracone<br>przez Polskę podczas<br>trzeciego rozbioru | Bartosa<br>– opowiada o bitwie<br>pod Racławicami i<br>przedstawia jej<br>znaczenie<br>– wskazuje na mapie<br>Racławice i Połaniec<br>– wyjaśnia, dlaczego<br>Kościuszek<br>zdecydował się wydać<br>Uniwersał połaniecki<br>– wskazuje<br>następstwa upadku<br>powstania<br>kościuszkowskiego | terminem: <i>uniwersał</i><br>– przedstawia zapisy<br>Uniwersału<br>połanieckiego<br>– opisuje przebieg<br>powstania<br>kościuszkowskiego i<br>podaje jego<br>najważniejsze<br>wydarzenia w<br>kolejności<br>chronologicznej<br>– wskazuje na mapie<br>Maciejowice i<br>przedstawia<br>znaczenie tej bitwy<br>dla losów powstania | przyczyny upadku<br>Rzeczypospolitej w<br>XVIII w.                                                                                                                    |
| <b>Rozdział VI. Rewolucja francuska i okres napoleoński</b> |                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                       |
| 1. Rewolucja<br>francuska                                   | – sytuacja we Francji<br>przed wybuchem<br>rewolucji burżuazyjnej<br>– stany społeczne we<br>Francji<br>– wybuch rewolucji<br>francuskiej<br>– uchwalenie<br>Deklaracji praw<br>człowieka i obywatela<br>– Francja monarchią<br>konstytucyjną | – wskazuje na mapie<br>Francję i Paryż<br>– poprawnie posługuje<br>się terminami:<br><i>konstytucja, rewolucja,<br/>Bastylia</i><br>– podaje wydarzenie,<br>które rozpoczęło<br>rewolucję francuską<br>– wyjaśnia, dlaczego<br>Francuzi obchodzą<br>swoje święto narodowe<br>14 lipca | – poprawnie posługuje<br>się terminami: <i>burżuazja,<br/>Stany Generalne</i><br>– wymienia i<br>charakteryzuje stany<br>społeczne we Francji<br>– podaje i zaznacza na<br>osi czasu datę wybuchu<br>rewolucji burżuazyjnej<br>we Francji (14 lipca 1789<br>r.)<br>– charakteryzuje postać<br>Ludwika XVI                                                                   | – przedstawia<br>przyczyny wybuchu<br>rewolucji<br>burżuazyjnej<br>– opisuje położenie<br>stanów społecznych<br>we Francji<br>– wyjaśnia zadania<br>Konstytuanty<br>– przedstawia<br>najważniejsze zapisy<br>Deklaracji praw<br>człowieka i obywatela<br>– poprawnie<br>posługuje się         | – przedstawia<br>sytuację we Francji<br>przed wybuchem<br>rewolucji<br>– opisuje decyzje<br>Konstytuanty podjęte<br>po wybuchu rewolucji<br>i wskazuje ich<br>przyczyny<br>– podaje datę<br>uchwalenia<br>konstytucji<br>francuskiej (1791 r.)<br>– charakteryzuje<br>ustrój Francji po                                           | – przedstawia<br>okoliczności i cel<br>powstania<br>Zgromadzenia<br>Narodowego<br>– wyjaśnia<br>ponadczasowe<br>znaczenie Deklaracji<br>praw człowieka i<br>obywatela |

|                                |                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                     |
|--------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                |                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | terminem: <i>monarchia konstytucyjna</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | wprowadzeniu konstytucji                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                     |
| 2. Republika Francuska         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Francja republiką</li> <li>– terror jakobinów</li> <li>– upadek rządów jakobinów</li> </ul>                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>gilotyna, terror</i></li> <li>– przedstawia okoliczności stracenia Ludwika XVI</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia przyczyny obalenia władzy Ludwika XVI</li> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>republika</i></li> <li>– charakteryzuje postać Maksymiliana Robespierre’a</li> <li>– wskazuje na mapie państwa, z którymi walczyła rewolucyjna Francja</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>jakobini, dyktatoriat</i></li> <li>– opisuje rządy jakobinów</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego rządy jakobinów nazwano Wielkim Terrorem</li> <li>– przedstawia, w jaki sposób jakobinów odsunięto od władzy</li> <li>– charakteryzuje rządy dyktatoriatu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>radikalizm</i></li> <li>– wyjaśnia na przykładzie postaci Maksymiliana Robespierre’a sens powiedzenia: <i>Rewolucja pożera własne dzieci</i></li> <li>– przedstawia skutki rządów jakobinów</li> <li>– wyjaśnia przyczyny upadku rządów jakobinów</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, dlaczego jakobini przejęli rządy we Francji</li> <li>– ocenia terror jako narzędzie walki politycznej</li> </ul> |
| 3. Epoka Napoleona Bonapartego | <ul style="list-style-type: none"> <li>– obalenie rządów dyktatoriatu</li> <li>– Napoleon Bonaparte cesarzem Francuzów</li> <li>– Kodeks Napoleona</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje krótko postać Napoleona Bonapartego jako cesarza Francuzów i wybitnego dowódcę</li> </ul>                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie państwa, z którymi toczyła wojny napoleońska Francja</li> <li>– podaje datę</li> </ul>                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia położenie Francji w Europie podczas rządów dyktatoriatu</li> <li>– poprawnie</li> </ul>                                                                                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia przyczyny niezadowolenia społecznego podczas rządów dyktatoriatu</li> <li>– przedstawia etapy</li> </ul>                                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje okoliczności powstania i charakter Związku Reńskiego</li> </ul>                                                    |

|                     |                                                                                                       |                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                               |                                                 |
|---------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|
|                     | <p>– Napoleon u szczytu potęgi</p>                                                                    | <p>– określa I poł. XIX w. jako epokę napoleońską</p> <p>– przedstawia na infografice uzbrojenie żołnierzy epoki napoleońskiej</p>                                       | <p>decydującej bitwy pod Austerlitz i wskazuje tę miejscowość na mapie</p> <p>– poprawnie posługuje się terminem: <i>zamach stanu</i></p> <p>– przedstawia okoliczności przejęcia władzy przez Napoleona</p> <p>– wskazuje na mapie tereny zależne od Francji</p>                                   | <p>posługuje się terminem: <i>blokada kontynentalna</i></p> <p>– wyjaśnia przyczyny wprowadzenia blokady kontynentalnej przeciw Anglii</p> <p>– charakteryzuje Kodeks Napoleona i podaje datę jego uchwalenia (1804 r.)</p> <p>– wymienia reformy wprowadzone przez Napoleona</p>                                  | <p>kariery Napoleona</p> <p>– podaje datę koronacji cesarskiej Napoleona (1804 r.)</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego Napoleon koronował się na cesarza Francuzów</p> <p>– podaje datę pokoju w Tyłży (1807 r.) i przedstawia jego postanowienia</p> |                                                 |
| 4. Upadek Napoleona | <p>– wyprawa na Rosję</p> <p>– odwrót Wielkiej Armii</p> <p>– bitwa pod Lipskiem i klęska cesarza</p> | <p>– poprawnie posługuje się terminem: <i>Wielka Armia</i></p> <p>– wskazuje na mapie Rosję i Moskwę</p> <p>– opisuje, jak zakończyła się wyprawa Napoleona na Rosję</p> | <p>– przedstawia przyczyny wyprawy Napoleona na Rosję</p> <p>– opisuje, w jakich warunkach atmosferycznych wycofywała się Wielka Armia</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego bitwa pod Lipskiem została nazwana „bitwą narodów”</p> <p>– wskazuje na mapie państwa koalicji antyfrancuskiej, Elbę i Lipsk</p> | <p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>taktyka spalonej ziemi, wojna podjazdowa, abdykacja</i></p> <p>– przedstawia strategię obronną Rosji</p> <p>– opisuje skutki wyprawy Napoleona na Rosję</p> <p>– podaje datę bitwy pod Lipskiem (1813 r.)</p> <p>– przedstawia skutki klęski Napoleona pod Lipskiem</p> | <p>– omawia przebieg kampanii rosyjskiej Napoleona</p> <p>– podaje datę bitwy pod Borodino (1812 r.)</p> <p>– wskazuje na mapie Borodino</p> <p>– omawia, jak przebiegał odwrót Wielkiej Armii</p>                                            | <p>– przedstawia przyczyny klęski Napoleona</p> |

|                                |                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                              |
|--------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 5. Legiony Polskie we Włoszech | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Polacy po utracie niepodległości</li> <li>– utworzenie Legionów Polskich we Włoszech</li> <li>– organizacja i zasady życia legionowego</li> <li>– udział legionistów w wojnach napoleońskich</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia państwa zaborcze</li> <li>– wyjaśnia, kim byli Jan Henryk Dąbrowski i Józef Wybicki</li> <li>– podaje nazwę hymnu Polski i wskazuje jego związek z Legionami Polskimi we Włoszech</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>legiony</i>, <i>emigracja</i></li> <li>– podaje i zaznacza na osi czasu datę utworzenia Legionów Polskich we Włoszech (1797 r.)</li> <li>– wskazuje na mapie Włochy, Francję i San Domingo</li> <li>– przedstawia cel utworzenia Legionów Polskich i opisuje walki z ich udziałem</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, dlaczego Polacy wiązali nadzieję na niepodległość z Napoleonem</li> <li>– opisuje udział legionistów w wojnach napoleońskich</li> <li>– przedstawia powody wystania legionistów na San Domingo</li> </ul>                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje położenie ludności polskiej po utracie niepodległości</li> <li>– charakteryzuje zasady obowiązujące w Legionach Polskich</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego Legiony były szkołą patriotyzmu i demokracji</li> </ul>                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje, w jaki sposób i skąd rekrutowano żołnierzy do polskich oddziałów wojskowych</li> </ul>                                    |
| 6. Księstwo Warszawskie        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– utworzenie Księstwa Warszawskiego</li> <li>– konstytucja Księstwa Warszawskiego</li> <li>– Polacy pod rozkazami Napoleona</li> <li>– upadek Księstwa Warszawskiego</li> </ul>                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie Księstwo Warszawskie</li> <li>– podaje przyczyny likwidacji Księstwa Warszawskiego</li> </ul>                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia okoliczności utworzenia Księstwa Warszawskiego,</li> <li>– wskazuje na mapie Tylżę</li> <li>– podaje i zaznacza na osi czasu daty utworzenia i likwidacji Księstwa Warszawskiego (1807 r., 1815 r.)</li> </ul>                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje postać księcia Józefa Poniatowskiego</li> <li>– przedstawia okoliczności powiększenia terytorium Księstwa Warszawskiego</li> <li>– wskazuje na mapie Raszyn</li> <li>– wyjaśnia znaczenie mitu napoleońskiego dla podtrzymania pamięci o Legionach</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia zapisy konstytucji Księstwa Warszawskiego</li> <li>– wskazuje związek między zapisami konstytucji Księstwa Warszawskiego a ideami rewolucji francuskiej</li> <li>– wskazuje na mapie Somosierrę</li> <li>– opowiada o szarzy polskich szwoleżerów pod Somosierrą i wskazuje jej znaczenie dla toczonych walk</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia bitwy stoczone przez napoleońską Francję z udziałem Polaków</li> <li>– podaje datę bitwy pod Raszynem (1809 r.)</li> </ul> |

**Wczoraj i dziś kl. 7 NOWA EDYCJA**

**Rozkład materiału i wymagania na oceny do historii dla klasy 7 szkoły podstawowej**

**Przedmiotowe ocenianie z historii w klasie 7**

**Kryteria oceniania .**

**Procentowa skala ocen:**

**100% - 97% - celujący (6)**

**96%-85% - bardzo dobry (5)**

**84%75% - dostateczny (3)**

**50% - 30% - dopuszczający**

**29% - 0% - niedostateczny (1)**

**1. Ocenianiu podlegają następujące formy aktywności ucznia:**

- **Prace klasowe:** - całogodzinne, obejmujące wiadomości i umiejętności dotyczące określonego działu, zapowiadane z tygodniowym wyprzedzeniem;
- **Sprawdziany:** - (do 15 min.) – zapowiedziane, obejmujące zakres pięciu ostatnio zrealizowanych tematów;
- **Sprawdziany krótkie:** - (do 15 min.) – niezapowiedziane, obejmujące zakres trzech ostatnio zrealizowanych tematów;
- **Wypowiedzi ustne:** - obejmujące materiał aktualnie realizowanego działu (1-3 tematów);
- **Aktywność uczniów:** - oceniana poprzez „+” lub „-”. Każde 5 „+” daje ocenę bdb. (5). Każde 2 „-” daje ocenę nast. (1).
- **Zadania wykonane w domu:** - systematyka odrabiania prac domowych, przygotowanie pomocy naukowych, gazetek ściennych, plansz, nagrań mp3 lub mp4
- **Twórcze i oryginalne rozwiązywanie problemów:** - wykonywanie dodatkowych zadań wykraczających poza program nauczania, prezentacji, aktywny udział w akademiach i akcjach, wywiady ze świadkami his.;

- **Udział i odnoszone sukcesy w konkursach** szkolnych i pozaszkolnych, praca na zajęciach dodatkowych;

## **2. Ocenianie prac pisemnych:**

- **Prace klasowe** przeprowadza się po zakończonej realizacji działu według zasad określonych w Przedmiotowym Ocenianiu w terminie ustalonym z uczniami.
- **Prace klasowe i sprawdziany**, po zapoznaniu z ich wynikami przez uczniów są przechowywane przez nauczyciela. Rodzic ma prawo do ich wglądu na terenie szkoły bez możliwości kopiowania prac. **Uczeń, który nie pisał pracy klasowej w zapowiedzianym terminie ma obowiązek zaliczyć go w terminie 2 tygodni od powrotu na zajęcia. Uczeń, który uzyskał ocenę niedostateczną ma możliwość poprawy oceny w terminie 2 tygodni od jej oddania.**
- **Uczeń, który ściągał podczas pisania pracy otrzymuje oc.1(nast..) i zobowiązany jest do jej poprawy.**
- Nauczyciel przekazuje uczniom wyniki prac klasowych w ciągu 14 dni roboczych

## **3. Prawa ucznia.** Uczeń ma prawo do:

- **Poprawy oceny niedostatecznej** z pracy klasowej (2 tygodnie od zapoznania się z oceną);
- **Zgłoszenia nieprzygotowania** - 1 raz w okresie. W szczególnych przypadkach np. długotrwała choroba na pisemny wniosek rodziców lub opiekunów (adnotacja w zeszycie ucznia).

## **4. Oceny bieżące, śródroczne i roczne** ustala się na według Wewnątrzszkolnego Oceniania szkoły. Ocena śródroczna i roczna **nie jest średnią arytmetyczną ocen bieżących.**

Przy wystawianiu ocen nauczyciel uwzględnia możliwości indywidualne ucznia, oceny częściowe, postępy w realizacji celów oraz systematykę i wkład pracy.

**UWAGA:** 1. Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie opanował kryteriów wymagań oceny dopuszczającej.

5. Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który: - uzyskuje oceny celujące z prac klasowych - osiąga sukcesy w konkursach - proponuje rozwiązania nietypowe, jest kreatywny - rozwija własne uzdolnienia, wykonuje zadania dodatkowe spoza podręcznika.

| Temat lekcji                                      | Materiał nauczania                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Odniesienia do podstawy programowej. Uczeń:                                                                                                      | Ocena dopuszczająca Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Ocena dostateczna Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Ocena dobra Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Ocena bardzo dobra Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Ocena celująca Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|---------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Rozdział I: Europa po kongresie wiedeńskim</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| 1. Kongres wiedeński                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– okoliczności zwołania kongresu wiedeńskiego</li> <li>– uczestnicy kongresu wiedeńskiego i ich rola w podejmowaniu decyzji</li> <li>– „sto dni” Napoleona, jego klęska pod Waterloo i ostateczny upadek cesarza Francuzów</li> <li>– postanowienia kongresu wiedeńskiego</li> <li>– zmiany ustrojowe i terytorialne</li> <li>– Święte Przymierze – jego cele i uczestnicy</li> <li>– znaczenie terminów: <i>restauracja</i>, <i>legitymizm</i>, <i>równowaga europejska</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia decyzje kongresu wiedeńskiego w odniesieniu do Europy, w tym do ziem polskich (XIX.1)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>restauracja</i>, <i>legitymizm</i>, <i>równowaga europejska</i>;</li> <li>– zna daty obrad kongresu wiedeńskiego (1814–1815);</li> <li>– wskazuje na mapie państwa decydujące na kongresie wiedeńskim;</li> <li>– podaje przyczyny zwołania kongresu wiedeńskiego.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: abdykacja, Święte Przymierze;</li> <li>– zna daty: bitwy pod Waterloo (18 VI 1815), podpisania aktu Świętego Przymierza (IX 1815);</li> <li>– prezentuje główne założenia ładu wiedeńskiego;</li> <li>– przedstawia decyzje kongresu dotyczące ziem polskich.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu Związek Niemiecki;</li> <li>– zna datę „stu dni” Napoleona (III–VI 1815);</li> <li>– identyfikuje postać Aleksandra I;</li> <li>– przedstawia i wskazuje na mapie zmiany terytorialne w Europie po kongresie wiedeńskim.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu „sto dni”;</li> <li>– identyfikuje postacie: Franciszka I, Fryderyka Wilhelma III, Aleksandra I;</li> <li>– omawia przebieg „stu dni” Napoleona;</li> <li>– ocenia zasady, na których podstawie stworzono ład wiedeński;</li> <li>– przedstawia działalność Świętego Przymierza.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia postawę Napoleona i Francuzów w okresie jego powrotu do kraju;</li> <li>– ocenia zasady, w oparciu o które stworzono ład wiedeński;</li> <li>– ocenia działalność Świętego Przymierza;</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego Turcja nie przystąpiła do Świętego Przymierza.</li> </ul> |
| 2. Rewolucja przemysłowa                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przyczyny rewolucji przemysłowej</li> <li>– uwarunkowania i kierunki rozwoju przemysłu w Europie</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje najważniejsze przejawy rewolucji przemysłowej (wynalazki i ich</li> </ul>                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rewolucja przemysłowa</i>, <i>maszyna parowa</i>,</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: industrializacja, urbanizacja,</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: skonstruowania telegrafu (1837);</li> <li>– identyfikuje</li> </ul>                                                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: cywilizacja przemysłowa,</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia okoliczności narodzin przemysłu w XIX w.;</li> <li>– ocenia gospodarcze</li> </ul>                                                                                                                                                                                           |

|                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                             |
|-------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------|
|                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– pierwsze wielkie ośrodki przemysłowe w Europie</li> <li>– rozwój transportu</li> <li>– skutki gospodarcze rewolucji przemysłowej</li> <li>– wynalazki XIX w. – elektryczność i początki telekomunikacji</li> <li>– znaczenie terminów: <i>fabryka, industrializacja, urbanizacja, kapitaliści, kapitalizm</i></li> <li>– postacie historyczne: James Watt, Michael Faraday, Samuel Morse</li> </ul> | zastosowania, obszary uprzemysłowienia, zmiany struktury społecznej i warunków życia) (XIX.2)                                  | <i>manufaktura;</i> <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna datę udoskonalenia maszyny parowej (1763);</li> <li>– identyfikuje postać Jamesa Watta;</li> <li>– wymienia przyczyny rewolucji przemysłowej.</li> </ul> | kapitalizm; <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje postacie: Samuela Morse’a;</li> <li>– wymienia gałęzie przemysłu, które rozwinęły się dzięki zastosowaniu maszyny parowej;</li> <li>– omawia wpływ zastosowania maszyny parowej na rozwój komunikacji.</li> </ul> | postać Michaela Faradaya jako konstruktora silnika elektrycznego; <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna zasady kapitalizmu;</li> <li>– wskazuje na mapie państwa, na których terenie rozwinęły się w XIX w. najważniejsze zagłębia przemysłowe Europy;</li> <li>– przedstawia konsekwencje zastosowania maszyny parowej dla rozwoju przemysłu.</li> </ul> | metropolia; <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia gospodarcze i społeczne skutki industrializacji;</li> <li>– wyjaśnia znaczenie wynaleźenia elektryczności dla rozwoju przemysłu i komunikacji;</li> <li>– opisuje sposób działania maszyny parowej.</li> </ul> | i społeczne skutki rozwoju przemysłu w XIX w.                                               |
| 3. Nowe idee polityczne | <ul style="list-style-type: none"> <li>– nowe ideologie: liberalizm, konserwatyzm, socjalizm i komunizm</li> <li>– teoretycy nowych ideologii</li> <li>– aspekty gospodarcze i społeczno-polityczne nowych ideologii</li> </ul>                                                                                                                                                                                                              | – omawia narodziny i pierwsze lata istnienia nowoczesnych ruchów politycznych (socjalizm, ruch ludowy, ruch narodowy) (XXIV.4) | – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ideologia, proletariat, strajk, fabrykanci;</i> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia ideologie społeczno- polityczne w XIX wieku.</li> </ul>                               | – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>liberalizm, konserwatyzm, socjalizm, komunizm, związek zawodowy;</i> <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje</li> </ul>                                                                                                             | – identyfikuje postacie: Henriego de Saint-Simona, Roberta Owena, Fryderyka Engelsa; <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia warunki pracy dzieci w XIX</li> </ul>                                                                                                                                                                                  | – wyjaśnia znaczenie terminów: wolna konkurencja, liberalizm ekonomiczny, <i>manifest komunistyczny;</i>                                                                                                                                                                        | – ocenia wpływ nowych ideologii na życie społeczne i polityczne w pierwszej połowie XIX w.; |

|                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                   |
|----------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– narodziny ruchu robotniczego – związki zawodowe</li> <li>– znaczenie terminów: <i>ideologia, wolna konkurencja, strajk, związek zawodowy</i></li> <li>– postacie historyczne: Adam Smith, Edmund Burke, Robert Owen, Karol Marks</li> </ul>                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>postacie: Edmunda Burke’a, Karola Marksa, Adama Smitha;</li> <li>– charakteryzuje założenia liberalizmu, konserwatyzmu, socjalizmu i komunizmu.</li> </ul>                                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>wiecznych fabrykach;</li> <li>– przedstawia okoliczności narodzin liberalizmu, konserwatyzmu i ruchu robotniczego.</li> </ul>                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna datę wydania <i>Manifestu komunistycznego</i> (1848);</li> <li>– wyjaśnia różnice między socjalistami i komunistami;</li> <li>– wyjaśnia rolę związków zawodowych w rozwoju ruchu robotniczego.</li> </ul>                        |                                                                                                                                                                                                   |
| 4. Przeciwno Świętemu Przymierzu | <ul style="list-style-type: none"> <li>– powstanie dekabrystów w Rosji</li> <li>– rewolucja lipcowa we Francji</li> <li>– przyczyny Wiosny Ludów</li> <li>– przebieg i skutki rewolucji lutowej we Francji</li> <li>– Wiosna Ludów w Europie na przykładzie Prus, Austrii, Węgier i Włoch</li> <li>– wojna krymska – przyczyny, przebieg i skutki</li> <li>– znaczenie terminów: <i>uwłaszczenie chłopów</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia wydarzenia związane z walką z porządkiem wiedeńskim, charakteryzuje przebieg Wiosny Ludów w Europie (XXI.1)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Wiosna Ludów, uwłaszczenie</i>;</li> <li>– zna datę Wiosny Ludów (1848–1849);</li> <li>– wskazuje na mapie państwa, w których wybuchła Wiosna Ludów;</li> <li>– wymienia przyczyny Wiosny Ludów.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>burżuazja</i>;</li> <li>– zna datę wybuchu Wiosny Ludów we Francji (II 1848);</li> <li>– identyfikuje postać Ludwika Napoleona Bonapartego;</li> <li>– przedstawia przyczyny Wiosny Ludów;</li> <li>– przedstawia cele, przebieg i skutki powstania</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: rewolucja lipcowa, rewolucja lutowa, dekabryści;</li> <li>– zna daty: dekabrystów (XII 1825), wojny krymskiej (1853–1856);</li> <li>– identyfikuje postacie: Mikołaja I; Aleksandra II;</li> <li>– wskazuje na mapie państwa, w</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie państwa zaangażowane w wojnę krymską;</li> <li>– opisuje przebieg Wiosny Ludów we Francji, Prusach, Austrii, na Węgrzech i w państwach włoskich;</li> <li>– wymienia przyczyny i skutki wojny krymskiej.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje postacie: Karola X, Ludwika Filipa, Lajosa Kossutha;</li> <li>– ocenia znaczenie Wiosny Ludów dla państw i narodów europejskich.</li> </ul> |

|                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                 |
|------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                            | – postacie historyczne:<br>Ludwik Napoleona Bonaparte                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                       | dekabrystów;<br><br>– przedstawia skutki Wiosny Ludów w Europie.                                                                                                                                             | których w latach 1815–1847 wybuchły rewolucje i powstania;<br><br>– omawia przyczyny, przebieg i skutki rewolucji lipcowej we Francji;<br><br>– przedstawia skutki Wiosny Ludów we Francji, Prusach, Austrii, na Węgrzech i w państwach włoskich. |                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                 |
| <b>Rozdział II: Ziemie polskie po kongresie wiedeńskim</b> |                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                 |
| 1. Po upadku Księstwa Warszawskiego                        | – podział ziem polskich po kongresie wiedeńskim<br>– podstawowe zasady ustrojowe w Królestwie Polskim, Wielkim Księstwie Poznańskim i Rzeczypospolitej Krakowskiej<br>– sytuacja społeczno-gospodarcza Polaków w zaborach pruskim, austriackim i w | – wskazuje na mapie podział polityczny ziem polskich po kongresie wiedeńskim (XX.1)<br>– charakteryzuje okres konstytucyjny Królestwa Polskiego<br>– ustrój, osiągnięcia w gospodarce, kulturze i edukacji (XX.2)<br>– omawia | – wyjaśnia znaczenie terminu <i>uwłaszczenie</i> ;<br><br>– zna datę powstania Królestwa Polskiego, Wielkiego Księstwa Poznańskiego i Wolnego Miasta Krakowa (1815);<br><br>– wymienia ustalenia kongresu wiedeńskiego w sprawie ziem | – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>autonomia, Galicja, unia personalna</i> ;<br><br>– charakteryzuje ustrój Królestwa Polskiego;<br><br>– wymienia organy władzy określone w konstytucji Królestwa Polskiego; | – wyjaśnia znaczenie terminów: namiestnik, protektorat;<br><br>– identyfikuje postacie: Aleksandra I, Wielkiego księcia Konstantego;<br><br>– charakteryzuje ustrój Wielkiego                                                                     | – zna daty: nadania wolności osobistej chłopom w zaborze pruskim (1807), zniesienia pańszczyzny w zaborze austriackim (1848);<br><br>– wskazuje na mapie najważniejsze okręgi przemysłowe w | – ocenia skutki reformy uwłaszczeniowej w zaborze pruskim;<br><br>– ocenia rozwój gospodarczy Królestwa Polskiego;<br><br>– wymienia wady i zalety ustroju Królestwa Polskiego. |

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                   |
|--------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                          | <p>Królestwie Polskim</p> <p>– reformy Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubeckiego w Królestwie Polskim</p> <p>– reformy uwłaszczeniowe w zaborze pruskim i austriackim</p> <p>– znaczenie terminu: <i>autonomia, protektorat</i></p> <p>– znaczenie terminu: <i>ziemie zabrane</i></p> | <p>położenie Polaków w zaborach pruskim i austriackim, na obszarze ziem zabranych oraz w Rzeczypospolitej Krakowskiej (XX.4)</p>                | <p>polskich.</p>                                                                                                                                                                                     | <p>– wymienia reformy Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubeckiego;</p> <p>– wymienia ośrodki przemysłowe w Królestwie Polskim;</p> <p>– wskazuje na mapie podział ziem polskich po kongresie wiedeńskim.</p> | <p>Księstwa Poznańskiego;</p> <p>– opisuje ustrój Rzeczypospolitej Krakowskiej;</p> <p>– charakteryzuje rozwój gospodarczy zaboru pruskiego i zaboru austriackiego oraz Królestwa Polskiego;</p> <p>– omawia proces uwłaszczania chłopów w zaborze pruskim i austriackim.</p> | <p>Królestwie Polskim;</p> <p>– porównuje sytuację gospodarczą ziem polskich pod zaborami.</p>                                                                                |                                                                                                                                                                                                                   |
| 2. Powstanie listopadowe | <p>– działalność opozycyjna i spiskowa (Towarzystwo Filomatów, Towarzystwo Filaretów, Towarzystwo Patriotyczne, Sprzysiężenie Podchorążych)</p> <p>– znaczenie terminów: <i>cenzura, konspiracja</i>,</p>                                                                             | <p>– przedstawia przyczyny wybuchu powstania listopadowego, charakter zmagania i następstwa powstania dla Polaków w różnych zaborach (XX.3)</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminu noc listopadowa;</p> <p>– zna daty: wybuchu powstania listopadowego (29/30 XI 1830);</p> <p>– identyfikuje postać Piotra Wysockiego;</p> <p>– wymienia przyczyny</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>cenzura, kalizanie, konspiracja, dyktator</i>;</p> <p>– identyfikuje postacie: Aleksandra I, Józefa Chłopickiego, Mikołaja I, Waleriana Łukasińskiego;</p>            | <p>– zna daty: bitwy pod Olszynką Grochowską (II 1831), wojny polsko-rosyjskiej (II–X 1831), bitwy pod Ostrołęką (V 1831), bitwy o Warszawę (6–7 IX 1831);</p> <p>– identyfikuje postacie: Ignacego</p>                                                                       | <p>– zna daty: bitwy pod Stoczkiem (II 1831), bitew pod Wawrem i Dębem Wielkim (III 1831), bitew pod Iganiem i Boremlem (IV 1831);</p> <p>– identyfikuje postacie: Józefa</p> | <p>– omawia różnice pomiędzy opozycją legalną i nielegalną w Królestwie Polskim;</p> <p>– ocenia stosunek władz carskich do opozycji legalnej i nielegalnej;</p> <p>– ocenia, czy powstanie listopadowe miało</p> |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                           |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------|
|  | <p><i>kaliszanie</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– przyczyny wybuchu powstania listopadowego</li> <li>– przebieg powstania i charakterystyka władz powstańczych</li> <li>– wojna polsko-rosyjska</li> <li>– wielkie bitwy powstania listopadowego</li> <li>– walki powstańcze poza Królestwem Polskim</li> <li>– przyczyny klęski powstania listopadowego</li> <li>– znaczenie terminów: <i>noc listopadowa</i>, <i>detronizacja</i>, <i>dyktator</i></li> <li>– postacie historyczne: Piotr Wysocki, Emilia Plater, Józef Sowiński, car Mikołaj I</li> </ul> |  | <p>powstania listopadowego.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia przykłady organizacji spiskowych i ich cele;</li> <li>– wymieni miejsca najważniejszych bitew powstania listopadowego;</li> <li>– omawia przyczyny klęski powstania listopadowego.</li> </ul> | <p>Prądyńskiego, Emilii Plater;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew powstania listopadowego;</li> <li>– wyjaśnia, jakie znaczenie dla powstania listopadowego miała detronizacja cara Mikołaja I;</li> <li>– opisuje przebieg nocy listopadowej</li> <li>– charakteryzuje poczynania władz powstańczych do wybuchu wojny polsko-rosyjskiej;</li> </ul> | <p>Sowińskiego, Jana Skrzyneckiego, Jana Krukowieckiego, Tomasza Zana;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, jaką rolę w życiu Królestwa Polskiego pełnił wielki książę Konstanty;</li> <li>– opisuje przebieg wojny polsko-rosyjskiej;</li> <li>– przedstawia okoliczności powstania opozycji legalnej i cele jej działalności;</li> <li>– opisuje okoliczności powstania organizacji spiskowych;</li> <li>– przedstawia przebieg walk powstańczych poza Królestwem Polskim.</li> </ul> | <p>szanse powodzenia.</p> |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------|

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|-------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 3. Polacy po powstaniu listopadowym | <ul style="list-style-type: none"> <li>– rozmiary i znaczenie Wielkiej Emigracji</li> <li>– stronnictwa polityczne polskiej emigracji i ich programy polityczno-społeczne (Komitet Narodowy Polski, Towarzystwo Demokratyczne Polskie, Hôtel Lambert, Gromady Ludu Polskiego)</li> <li>– skutki powstania listopadowego w Królestwie Polskim i na ziemiach zabranych – represje</li> <li>– popowstaniowe</li> <li>– zmiany ustrojowe w Królestwie Polskim</li> <li>– początki rusyfikacji</li> <li>– represje w zaborze pruskim</li> <li>– działalność spiskowa po powstaniu listopadowym</li> <li>– znaczenie terminów: <i>Statut organiczny, kontrybucja, Kościół greckokatolicki, rusyfikacja, katorga</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje główne nurty oraz postacie Wielkiej Emigracji [...] (XX.5)</li> <li>– przedstawia przyczyny wybuchu powstania listopadowego, charakter zmagania i następstwa powstania dla Polaków w różnych zaborach (XX.3)</li> <li>– charakteryzuje [...] ruch spiskowy w kraju (XX.5);</li> <li>– omawia przyczyny i skutki powstania krakowskiego [...] (XXI.2)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rusyfikacja, Wielka Emigracja</i>;</li> <li>– identyfikuje postacie: Fryderyka Chopina, Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego;</li> <li>– wymienia przyczyny Wielkiej Emigracji;</li> <li>– wymienia główne kraje, do których emigrowali Polacy po upadku powstania listopadowego;</li> <li>– wymienia główne obozy polityczne powstałe na emigracji;</li> <li>– wskazuje przykłady polityki rusyfikacji w Królestwie Polskim po upadku powstania listopadowego.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>zsyłka, represja, emisariusz</i>;</li> <li>– identyfikuje postacie: Zygmunta Krasińskiego, Joachima Lelewela, Adama Jerzego Czartoryskiego;</li> <li>– wymienia formy działalności Polaków na emigracji;</li> <li>– omawia przykłady polityki władz rosyjskich wobec Królestwa Polskiego.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Statut organiczny, kontrybucja</i>;</li> <li>– identyfikuje postacie: Szymona Konarskiego, Piotra Ściegiennego;</li> <li>– zna daty: powstania Towarzystwa Demokratycznego Polskiego (1832) i Hôtelu Lambert (1833);</li> <li>– charakteryzuje program Towarzystwa Demokratycznego Polskiego;</li> <li>– przedstawia poglądy środowisk konserwatywnych z Hôtel Lambert.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: powstania Komitetu Narodowego Polskiego (1831), Gromad Ludu Polskiego (1835), wprowadzenia Statutu organicznego (1832);</li> <li>– identyfikuje postacie: Stanisława Worcella, Wiktora Heltmana;</li> <li>– przedstawia program Komitetu Narodowego Polskiego</li> <li>– omawia poglądy Gromad Ludu Polskiego;</li> <li>– omawia represje popowstaniowe w zaborze pruskim;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: wprowadzenia rosyjskiego kodeksu karnego w Królestwie Polskim (1847);</li> <li>– opisuje działalność kulturalną Polaków na emigracji;</li> <li>– ocenia politykę władz zaborczych wobec Polaków po upadku powstania listopadowego.</li> </ul> |
|-------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|--------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                      | – postacie historyczne: Szymon Konarski, Piotr Ściegienny                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| 4. Wiosna Ludów na ziemiach polskich | <ul style="list-style-type: none"> <li>– próba wzniesienia powstania narodowego w 1846 r. w zaborze pruskim, powstanie krakowskie</li> <li>– rabacja galicyjska i jej następstwa</li> <li>– przebieg i skutki Wiosny Ludów w Wielkopolsce</li> <li>– początki działalności polskich działaczy narodowych na Mazurach i Śląsku</li> <li>– przebieg i skutki Wiosny Ludów w Galicji</li> <li>– znaczenie hasła <i>Za wolność waszą i naszą</i></li> <li>– udział Polaków w europejskiej Wiośnie Ludów</li> <li>– znaczenie terminu <i>rabacja</i></li> <li>– postacie historyczne:</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia przyczyny i skutki [...] Wiosny Ludów na ziemiach polskich (XXI.2)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>uwłaszczenie</i>;</li> <li>– zna datę: wybuchu powstania krakowskiego (21/21 II 1846);</li> <li>– wymienia tereny objęte powstaniem krakowskim;</li> <li>– wskazuje na mapie zabory, w których doszło do wystąpień w 1848 r.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>rabacja galicyjska</i>;</li> <li>– zna datę: powstania wielkopolskiego (IV–V 1848);</li> <li>– identyfikuje postacie: Edwarda Dembowskiego, Jakuba Szeli;</li> <li>– wyjaśnia przyczyny wybuchu Wiosny Ludów na ziemiach polskich pod zaborami;</li> <li>– omawia przebieg i skutki powstania krakowskiego;</li> <li>– omawia przebieg i skutki rabacji</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna datę: likwidacji Rzeczypospolitej Krakowskiej (XI 1846), uwłaszczenia chłopów w Galicji (1848);</li> <li>– identyfikuje postać Ludwika Mierosławskiego ;</li> <li>– opisuje przebieg Wiosny Ludów w Wielkim Księstwie Poznańskim;</li> <li>– omawia przebieg Wiosny Ludów w Galicji;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna datę bitwy pod Miłosławiem (IV 1848);</li> <li>– identyfikuje postacie: Józefa Lompy, Emanuela Smółki;</li> <li>– przedstawia przyczyny niepowodzenia powstania krakowskiego;</li> <li>– przedstawia działalność polskich społeczników na Warmii, Mazurach i Śląsku.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia postawę chłopów galicyjskich wobec szlachty i powstania krakowskiego;</li> <li>– ocenia skutki Wiosny Ludów na ziemiach polskich</li> <li>– ocenia decyzję władz austriackich o uwłaszczeniu chłopów.</li> </ul> |

|                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                  |
|------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                      | Jakub Szela, Edward Dembowski, Ludwik Mierosławski, Józef Lompa, Józef Bem                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                 | galicyjskiej;                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                  |
| 5. Kultura polska pod zaborami                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– kultura polska i oświata w zaborach pruskim, austriackim i w Rzeczypospolitej Krakowskiej</li> <li>– kultura polska po rozbiorach</li> <li>– idee romantyzmu</li> <li>– osiągnięcia kultury polskiej doby romantyzmu</li> <li>– polski mesjanizm</li> <li>– początki badań historii Polski</li> <li>– znaczenie terminów: <i>racjonalizm</i>, <i>romantyzm</i>, <i>mesjanizm</i></li> <li>– postacie historyczne: Fryderyk Chopin, Adam Mickiewicz, Juliusz Słowacki, Andrzej Towiański, Artur Grottger, Joachim Lelewel</li> </ul> | – charakteryzuje główne nurty oraz postacie Wielkiej Emigracji [...] (XX.5) | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu romantyzm;</li> <li>– identyfikuje postacie: Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Fryderyka Chopina;</li> <li>– wymienia poglądy romantyków.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>racjonalizm</i>, <i>mesjanizm</i>;</li> <li>– identyfikuje postacie: Joachima Lelewela, Adama Jerzego Czartoryskiego;</li> <li>– wymienia przykłady dzieł polskich romantyków;</li> <li>– wymienia przykłady szkół działających w Królestwie Polskim.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje postać: Joachima Lelewela, Artura Grottgera;</li> <li>– charakteryzuje warunki, w jakich ukształtował się polski romantyzm;</li> <li>– wyjaśnia, na czym polegał konflikt romantyków z klasykami.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje postacie: Andrzeja Towiańskiego, Artura Grottgera, Antoniego Malczewskiego;</li> <li>– przedstawia sytuację kultury polskiej po utracie niepodległości.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna datę: otwarcia Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Lwowie (1817), otwarcia Uniwersytetu Warszawskiego (1816);</li> <li>– ocenia wpływ romantyzmu na niepodległościowe postawy Polaków</li> </ul> |
| <b>Rozdział III: Europa i świat po Wiośnie Ludów</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                  |
| 1. Stany                                             | – rozwój terytorialny                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | – prezentuje                                                                | – wyjaśnia znaczenie                                                                                                                                                                                                            | – wyjaśnia znaczenie                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | – wyjaśnia                                                                                                                                                                                                                                                         | – zna daty: bitwy                                                                                                                                                                                                        | – ocenia znaczenie                                                                                                                                                                                                                               |

|                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                         |
|-------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------|
| Zjednoczone w XIX wieku | <p>Stanów Zjednoczonych</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– rozwój demograficzny, napływ imigrantów, osadnictwo i los rdzennych mieszkańców Ameryki Północnej</li> <li>– dualizm gospodarczy i polityczny Stanów Zjednoczonych w połowie XIX w.</li> <li>– problem niewolnictwa i ruch abolicjonistyczny</li> <li>– przyczyny i przebieg wojny secesyjnej</li> <li>– skutki wojny domowej</li> <li>– znaczenie terminów: <i>abolicjonizm, secesja, Unia, Konfederacja, dyskryminacja</i></li> <li>– postać historyczna: Abraham Lincoln</li> </ul> | <p>przyczyny i skutki wojny secesyjnej w Stanach Zjednoczonych (XXIII.2)</p> | <p>terminów: <i>secesja, Północ, Południe, dyskryminacja</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna datę wojny secesyjnej (1861–1865);</li> <li>– identyfikuje postać Abrahama Lincolna;</li> <li>– wymienia przyczyny i skutki wojny secesyjnej.</li> </ul> | <p>terminów: <i>wojna secesyjna, Konfederacja, Unia</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna datę wydania dekretu o zniesieniu niewolnictwa (1863);</li> <li>– identyfikuje postacie: Roberta Lee, Ulyssesa Granta;</li> <li>– charakteryzuje sytuację gospodarczą, społeczną i polityczną Północy i Południa;</li> <li>– wymienia skutki wojny secesyjnej.</li> </ul> | <p>znaczenie terminów: <i>taktyka spalonej ziemi, abolicjonizm, demokraci, republikanie</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: wyboru Abrahama Lincolna na prezydenta USA (1860), secesji Karoliny Południowej (1860), powstania Skonfederowanych Stanów Ameryki (1861);</li> <li>– opisuje przebieg wojny secesyjnej;</li> <li>– wyjaśnia, jakie konsekwencje dla dalszego przebiegu wojny miał dekret o zniesieniu niewolnictwa;</li> <li>– dzieli skutki wojny secesyjnej na: społeczne, polityczne i</li> </ul> | <p>pod Gettysburgiem (VII 1863), kapitulacji wojsk Konfederacji (VI 1865), ataku na Fort Sumter (IV 1861);</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie etapy rozwoju terytorialnego Stanów Zjednoczonych w XIX w.;</li> <li>– porównuje sytuację gospodarczą, społeczną i polityczną Północy i Południa.</li> </ul> | <p>zniesienia niewolnictwa w Stanach Zjednoczonych.</p> |
|-------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------|

|                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                               |
|------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | gospodarcze.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                               |
| 2.<br>Zjednoczenie Włoch i Niemiec | <ul style="list-style-type: none"> <li>– rola Piemontu w procesie jednoczenia Włoch</li> <li>– przebieg wojny z Austrią i rola Francji w procesie jednoczenia Włoch</li> <li>– wyprawa „tysiąca czerwonych koszul”</li> <li>– zjednoczenie Włoch i powstanie Królestwa Włoch</li> <li>– koncepcje zjednoczenia Niemiec</li> <li>– rola Prus w procesie jednoczenia Niemiec – polityka Ottona von Bismarcka</li> <li>– wojny Prus z Danią, Austrią i Francją oraz ich znaczenie dla poszerzania wpływów pruskich w Niemczech</li> <li>– proklamacja Cesarstwa Niemieckiego</li> <li>– znaczenie terminów: „czerwone koszule”</li> <li>– postacie historyczne: Wiktor Emanuel II,</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje sytuację polityczną w Europie w drugiej połowie XIX wieku, w tym procesy zjednoczeniowe Włoch i Niemiec (XXIII.1)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: powstania Królestwa Włoch (1861), ogłoszenia powstania II Rzeszy Niemieckiej (18 I 1871);</li> <li>– identyfikuje postać Giuseppe Garibaldi;</li> <li>– wymienia, jakie wojny stoczono podczas jednoczenia Niemiec;</li> <li>– wymienia wydarzenia, które doprowadziły do zjednoczenia Włoch.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>wyprawa „tysiąca czerwonych koszul”</i>;</li> <li>– zna daty: wojny Prus z Austrią (1866), wojny francusko-pruskiej (1870-1871);</li> <li>– identyfikuje postacie: Wilhelma I, Wiktora Emanuela II, Ottona von Bismarcka;</li> <li>– wyjaśnia, jaką rolę w jednoczeniu Włoch odegrał Giuseppe Garibaldi;</li> <li>– wyjaśnia, jaką rolę w jednoczeniu Niemiec odegrał Otto von Bismarck.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: bitew pod Magentą i Solferino (1859), wojny Prus i Austrii z Danią (1864), bitwy pod Sadową (1866), bitwy pod Sedanem (1870);</li> <li>– przedstawia skutki zjednoczenia Włoch i Niemiec dla Europy;</li> <li>– opisuje przebieg procesu jednoczenia Niemiec;</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego Piemont stał się ośrodkiem jednoczenia Włoch;</li> <li>– omawia skutki wojen Prus z Danią i Austrią dla procesu jednoczenia Niemiec;</li> <li>– przedstawia</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: wojny Piemontu z Austrią (1859), wybuchu powstania w Królestwie Obojga Sycylii (1860), zajęcia Wenecji przez Królestwo Włoch (1866), zajęcia Państwa Kościelnego przez Królestwo Włoskie (1870);</li> <li>– identyfikuje postacie: Henriego Dunant’a;</li> <li>– wskazuje na mapie etapy jednoczenia Włoch i Niemiec.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia metody stosowane przez Ottona Bismarcka i Giuseppe Garibaldi w procesie jednoczenia swoich państw.</li> </ul> |

|                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                           |
|----------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                  | Giuseppe Garibaldi,<br>Otto von Bismarck,<br>Wilhelm I                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                       | przyczyny, przebieg<br>i skutki wojny<br>francusko-pruskiej.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                           |
| 3.<br>Kolonializm<br>w XIX wieku | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przyczyny ekspansji kolonialnej w XIX w.</li> <li>– kolonizacja Afryki</li> <li>– polityka kolonialna w Azji</li> <li>– gospodarcza i społeczna rola kolonii w XIX w.</li> <li>– konflikty kolonialne</li> <li>– imperium kolonialne Wielkiej Brytanii</li> <li>– znaczenie terminu <i>kolonializm, wojny burskie</i></li> <li>– postacie historyczne: królowa Wiktorja</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia przyczyny, zasięg i następstwa ekspansji kolonialnej państw europejskich w XIX wieku (XXIII.3)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>kolonializm, metropolia</i>;</li> <li>– identyfikuje postać królowej Wiktorii;</li> <li>– wymienia państwa, które uczestniczyły w kolonizacji Afryki i Azji.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>kompania handlowa</i></li> <li>– wskazuje państwa, które posiadały najwięcej kolonii;</li> <li>– wymienia przyczyny i skutki ekspansji kolonialnej.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ekspansja, eksterminacja, Kompania Wschodnioindyjska</i>;</li> <li>– wskazuje na mapie tereny świata, które podlegały kolonizacji pod koniec XIX w.;</li> <li>– wymienia przyczyny konfliktów kolonialnych;</li> <li>– przedstawia skutki ekspansji kolonialnej dla państw europejskich i mieszkańców terenów podbitych;</li> <li>– przedstawia proces kolonizacji</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>powstanie sipajów, wojny opiumowe, wojny burskie, powstanie bokserów</i>;</li> <li>– porównuje proces kolonizacji Afryki i Azji.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia politykę mocarstw kolonialnych wobec podbitych ludów i państw.</li> </ul> |

|                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                       |
|---------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Afryki i Azji;<br><br>– wskazuje przykłady konfliktów kolonialnych.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                       |
| 4. Przemiany polityczno-społeczne w Europie | <ul style="list-style-type: none"> <li>– demokratyzacja życia politycznego</li> <li>– rozwój ruchu robotniczego</li> <li>– narodziny nurtu socjaldemokratycznego</li> <li>– ideologia anarchistyczna</li> <li>– początki chrześcijańskiej demokracji</li> <li>– rozwój ideologii nacjonalistycznych</li> <li>– wpływ przemian cywilizacyjnych na proces emancypacji kobiet</li> <li>– znaczenie terminów: <i>społeczeństwo industrialne, anarchizm, nacjonalizm, syjonizm, emancypacja, sufrażystki</i></li> <li>– postać historyczna:</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia nowe idee polityczne i zjawiska kulturowe, w tym początki kultury masowej i przemiany obyczajowe (XXIII.4)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>system republikański, monarchia parlamentarna, demokratyzacja</i>;</li> <li>– wyjaśnia, na czym polegał proces demokratyzacji;</li> <li>– wymienia nowe ruchy polityczne w Europie drugiej połowie XIX w.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>socjaldemokracja, chrześcijańska demokracja (chadecja), emancypantki, sufrażystki</i>;</li> <li>– identyfikuje postacie: Karola Marksa, Leona XIII;</li> <li>– wymienia postulaty emancypantek i sufrażystek.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>nacjonalizm, szowinizm, syjonizm</i>;</li> <li>– przedstawia założenia programowe socjalistów;</li> <li>– charakteryzuje założenia programowe chrześcijańskiej demokracji;</li> <li>– przedstawia cele i metody działania anarchistów;</li> <li>– omawia różnice między zwolennikami socjaldemokracji</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>solidaryzm społeczny, społeczeństwo industrialne, Międzynarodówka, encyklika</i>;</li> <li>– zna datę ogłoszenia encykliki <i>Rerum novarum</i> (1891);</li> <li>– przedstawia wpływ ideologii nacjonalizmu na kształtowanie się różnych postaw wobec narodu i mniejszości narodowych;</li> <li>– przedstawia okoliczności kształtowania się</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna datę ustanowienia 1 maja Świętem Pracy (1889);</li> <li>– porównuje systemy ustrojowe w XIX–wiecznej Europie.</li> </ul> |

|                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|--------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                        | papież Leon XIII                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | a komunistami;<br><br>– wyjaśnia, jakie okoliczności wpłynęły na narodziny ruchu emancypacji kobiet.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | syjonizmu i jego założenia.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| 5. Postęp techniczny i kultura przełomu XIX i XX wieku | <ul style="list-style-type: none"> <li>– teoria ewolucji i jej znaczenie dla rozwoju nauki</li> <li>– rozwój nauk przyrodniczych oraz medycyny i higieny w drugiej połowie XIX w.</li> <li>– odkrycia z dziedziny fizyki – promieniotwórczość pierwiastków</li> <li>– rozwój komunikacji i środków transportu</li> <li>– budowa wielkich kanałów morskich i ich znaczenie (Kanał Sueski i Panamski)</li> <li>– nowe nurty w literaturze, malarstwie, muzyce i architekturze drugiej połowy XIX w. (impresjonizm, secesja)</li> <li>– postacie historyczne: Karol Darwin, Maria</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia nowe idee polityczne i zjawiska kulturowe, w tym początki kultury masowej i przemiany obyczajowe (XXIII.4)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>teoria ewolucji</i>, <i>promieniowanie X</i>, <i>kultura masowa</i>;</li> <li>– identyfikuje postacie: Karola Darwina, Marii Skłodowskiej-Curie;</li> <li>– wymienia odkrycia naukowe, przełomu XIX i XX wieku;</li> <li>– przedstawia cechy charakterystyczne kultury masowej;</li> <li>– wymienia nowe kierunki w sztuce i architekturze.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>pasteryzacja</i>;</li> <li>– zna datę ogłoszenia teorii ewolucji przez Karola Darwina (1859),</li> <li>– identyfikuje postacie: Karola Darwina, Marii Skłodowskiej-Curie, Ludwika Pasteura, Auguste’a i Louisa Lumière, Claude Moneta, Rudolfa Diesla;</li> <li>– przedstawia założenia teorii ewolucji;</li> <li>– wskazuje wynalazki, które miały wpływ na</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>secesja</i>, <i>realizm</i>, <i>impresjonizm</i>, <i>naturalizm</i>, <i>kubizm</i>;</li> <li>– identyfikuje postacie: Dmitrija Mendelejewa, Wilhelma Roentgena, Charelsa Dickensa, Pierre’a Curie;</li> <li>– charakteryzuje rozwój komunikacji i transportu;</li> <li>– charakteryzuje nowe kierunki w sztuce i architekturze;</li> <li>– wyjaśnia, czym</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>historyzm</i>, <i>symbolizm</i>, <i>futuryzm</i>, <i>ekspresjonizm</i>;</li> <li>– zna datę pierwszych igrzysk olimpijskich (1896);</li> <li>– identyfikuje postacie: Émile’a Zoli, Roberta Kocha, Karla Benza, Gottlieba Daimlera,</li> <li>– wyjaśnia, jakie czynniki miały wpływ na spadek liczby zachorowań i śmiertelności w XIX w.;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia znaczenie rozpowszechnienia nowych środków transportu;</li> <li>– ocenia znaczenie budowy Kanału Sueskiego i Kanału Panamskiego dla rozwoju komunikacji;</li> <li>– wyjaśnia, w jaki sposób podglądy pozytywistów wpłynęły na literaturę i sztukę przełomu XIX i XX w.</li> </ul> |

|                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                        |
|-----------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                     | Skłodowska-Curie,<br>Ludwik Pasteur, bracia<br>Wright, bracia Lumière<br>– narodziny kultury<br>masowej (radio, kino)<br>– upowszechnienie<br>sportu i kultury<br>fizycznej<br>– znaczenie terminów:<br><i>realizm, naturalizm,<br/>impresjonizm,<br/>historyzm, secesja</i>                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | życie codzienne;<br><br>– wymienia<br>wynałazki, które<br>miały wpływ na<br>rozwój medycyny<br>i higieny.                                                                                                                                                                                                                             | charakteryzowało<br>się malarstwo<br>impresjonistów;<br><br>– wyjaśnia, w jaki<br>sposób wynalazki<br>zmieniły życie<br>codzienne w XIX w.;<br><br>– przedstawia<br>okoliczności<br>upowszechnienia<br>sportu w drugiej<br>połowie XIX w.                  |                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                        |
| <b>Rozdział IV: Ziemie polskie po Wiośnie Ludów</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                        |
| 1. Powstanie<br>styczniowe                          | – początki idei pracy<br>organicznej na<br>ziemiach polskich<br>– odwilż<br>posewastopolska w<br>Rosji i Królestwie<br>Polskim<br>– manifestacje<br>patriotyczne i<br>„rewolucja moralna” –<br>wzrost aktywności<br>politycznej polskiego<br>społeczeństwa<br>– stronnictwa<br>polityczne w<br>Królestwie Polskim –<br>„biali” i „czerwoni” | – omawia<br>pośrednie i<br>bezpośrednie<br>przyczyny<br>powstania, w tym<br>„rewolucję<br>moralną” 1861–<br>1862 (XXII.1)<br>– dokonuje<br>charakterystyki<br>działań<br>powstańczych z<br>uwzględnieniem,<br>jeśli to możliwe,<br>przebiegu<br>powstania w swoim<br>regionie (XXII.2) | – wyjaśnia znaczenie<br>terminów: <i>praca<br/>organiczna, branka,<br/>dyktator</i> ;<br><br>– zna daty: wybuchu<br>powstania (22 I 1863),<br>ukazu o uwłaszczeniu<br>w Królestwie Polskim<br>(III 1864);<br><br>– identyfikuje postać<br>Romualda Traugutta;<br><br>– wymienia założenia<br>pracy organicznej;<br><br>– określa przyczyny | – wyjaśnia znaczenie<br>terminów: „ <i>czerwoni</i> ”,<br>„ <i>biali</i> ”, <i>wojna<br/>partyzancka, ukaz</i> ;<br><br>– identyfikuje<br>postacie: Aleksandra<br>Wielopolskiego<br>Ludwika<br>Mierosławskiego,<br>Mariana Langiewicza;<br><br>– wymienia przykłady<br>realizacji programu<br>pracy organicznej;<br><br>– przedstawia | – wyjaśnia<br>znaczenie terminu<br><i>odwilż (wiosna)<br/>posewastopolska</i> ;<br><br>– identyfikuje<br>postacie: Jarosława<br>Dąbrowskiego,<br>Leopolda<br>Kronenberga;<br><br>– zna datę<br>ogłoszenia<br>manifestu<br>Tymczasowego<br>Rządu Narodowego | – wyjaśnia<br>znaczenie terminu<br>„ <i>rewolucja<br/>moralna</i> ”;<br><br>– zna daty:<br>aresztowania<br>Romualda<br>Traugutta (IV<br>1864), objęcia<br>dyktatury przez<br>Mariana<br>Langiewicza (III<br>1863);<br><br>– identyfikuje<br>postacie: Andrzeja | – ocenia politykę<br>Aleksandra<br>Wielopolskiego;<br><br>– ocenia postawy<br>dyktatorów<br>powstania<br>styczniowego. |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                         |                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                          |  |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|  | <p>– polityka A. Wielopolskiego i jego reformy</p> <p>– bezpośrednie przyczyny i okoliczności wybuchu powstania styczniowego</p> <p>– wymowa i znaczenie manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego</p> <p>– przebieg i charakter walk powstańczych w Królestwie Polskim i na Litwie</p> <p>– rola dyktatorów i Rządu Narodowego</p> <p>– kwestia chłopstwa podczas powstania styczniowego – dekret cara o uwłaszczeniu</p> <p>– znaczenie terminów: „rewolucja moralna”, <i>biali, czerwoni, branka, dyktator, państwo podziemne, wojna partyzancka</i></p> <p>– postacie historyczne: Aleksander Wielopolski, Romuald Traugutt, Ludwik Mierosławski</p> | <p>– omawia uwłaszczenie chłopów w zaborze rosyjskim oraz porównuje z uwłaszczeniem w pozostałych zaborach (XXII.3)</p> | <p>powstania styczniowego;</p> <p>– wskazuje przyczyny upadku powstania styczniowego.</p> | <p>programy polityczne „białych” i „czerwonych”;</p> <p>– przedstawia reformy Aleksandra Wielopolskiego;</p> <p>– wskaże na mapie miejsca walk powstańczych;</p> <p>– omawia okoliczności i skutki wprowadzenia dekretu o uwłaszczeniu w Królestwie Polskim.</p> | <p>(22 I 1863);</p> <p>– charakteryzuje odwilż posewastopolską w Królestwie Polskim;</p> <p>– wskazuje różnicę w stosunku do powstania zbrojnego między „czerwonymi” i „białymi”;</p> <p>– omawia cele manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego;</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę w upadku powstania odegrała kwestia chłopstwa.</p> | <p>Zamoyskiego, Józefa Hauke-Bosaka;</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę pełniły manifestacje patriotyczne w przededniu wybuchu powstania;</p> <p>– porównuje programy polityczne „czerwonych” i „białych”.</p> |  |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

|                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-----------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2. Po powstaniu styczniowym | <ul style="list-style-type: none"> <li>– represje wobec uczestników powstania styczniowego</li> <li>– likwidacja odrębności Królestwa Polskiego i polityka Rosji na ziemiach zabranych</li> <li>– polityka rusyfikacji urzędów i szkolnictwa</li> <li>– represje wobec Kościoła katolickiego i unickiego</li> <li>– sposoby oporu Polaków przed polityką rusyfikacji</li> <li>– znaczenie terminów: <i>rusyfikacja, Uniwersytet Latający, tajne komplety, kibitka, trójlojalizm</i></li> <li>– polityka germanizacji w zaborze pruskim – rugi pruskie, Kulturkampf</li> <li>– autonomia Galicji i jej przejawy – polonizacja oświaty i rozwój kultury</li> <li>– postawy Polaków wobec polityki zaborców w zaborze pruskim i austriackim</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wylicza formy represji popowstaniowych (XXII.4)</li> <li>– wyjaśnia cele i opisuje metody działań zaborców wobec mieszkańców ziem dawnej Rzeczypospolitej – [...] germanizacja (Kulturkampf), autonomia galicyjska (XXIV.1)</li> <li>– opisuje postawy społeczeństwa polskiego w stosunku do zaborców – trójlojalizm, praca organiczna, ruch spółdzielczy (XXIV.2)</li> <li>– opisuje formowanie się nowoczesnej świadomości narodowej Polaków (XXIV.3)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rusyfikacja, germanizacja</i>;</li> <li>– identyfikuje postać Michała Drzymały;</li> <li>– wymienia bezpośrednie represje wobec uczestników powstania styczniowego;</li> <li>– charakteryzuje politykę germanizacji.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>trójlojalizm, Kraj Przywiślański, autonomia, kulturkampf, strajk szkolny, rugi pruskie</i>;</li> <li>– zna datę protestu dzieci we Wrześni (1901);</li> <li>– identyfikuje postać Marii Konopnickiej;</li> <li>– wymienia postawy Polaków wobec rusyfikacji i germanizacji;</li> <li>– przedstawia przykłady rusyfikacji i germanizacji ziem zabranych;</li> <li>– wyjaśnia, na czym polegała polityka kulturkampfu;</li> <li>– wymienia instytucje autonomiczne w Galicji.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>kibitka, tajne komplety, Komisja Kolonizacyjna, Hakata</i>;</li> <li>– identyfikuje postać Ottona von Bismarcka, Mieczysława Ledóchowskiego, Piotra Wawrzyniaka;</li> <li>– zna daty: rozpoczęcia rugów pruskich (1885), powstania Komisji Kolonizacyjnej (1886);</li> <li>– omawia walkę władz carskich z polskim Kościołem;</li> <li>– omawia postawę Polaków wobec rusyfikacji i germanizacji;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Uniwersytet Latający, Towarzystwo Czytelni Oświatowych, nowela osadnicza, ustawa kagańcowa</i>;</li> <li>– zna datę ogłoszenia tzw. noweli osadniczej (1904),</li> <li>– przedstawia okoliczności nadania Galicji autonomii przez władze austriackie;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia politykę caratu wobec ludności polskiej na ziemiach zabranych;</li> <li>– ocenia postawy Polaków w Królestwie Polskim wobec rusyfikacji i germanizacji;</li> <li>– ocenia znaczenie autonomii galicyjskiej dla rozwoju polskiego życia narodowego.</li> </ul> |
|-----------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                   |
|------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– świadomość narodowa Polaków pod zaborami i proces powstawania nowoczesnego narodu polskiego</li> <li>– znaczenie terminów: <i>rugi pruskie, Komisja Kolonizacyjna, Kulturkampf, ustawa kagańcowa, strajk szkolny, germanizacja, rusyfikacja</i></li> <li>– postacie historyczne: Mieczysław Ledóchowski, Michał Drzymała</li> </ul> |                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                   |
| 3. Zmiany społeczno-gospodarcze na ziemiach polskich | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przemiany gospodarcze i społeczne na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX w.</li> <li>– specyfika sytuacji gospodarczej poszczególnych zaborów.</li> <li>– inne narodowości na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej</li> <li>– postęp cywilizacyjny na ziemiach polskich w</li> </ul>                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje postawy społeczeństwa polskiego w stosunku do zaborców – trójlojalizm, praca organiczna, ruch spółdzielczy (XXIV.2)</li> <li>– opisuje formowanie się nowoczesnej świadomości narodowej Polaków</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>emigracja zarobkowa, robotnicy</i>;</li> <li>– identyfikuje postać Hipolita Cegielskiego;</li> <li>– wyjaśnia przyczyny i wskazuje kierunki emigracji zarobkowej Polaków pod koniec XIX w.;</li> <li>– wymienia grupy społeczne, które</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>burżuazja, inteligencja, ziemiaństwo</i>;</li> <li>– zna datę uwłaszczenia chłopów w zaborze rosyjskim (1864);</li> <li>– wymienia przykłady przedsiębiorczości Polaków w zaborze pruskim i wymienia jej przykłady;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>asymilacja, spółdzielnie oszczędnościowo-pożyczkowe</i>;</li> <li>– zna datę zniesienia granicy celnej z Rosją (1851);</li> <li>– identyfikuje postać Franciszka Stefczyka;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– porównuje rozwój gospodarczy ziem polskich trzech zaborów;</li> <li>– zna datę zakończenia budowy kolei warszawsko-wiedeńskiej (1848);</li> <li>– wyjaśnia, na czym polegał proces asymilacji Żydów i</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia postawy Polaków wobec różnych problemów związanych z rozwojem gospodarczym ziem polskich pod zaborami;</li> </ul> |

|                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                    |
|------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                | <p>drugiej połowie XIX w.</p> <p>– znaczenie terminów: <i>emigracja zarobkowa, ziemiaństwo</i></p> <p>– postacie historyczne: Hipolit Cegielski, Ignacy Łukasiewicz, Franciszek Stefczyk</p>                                                                                                                                  | (XXIV.3)                                                                                                                                                                                                                                           | wykształciły się w społeczeństwie polskim w XIX w.                                                                                                                                                                                                            | <p>– charakteryzuje rozwój gospodarczy Galicji;</p> <p>– omawia przykłady przemian cywilizacyjnych na ziemiach polskich w XIX w.</p>                                                                                                                                  | <p>– przedstawia rozwój i rolnictwa w zaborze rosyjskim;</p> <p>– omawia rozwój Łodzi jako miasta przemysłowego;</p> <p>– omawia rozwój spółdzielczości w Galicji;</p> <p>– charakteryzuje przemiany społeczne na ziemiach polskich.</p> | <p>jakie były jego skutki;</p> <p>– opisuje przykłady przedsiębiorczości w zaborze rosyjskim, pruskim i austriackim;</p>                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                    |
| 4. Działalność polityczna na ziemiach polskich | <p>– okoliczności narodzin nowych ruchów politycznych na ziemiach polskich</p> <p>– założenia programowe i działalność partii socjalistycznych, nacjonalistycznych i ludowych,</p> <p>– podziały na polskiej scenie politycznej na przełomie XIX i XX w.</p> <p>– przyczyny rewolucji 1905–1907 na ziemiach polskich oraz</p> | <p>– omawia narodziny i pierwsze lata istnienia nowoczesnych ruchów politycznych (socjalizm, ruch ludowy, ruch narodowy) (XXIV.4)</p> <p>– wyjaśnia społeczne i narodowe aspekty rewolucji w latach 1905–1907 (XXIV.5)</p> <p>– charakteryzuje</p> | <p>– zna datę rewolucji 1905–1907;</p> <p>– rozwinięte skróty: SDKP, SDKPiL, PPS, PSL;</p> <p>– identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Wincentego Witosa;</p> <p>– wskazuje partie należące do ruchu socjalistycznego, narodowego</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>orientacja prorosyjska, orientacja proaustriacka, krwawa niedziela, solidaryzm narodowy</i>;</p> <p>– zna datę krwawej niedzieli (22 I 1905);</p> <p>– identyfikuje postacie: Ludwika Waryńskiego, Róży Luksemburg, Ignacego</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>endecja</i>;</p> <p>– zna daty: powstania Wielkiego Proletariatu (1882), Polskiej Partii Socjalistycznej (1892), Stronnictwa Narodowo-Demokratycznego (1897), Polskiego Stronnictwa</p>               | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Duma Państwowa, Macierz Szkolna</i>;</p> <p>– zna daty: powstania Socjaldemokracji Królestwa Polskiego (1893), Socjaldemokracji Królestwa i Litwy (1900), Stronnictwa Ludowego (1895),</p> | <p>– wyjaśnia, jaki wpływ miała działalność partii politycznych na postawy Polaków pod zaborami;</p> <p>– ocenia skalę realizacji haseł polskich partii politycznych w XIX i na początku XX w.</p> |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                      |                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |  |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------|--------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|  | <p>jej kontekst narodowy i społeczny</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– przebieg rewolucji lat 1905–1907</li> <li>– orientacja proaustriacka i prorosyjska – ich oczekiwania polityczne i najważniejsi działacze</li> <li>– powstanie organizacji niepodległościowych (Związek Walki Czynnej, Związek Strzelecki)</li> <li>– znaczenie terminów: <i>solidaryzm narodowy</i>, <i>antysemityzm</i></li> <li>– postacie historyczne: Ludwik Waryński, Józef Piłsudski, Roman Dmowski</li> <li>– znaczenie terminu: <i>organizacja paramilitarna</i></li> <li>– postacie historyczne: Józef Mirecki, Stefan Okrzeja</li> </ul> | <p>spór orientacyjny w latach 1908–1914 (XXIV.6)</p> | <p>i ludowego;</p> | <p>Daszyńskiego;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia skutki rewolucji 1905–1907 na ziemiach polskich;</li> <li>– charakteryzuje orientację proaustriacką i prorosyjską;</li> <li>– wymienia przyczyny i przebieg rewolucji 1905–1907 w Rosji i Królestwie Polskim;</li> <li>– wymienia polskie organizacje niepodległościowe działające pod zaborami.</li> </ul> | <p>Ludowego (1903);</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia założenia programowe SDKPiL i PPS;</li> <li>– przedstawia założenia ruchu robotniczego i ruchu narodowego;</li> <li>– przedstawia okoliczności ukształtowania się orientacji politycznych Polaków na początku XX w.</li> </ul> | <p>Polskiej Partii Socjaldemokratycznej w Galicji i Śląska (1897);</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje postacie: Stanisława Wojciechowskiego, Stanisława Stojłowskiego, Franciszka Stefczyka, Marii i Bolesława Wystouchów;</li> <li>– omawia okoliczności narodzin ruchu robotniczego na ziemiach polskich;</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego polski ruch ludowy powstał i rozwinął się w Galicji;</li> <li>– porównuje założenia programowe PPS i SDKPiL;</li> </ul> |  |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------|--------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

|                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                             |
|-----------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------|
|                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | – porównuje założenia programowe orientacji niepodległościowych do 1914 r.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                             |
| 5. Kultura polska na przełomie XIX i XX wieku | <ul style="list-style-type: none"> <li>– program polskiego pozytywizmu i jego teoretycy</li> <li>– znaczenie pracy organicznej i pracy u podstaw dla społeczeństwa polskiego</li> <li>– wzrost popularności powieści i malarstwa historycznego</li> <li>– Młoda Polska i jej wkład w rozwój kultury polskiej przełomu wieków</li> <li>– początki kultury masowej na ziemiach polskich</li> <li>– znaczenie terminów: <i>modernizm</i>, <i>Młoda Polska</i>, <i>realizm</i>,</li> <li>– postacie historyczne: Bolesław Prus, Henryk Sienkiewicz, Maria Konopnicka, Jan Matejko, Stanisław Wyspiański, Helena</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje formowanie się nowoczesnej świadomości narodowej Polaków (XXIV.3)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>pozytywizm</i>, <i>praca organiczna</i>, <i>praca u podstaw</i>, <i>Młoda Polska</i>;</li> <li>– identyfikuje postacie: Henryka Sienkiewicza, Bolesława Prusa, Władysława Reymonta, Elizy Orzeszkowej, Jana Matejki, Marii Konopnickiej, Stanisława Wyspiańskiego, Stefana Żeromskiego;</li> <li>– wyjaśnia, na czym polegała literatura i malarstwo tworzone ku pokrzepieniu serc;</li> <li>– podaje przykłady literatury i malarstwa tworzonego ku</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>modernizm</i>;</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego Galicja stała się centrum polskiej nauki i kultury;</li> <li>– charakteryzuje kulturę Młodej Polski;</li> <li>– wymienia cechy kultury masowej na ziemiach polskich przełomu XIX i XX w.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>literatura postyczniowa</i>, <i>skauting</i>;</li> <li>– wyjaśnia wpływ poglądów pozytywistycznych na rozwój literatury;</li> <li>– wyjaśnia, jaką rolę miało popularyzowanie historii wśród Polaków pod zaborami.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>ogródki jordanowskie</i>,</li> <li>– identyfikuje postacie: Henryka Jordana, Heleny Modrzejewskiej, Andrzeja Małkowskiego, Kazimierza Prószyńskiego;</li> <li>– wyjaśnia, jaki wpływ na przemiany światopoglądowe miała klęska powstania styczniowego;</li> <li>– charakteryzuje sztukę polską przełomu XIX i XX w.</li> </ul> | – ocenia skuteczność tworzenia literatury i malarstwa ku pokrzepieniu serc. |

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                           |
|-------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                     | Modrzejewska                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                 | pokrzepieniu serc.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                           |
| <b>Rozdział V: I wojna światowa</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                           |
| 1. Świat na drodze ku wojnie        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– rola nowych mocarstw (Stany Zjednoczone, Niemcy i Japonia) w zmianie układu sił na świecie</li> <li>– wojna rosyjsko-japońska i jej znaczenie</li> <li>– wyścig zbrojeń – nowe rozwiązania techniczne w służbie armii</li> <li>– narastanie konfliktów politycznych, gospodarczych i militarnych między mocarstwami europejskimi</li> <li>– powstanie trójprzymierza i trójp porozumienia</li> <li>– wojny bałkańskie i ich skutki</li> <li>– znaczenie terminów: <i>trójprzymierze</i>, <i>trójp porozumienie</i>, <i>kocioł bałkański</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia najważniejsze konflikty pomiędzy mocarstwami europejskimi na przełomie XIX i XX wieku (XXV.1)</li> <li>– wymienia główne przyczyny wojny: polityczne i gospodarcze, pośrednie i bezpośrednie (XXV.2)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>trójprzymierze/państw centralne</i>, <i>trójp porozumienie/ententa</i>, <i>aneksja</i>;</li> <li>– wskazuje na mapie państwa należące do trójprzymierza i trójp porozumienia;</li> <li>– wskazuje cele trójprzymierza i trójp porozumienia;</li> <li>– wyjaśnia, na czym polegał wyścig zbrojeń.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: zawarcia trójprzymierza (1882), powstania trójp porozumienia (1907);</li> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>kocioł bałkański</i>;</li> <li>– wymienia przyczyny narastania konfliktów między europejskimi mocarstwami;</li> <li>– przedstawia przykłady rywalizacji mocarstw na morzach i oceanach;</li> <li>– wyjaśnia, jak doszło do wybuchu wojny rosyjsko-japońskiej.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, jaki wpływ na ład światowy miało powstanie nowych mocarstw w drugiej połowie XIX i na początku XX w.;</li> <li>– opisuje okoliczności powstania trójprzymierza i trójp porozumienia;</li> <li>– omawia przebieg wojny rosyjsko-japońskiej i jej skutki.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: I wojny bałkańskiej (1912), II wojny bałkańskiej (1913), wojny rosyjsko-japońskiej (1904–1905), bitwy pod Cuszimą (1905);</li> <li>– przedstawia wpływ konfliktów kolonialnych na sytuację w Europie;</li> <li>– przedstawia przyczyny i skutki wojen bałkańskich.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia wpływ konfliktów bałkańskich na zaostrenie sytuacji międzynarodowej w Europie.</li> </ul> |
| 2. Na frontach I wojny              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– rola zamachu w Sarajewie dla losów Europy</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia główne przyczyny wojny – polityczne i</li> </ul>                                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Wielka</i></li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ultimatum</i>, <i>wojna</i></li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: przyłączenia się Włoch do ententy</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia skutki ogłoszenia przez Niemcy</li> </ul>                                                 |

|           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                  |
|-----------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| światowej | <ul style="list-style-type: none"> <li>– działania na froncie zachodnim (bitwy nad Marną, pod Verdun)</li> <li>– przebieg walk na froncie wschodnim (bitwy pod Tannenbergiem i Gorlicami)</li> <li>– działania wojenne na morzach i ich znaczenie dla przebiegu wojny</li> <li>– okoliczności przystąpienia Stanów Zjednoczonych do wojny</li> <li>– zakończenie działań wojennych – traktat brzeski, rozejm w Compiègne</li> <li>– znaczenie terminów: <i>wojna błyskawiczna</i>, <i>wojna pozycyjna</i>, <i>państwa centralne</i></li> <li>– postać historyczna: arcyksiążę Franciszek Ferdynand Habsburg</li> </ul> | <p>gospodarcze, pośrednie i bezpośrednie (XXV.2)</p> <p>– omawia specyfikę działań wojennych: wojna pozycyjna, manewrowa, działania powietrzne i morskie (XXV.3)</p> <p>– charakteryzuje postęp techniczny w okresie I wojny światowej (XXV.4)</p> | <p><i>Wojna, front;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje postać Franciszka Ferdynanda Habsburga;</li> <li>– zna daty: zamachu w Sarajewie (28 VI 1914), wypowiedzenia wojny Serbii przez Austro-Węgry (28 VII 1914), I wojny światowej (1914–1918), podpisania kapitulacji przez Niemcy w Compiègne (11 XI 1918);</li> <li>– wymienia przyczynę bezpośrednią wybuchu Wielkiej Wojny;</li> <li>– wymienia cechy charakterystyczne prowadzenia i przebiegu działań wojennych w czasie I wojny światowej.</li> </ul> | <p><i>błyskawiczna, wojna pozycyjna, wojna manewrowa, nieograniczona wojna podwodna;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: wypowiedzenia wojny Niemcom przez Stany Zjednoczone (IV 1917), podpisania traktatu brzeskiego (3 III 1918);</li> <li>– wskazuje na mapie państwa europejskie walczące w Wielkiej Wojnie po stronie ententy i państw centralnych;</li> <li>– wymienia przyczyny pośrednie wybuchu Wielkiej Wojny;</li> <li>– wyjaśnia, jaki wpływ na przebieg wojny miało wprowadzenie nowych rodzajów broni;</li> <li>– wskazuje przyczyny</li> </ul> | <p><i>U–boot, ofensywa;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje postacie: Karola I Habsburga, Wilhelma II, Gawriło Principa;</li> <li>– przedstawia proces kształtowania się bloku państw centralnych i państw ententy;</li> <li>– przedstawia okoliczności kapitulacji państw centralnych.</li> </ul> | <p>(1915), bitwy nad Marną (IX 1914), bitwy pod Verdun (1916), bitwy pod Ypres (1915), bitwy nad Sommą (1916), bitwy pod Tannenbergiem (VIII 1914), ogłoszenia nieograniczonej wojny podwodnej (1917);</p> <p>– wyjaśnia, jaki wpływ na losy wojny miała sytuacja wewnętrzna w Niemczech i Austro-Węgrzech;</p> <p>– opisuje przebieg walk na froncie zachodnim i wschodnim;</p> <p>– przedstawia przebieg walk na Bałkanach i we Włoszech.</p> | <p>nieograniczonej wojny podwodnej;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia skutki zastosowania nowych rodzajów broni;</li> <li>– porównuje taktykę prowadzenia działań na froncie wschodnim i zachodnim.</li> </ul> |
|-----------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                              |
|----------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------|
|                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | klęski państw centralnych.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                              |
| 3. Rewolucje w Rosji | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przyczyny, przebieg i skutki rewolucji lutowej w Rosji</li> <li>– konflikt wewnętrzny w okresie dwuwładzy (działalność Lenina, ogłoszenie tzw. tez kwietniowych)</li> <li>– rewolucja październikowa i jej skutki</li> <li>– wojna domowa i interwencje sił ententy</li> <li>– następstwa polityczne i międzynarodowe rewolucji bolszewickiej i wojny domowej</li> <li>– znaczenie terminów: <i>mienszewicy, bolszewicy, Biała Gwardia, Armia Czerwona, Czeka</i></li> <li>– postacie historyczne: Aleksander Kiereński, Włodzimierz Lenin, Feliks Dzierżyński</li> </ul> | – opisuje rewolucję i wojnę domową w Rosji (XXV.5) | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>bolszewicy, Armia Czerwona, łagry</i>;</li> <li>– zna daty: wybuchu rewolucji lutowej (III 1917), wybuchu rewolucji październikowej (XI 1917);</li> <li>– identyfikuje postać Włodzimierza Lenina;</li> <li>– rozwinię skróty ZSRS.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rewolucja lutowa, rewolucja październikowa</i>;</li> <li>– zna daty: wojny domowej w Rosji (1919–1922), powstania ZSRS (XII 1922);</li> <li>– identyfikuje postać Mikołaja II;</li> <li>– wskazuje na mapie miejsce wybuchu rewolucji lutowej oraz rewolucji październikowej;</li> <li>– wymienia przyczyny i skutki rewolucji lutowej i październikowej;</li> <li>– wymienia, kto sprawuje władzę w Rosji po rewolucji październikowej.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Rada Komisarzy Ludowych, dwuwładza, Rząd Tymczasowy, biała gwardia, Czeka, tezy kwietniowe</i>;</li> <li>– zna datę obalenia caratu przez Rząd Tymczasowy (15 III 1917);</li> <li>– identyfikuje postacie: Lwa Trockiego, Feliksa Dzierżyńskiego;</li> <li>– omawia sytuację wewnętrzną w Rosji w czasie I wojny światowej;</li> <li>– określa przyczyny, omawia przebieg i skutki wojny domowej w Rosji.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>eserowcy, mienszewicy</i>;</li> <li>– zna datę powstania Rady Komisarzy Ludowych (XI 1917);</li> <li>– identyfikuje postacie: Aleksandra Kiereńskiego, Grigorij Rasputin;</li> <li>– wymienia założenia programowe rosyjskich stronnictw politycznych;</li> <li>– omawia przebieg rewolucji lutowej;</li> <li>– charakteryzuje okres dwuwładzy</li> </ul> | – ocenia skutki przewrotu bolszewickiego dla Rosji i Europy. |

|                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                  |
|--------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | w Rosji.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                  |
| 4. Sprawa polska podczas I wojny światowej | <ul style="list-style-type: none"> <li>– postawy Polaków w sytuacji nadchodzącej wojny</li> <li>– działania Kompanii Kadrowej i Legionów Polskich</li> <li>– kryzys przysięgowy i jego znaczenie</li> <li>– działalność polskich formacji zbrojnych u boku Rosji</li> <li>– powstanie Błękitnej Armii</li> <li>– postawa państw zaborczych wobec sprawy polskiej</li> <li>– Akt 5 listopada i jego znaczenie dla sprawy polskiej</li> <li>– stanowisko państw ententy w sprawie polskiej</li> <li>– znaczenie orędzie prezydenta T.W. Wilsona dla sprawy polskiej</li> <li>– udział Polaków w obradach konferencji pokojowej w Paryżu i jej decyzje w kwestii</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje stosunek państw zaborczych do sprawy polskiej w przededniu i po wybuchu wojny (XXVI.1)</li> <li>– omawia umiędzynarodowie nie sprawy polskiej: akt 5 listopada 1916 roku, rolę USA i rewolucji rosyjskich, deklarację z 3 czerwca 1918 roku (XXVI.2)</li> <li>– ocenia polski wysiłek zbrojny i dyplomatyczny, wymienia prace państwotwórcze podczas wojny (XXVI.3)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>Legiony Polskie</i>;</li> <li>– zna datę sformowania Legionów Polskich (1914), podpisania traktatu wersalskiego (28 VI 1919);</li> <li>– identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Ignacego Jana Paderewskiego;</li> <li>– wymienia postanowienia konferencji wersalskiej w sprawie polskiej.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>kryzys przysięgowy, Błękitna Armia</i>;</li> <li>– zna datę kryzysu przysięgowego (VII 1917);</li> <li>– omawia udział polskich formacji zbrojnych u boku państw centralnych i u boku ententy.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Akt 5 listopada (manifest dwóch cesarzy), Rada Regencyjna</i>;</li> <li>– zna daty: wydania manifestu dwóch cesarzy (5 XI 1916), programu pokojowego prezydenta Wilsona (8 I 1918);</li> <li>– wskazuje na mapie podział ziem polskich w 1915 r.;</li> <li>– przedstawia okoliczności, w jakich powstały Legiony Polskie i wskazuje cele ich działalności.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>Kompania Kadrowa, Legion Puławski, I II Brygada Legionów Polskich</i>;</li> <li>– zna daty: odezwę cara Mikołaja II (1916), powstania Rady Regencyjnej (1917), wkroczenia Kompanii Kadrowej do Królestwa Polskiego (6 VIII 1914), powstania Legionu Puławskiego (1914);</li> <li>– przedstawia okoliczności utworzenia wojska polskiego we Francji.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– porównuje taktykę prowadzenia działań na froncie wschodnim i zachodnim;</li> <li>– ocenia wkład Legionów Polskich w odzyskanie niepodległości przez Polaków.</li> </ul> |

|                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                             |
|----------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                    | ziem polskich<br>– znaczenie terminów: <i>Legiony Polskie, kryzys przysięgowy, Akt 5 listopada, Rada Regencyjna, linia Curzona</i><br>– postacie historyczne: Józef Haller, Ignacy Jan Paderewski, Thomas Woodrow Wilson, Roman Dmowski, Władysław Grabski                                                                          |                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>Rozdział VI: Świat w okresie międzywojennym</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                             |
| 1. Świat po I wojnie światowej                     | – skutki społeczne, ekonomiczne i polityczne I wojny światowej<br>– traktat wersalski i traktaty pokojowe z państwami centralnymi oraz ich postanowienia<br>– powstanie Ligi Narodów i jej znaczenie w okresie międzywojennym<br>– powstanie nowych lub odzyskanie niepodległości przez narody europejskie (Polska, Czechosłowacja, | – charakteryzuje postanowienia konferencji paryskiej oraz traktatu w Locarno; ocenia funkcjonowanie Ligi Narodów i ładu wersalski (XXVII.2) | – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Liga Narodów, wielki kryzys gospodarczy</i> ;<br>– zna daty: podpisania traktatu wersalskiego (28 VI 1919);<br>– wymienia państwa europejskie decydujące o ładzie wersalskim;<br>– wymienia postanowienia traktatu wersalskiego<br>– przedstawia | – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Wielka Czwórka, demilitaryzacja, ładu wersalski, czarny czwartek, New Deal</i> ;<br>– zna daty: obrad konferencji paryskiej (XI 1918–VI 1919), powstania Ligi Narodów (1920), układu w Locarno (1925), czarnego czwartku (24 X 1929), wprowadzenia <i>New Deal</i> (1933); | – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plebiscyt, wolne miasto, mały traktat wersalski</i> ;<br>– charakteryzuje postanowienia małego traktatu wersalskiego;<br>– charakteryzuje działalność Ligi Narodów;<br>– charakteryzuje przejawy wielkiego kryzysu | – zna daty: wstąpienia Niemiec do Ligi Narodów (1926), wstąpienia ZSRS do Ligi Narodów (1934)<br>– identyfikuje postacie: Davida Lloyd George’a, Thomasa Wilsona, Vittorio Orlando;<br>– omawia postanowienia pokójów podpisanych z dawnymi sojusznikami | – ocenia skuteczność funkcjonowania ładu wersalskiego;<br>– ocenia wpływ wielkiego kryzysu gospodarczego na sytuację polityczną w Europie;<br>– wyjaśnia, jaką rolę w podważeniu ładu wersalskiego odegrał układ w Locarno. |

|                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                  |
|-----------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                       | <p>Królestwo SHS, Litwa, Łotwa, Estonia, Finlandia, Irlandia)</p> <p>– konferencja w Locarno i jej postanowienia</p> <p>– wielki kryzys gospodarczy – przyczyny i jego skutki polityczne</p> <p>– znaczenie terminów: <i>ład wersalski, mały traktat wersalski, demilitaryzacja, państwo monoetniczne, Liga Narodów, czarny czwartek, New Deal</i></p> <p>– postacie historyczne: Franklin Delano Roosevelt</p> |                                                                                                                                              | <p>zniszczenia i straty po I wojnie światowej;</p>                                                                                                                                               | <p>– identyfikuje postać Franklina Delano Roosevelta;</p> <p>– wskazuje na mapie państwa powstałe po I wojnie światowej;</p> <p>– wyjaśnia cel powstania Ligi Narodów.</p>              | <p>gospodarczego i sposoby radzenia sobie z nim;</p> <p>– charakteryzuje postanowienia konferencji w Locarno.</p>                                     | Niemiec;                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                  |
| 2. Narodziny faszyzmu | <p>– przyczyny powojennego kryzysu demokracji</p> <p>– narodziny i rozwój włoskiego faszyzmu (ideologia, działalność partii faszystowskiej)</p> <p>– okoliczności przejścia władzy przez B. Mussoliniego i budowa państwa totalitarnego</p>                                                                                                                                                                     | <p>– charakteryzuje oblicza totalitaryzmu (włoskiego faszyzmu, niemieckiego narodowego socjalizmu [...]): ideologię i praktykę (XXVII.3)</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>faszyzm, narodowy socjalizm (nazizm), obóz koncentracyjny, führer</i>;</p> <p>– zna daty: marszu na Rzym (1922), przejęcia przez Adolfa Hitlera funkcji</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>marsz na Rzym, antysemityzm, „czarne koszule”, ustawy norymberskie, totalitaryzm, Gestapo</i>;</p> <p>– zna datę przyjęcia ustaw norymberskich</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>noc długich noży, ustawy norymberskie, noc kryształowa, totalitaryzm</i>;</p> <p>– zna daty: przejścia przez</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>korporacja, pucz, indoktrynacja, pakti laterańskie</i>;</p> <p>– zna daty: powstania Związków Włoskich Kombatantów</p> | <p>– wyjaśnia, dlaczego w Europie zyskały popularność rządy totalitarne;</p> <p>– ocenia zbrodniczą politykę nazistów do 1939 r.;</p> <p>– ocenia wpływ polityki prowadzonej</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |  |                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                       |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------|
| <p>– powstanie i rozwój niemieckiego narodowego socjalizmu (ideologia, działalność partii narodowosocjalistycznej)</p> <p>– okoliczności przejęcia władzy przez A. Hitlera, budowa państwa i społeczeństwa totalitarnego w Niemczech</p> <p>– represje i zbrodnie nazistów w pierwszych latach sprawowania władzy w Niemczech</p> <p>– znaczenie terminów: <i>faszyzm, marsz na Rzym, narodowy socjalizm (nazizm), system monopartyjny, propaganda, totalitaryzm, autorytaryzm, antysemityzm, ustawy norymberskie, „noc długich noży”, obóz koncentracyjny, „noc kryształowa”, hitlerjugend</i></p> <p>– postacie historyczne:</p> |  | <p>kanclerza (I 1933);</p> <p>– identyfikuje postacie: Benita Mussoliniego, Adolfa Hitlera;</p> <p>– wymienia cechy charakterystyczne faszyzmu i nazizmu.</p> | <p>(1935), nocy kryształowej (1938);</p> <p>– identyfikuje postać Josefa Goebbelsa, Heinricha Himmlera;</p> <p>– opisuje okoliczności przejęcia władzy przez Benita Mussoliniego i Adolfa Hitlera;</p> <p>– charakteryzuje politykę nazistów wobec Żydów.</p> | <p>Benita Mussoliniego funkcji premiera (1922), funkcjonowania Republiki Weimarskiej (1919–1933), przejęcia pełnej władzy w Niemczech przez Adolfa Hitlera (VIII 1934);</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób naziści kontrolowali życie obywateli.</p> | <p>(1919), puczu monachijskiego (1923), powstania Narodowej Partii Faszystowskiej (1921), podpalenia Reichstagu (II 1933);</p> <p>– przedstawia sytuację Włoch i Niemiec po zakończeniu I wojny światowej;</p> <p>– omawia przyczyny popularności faszystów we Włoszech i nazistów w Niemczech.</p> | <p>przez Benita Mussoliniego i Adolfa Hitlera na życie obywateli.</p> |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------|

|                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                   |
|----------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                  | Benito Mussolini, Adolf Hitler, Josef Goebbels, Heinrich Himmler                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                   |
| 3. ZSRS – imperium komunistyczne | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ekspansja terytorialna Rosji Radzieckiej</li> <li>– utworzenie ZSRS</li> <li>– okoliczności przejęcia władzy przez J. Stalina i metody jej sprawowania</li> <li>– funkcjonowanie gospodarki w ZSRS w okresie międzywojennym</li> <li>– terror komunistyczny i wielka czystka</li> <li>– propaganda komunistyczna</li> <li>– stosunki sowiecko-niemieckie w okresie międzywojennym i znaczenie współpracy tych państw</li> <li>– powstanie, cele i działalność Kominternu</li> <li>– znaczenie terminów: <i>stalinizm, NKWD, kultura jednostki, wielka czystka, komunizm wojenny, Nowa Ekonomiczna Polityka</i>,</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje oblicza totalitaryzmu ([...] systemu sowieckiego): ideologię i praktykę (XXVII.3)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>stalinizm, kultura jednostki, łagier</i>;</li> <li>– zna daty: utworzenia ZSRS (30 XII 1922), paktu Ribbentrop-Mołotow (23 VIII 1939);</li> <li>- rozwinięcie skrót NEP;</li> <li>– identyfikuje postać Józefa Stalina;</li> <li>– wymienia cechy charakterystyczne państwa stalinowskiego.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Nowa Ekonomiczna Polityka, wielka czystka, NKWD, Gulag</i>;</li> <li>– zna datę układu w Rapallo (1922);</li> <li>– wyjaśnia, w jaki sposób w ZSRS realizowano kulturę jednostki;</li> <li>- rozwinięcie skrót NKWD;</li> <li>– wymienia metody stosowane przez Józefa Stalina w celu umocnienia swoich wpływów.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>kolchoz, kolektywizacja rolnictwa, gospodarka planowa, czystka</i>;</li> <li>– zna daty: ogłoszenia NEP (1921), wielkiej czystki (1936–1938), kolektywizacji rolnictwa (1928), głodu na Ukrainie (1932–1933);</li> <li>- rozwinięcie skróty: WKP(b);</li> <li>– identyfikuje postacie: Władysława Mołotowa, Joachima Ribbentropa;</li> <li>– omawia relacje między ZSRS a Niemcami do 1939 r.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>komunizm wojenny</i>;</li> <li>– wskazuje na mapie największe skupiska łagrów;</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego system komunistyczny w ZSRS jest oceniany jako zbrodniczy;</li> <li>– charakteryzuje reformy gospodarcze Józefa Stalina.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia politykę Stalina wobec przeciwników;</li> <li>– ocenia skutki reform gospodarczych wprowadzonych w ZSRS przez Stalina.</li> </ul> |

|                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                  |
|--------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------|
|                                                        | <i>kolektywizacja,<br/>gospodarka planowa,<br/>Gulag, łagry</i><br>– postać historyczna:<br>Józef Stalin                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                  |
| 4. Kultura i zmiany społeczne w okresie międzywojennym | – przemiany społeczne i obyczajowe po I wojnie światowej<br>– przemiany w modzie i życiu codziennym<br>– rozwój nauki i techniki (wynalazki, środki transportu publicznego, motoryzacja, kino, radio, telewizja)<br>– kultura masowa i jej wpływ na społeczeństwo<br>– nowe kierunki w architekturze i sztuce<br>– znaczenie terminów: <i>emancypacja, kultura masowa, mass media, produkcja taśmowa, indoktrynacja, funkcjonalizm</i><br>– postacie historyczne: Orson Wells, Charlie Chaplin | – opisuje kulturowe i cywilizacyjne następstwa wojny (XXVII.1) | – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mass media, emancypacja, prawa wyborcze</i> ;<br>– identyfikuje postać Charliego Chaplina;<br>– wymienia rodzaje mass mediów;<br>– wymienia nowe nurty w architekturze i sztuce;<br>– przedstawia społeczne skutki I wojny światowej. | – przedstawia rozwój środków komunikacji i mass mediów w okresie międzywojennym;<br>– charakteryzuje zmiany społeczne w dwudziestoleciu międzywojennym. | – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>modernizm, dadaizm, surrealizm, futuryzm</i> ;<br>– identyfikuje postać Orsona Wellesa;<br>– wyjaśnia, jakie cele przyświecały nowym trendom w architekturze i sztuce. | – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>funkcjonalizm, socrealizm, indoktrynacja</i> ;<br>– identyfikuje postać Rudolfa Valentino ;<br>– zna datę przyznania prawa wyborczego kobietom w Polsce (1918);<br>– wyjaśnia i ocenia wpływ mass mediów na społeczeństwo w dwudziestoleciu międzywojennym. | – ocenia zmiany, jakie zaszły w społeczeństwie po zakończeniu I wojny światowej. |
| 5. Świat na drodze ku II                               | – militaryzacja Niemiec i jej konsekwencje                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | – omawia japońską agresję na Dalekim                           | – wyjaśnia znaczenie terminu: <i>aneksja</i> ,                                                                                                                                                                                                                          | – wyjaśnia znaczenie terminu                                                                                                                            | – wyjaśnia znaczenie terminu                                                                                                                                                                             | – zna daty: wojny domowej w                                                                                                                                                                                                                                                                   | – ocenia postawę polityków państw                                                |

|                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                          |
|------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| wojnie światowej                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wojna domowa w Hiszpanii i jej kontekst międzynarodowy</li> <li>– znaczenie zbliżenia politycznego Włoch, Niemiec i Japonii</li> <li>– okoliczności <i>Anschlussu</i> Austrii – polityka ustępstw Zachodu wobec Niemiec – konferencja w Monachium i jej następstwa</li> <li>– Europa w przededniu wojny – aneksja Czechosłowacji, zajęcie Kłajpedy przez III Rzeszę</li> <li>– ekspansja Japonii na Dalekim Wschodzie</li> <li>– znaczenie terminów: <i>remilitaryzacja</i>, <i>Anschluss</i>, <i>państwa osi</i>, <i>polityka ustępstw</i></li> <li>– postacie historyczne: Francisco Franco, Neville Chamberlain</li> </ul> | <p>Wschodzie (XXXI.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia ekspansję Włoch i wojnę domową w Hiszpanii (XXXI.2)</li> <li>– opisuje politykę hitlerowskich Niemiec: rozbijanie systemu wersalsko-lokarneńskiego (od remilitaryzacji Nadrenii do układu w Monachium) (XXXI.3)</li> <li>– charakteryzuje politykę ustępstw Zachodu wobec Niemiec Hitlera (XXXI.4)</li> </ul> | <p><i>Anschluss</i>, <i>oś Berlin-Rzym-Tokio</i> (<i>państwa osi</i>);</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje postacie: Benita Mussoliniego, Adolfa Hitlera;</li> <li>– wskazuje na mapie państwa europejskie, które padły ofiarą agresji Niemiec i Włoch;</li> <li>– podaje przykłady łamania postanowień traktatu wersalskiego przez Hitlera;</li> <li>– wymienia strony walczące ze sobą w hiszpańskiej wojnie domowej.</li> </ul> | <p><i>appeasement</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: <i>Anschlussu</i> Austrii (III 1938), konferencji w Monachium (29–30 IX 1938);</li> <li>– identyfikuje postać Francisco Franco;</li> <li>– przedstawia przyczyny i skutki wojny domowej w Hiszpanii;</li> <li>– wymienia postanowienia konferencji w Monachium.</li> </ul> | <p><i>państwo marionetkowe</i>, <i>remilitaryzacja</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: remilitaryzacji Nadrenii (1936), aneksji Czech i Moraw przez III Rzeszę (III 1939);</li> <li>– przedstawia przyczyny <i>Anschlussu</i> Austrii;</li> <li>– identyfikuje postać Neville’a Chamberlaina;</li> <li>– przedstawia proces militaryzacji Niemiec;</li> <li>– omawia okoliczności zwołania konferencji monachijskiej.</li> </ul> | <p>Hiszpanii (1936-1939), ataku Japonii na Chiny (1937), proklamowania niepodległości Słowacji (III 1939), zajęcia przez Niemcy Okręgu Kłajpedy (III 1939);</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia skutki decyzji podjętych na konferencji monachijskiej;</li> <li>– wyjaśnia przyczyny i skutki ekspansji Japonii na Dalekim Wschodzie.</li> </ul> | <p>zachodnich na konferencji w Monachium;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia skutki polityki <i>appeasementu</i> dla Europy.</li> </ul> |
| <b>Rozdział VII: Polska w okresie międzywojennym</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                          |
| 1. Odrodzenie Rzeczypospolitej                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– sytuacja ziem polskich pod koniec I wojny światowej</li> <li>– powstanie lokalnych</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia formowanie się centralnego ośrodka władzy</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: przekazania władzy wojskowej Józefowi Piłsudskiemu przez Radę Regencyjną</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>Tymczasowy Naczelnik Państwa</i>;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>nacjonalizacja</i>;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia założenia programowe tymczasowych</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje sytuację polityczną na ziemiach polskich w pierwszym roku</li> </ul>                             |

|                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                     |
|-----------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                               | <p>ośrodków polskiej władzy: Polskiej Komisji Likwidacyjnej w Krakowie, Rady Narodowej Księstwa Cieszyńskiego, Naczelnej Rady Ludowej w Poznaniu i Tymczasowego Rządu Ludowego Republiki Polskiej w Lublinie</p> <p>– powrót J. Piłsudskiego z Magdeburga i przejęcie władzy</p> <p>– powołanie i pierwsze reformy rządów J. Moraczewskiego i I.J. Paderewskiego</p> <p>– znaczenie terminów: <i>Naczelnik Państwa</i></p> <p>– postacie historyczne: Ignacy Daszyński, Jędrzej Moraczewski</p> | <p>państwowej – od październikowej deklaracji Rady Regencyjnej do „Małej Konstytucji” (XXVIII.1)</p> <p>– charakteryzuje skalę i skutki wojennych zniszczeń oraz dziedzictwa zaborowego (XXIX.1)</p> | <p>(11 XI 1918);</p> <p>– identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego;</p> <p>– wymienia pierwsze ośrodki władzy na ziemiach polskich;</p> <p>– wie, dlaczego 11 listopada stał się symboliczną datą odzyskania przez Polskę niepodległości.</p> | <p>– identyfikuje postacie: Ignacego Daszyńskiego, Jędrzeja Moraczewskiego, Ignacego Jana Paderewskiego;</p> <p>– omawia okoliczności przejęcia władzy przez Józefa Piłsudskiego.</p> | <p>– umiejscawia w czasie powołanie rządu Moraczewskiego (18 XI 1918) oraz rządu Ignacego Jana Paderewskiego (I 1919);</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób sytuacja międzynarodowa, która zaistniała pod koniec 1918 r., wpłynęła na odzyskanie niepodległości przez Polskę.</p> | <p>ośrodków władzy;</p> <p>– przedstawia założenia programowe rządu Jędrzeja Moraczewskiego.</p>                                 | <p>niepodległości;</p> <p>– ocenia polityczne starania Polaków w przededniu odzyskania niepodległości;</p> <p>– ocenia rolę, jaką odegrał Józef Piłsudski w momencie odzyskania niepodległości.</p> |
| 2. Kształtowanie się granic odrodzonej Polski | <p>– spór o kształt odrodzonej Polski – koncepcje granic i koncepcje państwa R. Dmowskiego i J. Piłsudskiego</p> <p>– konflikt polsko-ukraiński o Galicję</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <p>– przedstawia proces wykuwania granic: wersalskie decyzje a fenomen Powstania Wielkopolskiego i powstań śląskich (zachód) –</p>                                                                   | <p>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>plebiscyt</i>;</p> <p>– zna daty: Bitwy Warszawskiej (15 VIII 1920), pokoju w Rydze (18 III 1921);</p>                                                                                                                          | <p>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>Orlęta lwowskie</i>;</p> <p>– zna daty: wybuchu powstania wielkopolskiego (27 XII 1918), plebiscytu</p>                                            | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>linia Curzona</i>, „<i>cud nad Wisłą</i>”, <i>koncepcja inkorporacyjna</i>, <i>koncepcja federacyjna</i>, „<i>bunt</i>”</p>                                                                                                              | <p>– zna daty: zaślubin Polski z morzem (10 II 1920), podziału Śląska Cieszyńskiego (VII 1920);</p> <p>– identyfikuje postać</p> | <p>– ocenia postawę Polaków wobec ekspansji ukraińskiej w Galicji Wschodniej;</p> <p>– ocenia przyczyny klęski Polski w plebiscycie na Warmii,</p>                                                  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                               |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Wschodnią</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– przebieg i skutki powstania wielkopolskiego</li> <li>– zaślubiny z morzem i odzyskanie Pomorza przez Polskę</li> <li>– wyniki plebiscytów na Warmii, Mazurach i Powiślu</li> <li>– wojna polsko-bolszewicka (wyprawa na Kijów, Bitwa Warszawska, pokój w Rydze i jego postanowienia)</li> <li>– problem Litwy Środkowej, „bunt” gen. L. Żeligowskiego i jego skutki</li> <li>– przyczyny wybuchu III powstania śląskiego oraz jego skutki</li> <li>– konflikt z Czechosłowacją o Śląsk Cieszyński</li> <li>– znaczenie terminów: <i>koncepcja inkorporacyjna, koncepcja federacyjna, Orleńskie, „cud nad Wisłą”, linia</i></li> </ul> | <p>federacyjny dylemat a inkorporacyjny rezultat (wschód) (XXVIII.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje wojnę polsko-bolszewicką i jej skutki (pokój ryski) (XXVIII.3)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje postacie: Romana Dmowskiego, Józefa Piłsudskiego;</li> <li>– wymienia postanowienia pokoju ryskiego;</li> <li>– wymienia wydarzenia, które miały wpływ na kształt granic państwa polskiego.</li> </ul> | <p>na Górnym Śląsku (20 III 1921), pierwszego powstania śląskiego (1919), drugiego powstania śląskiego (1920), trzeciego powstania śląskiego (1921);</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje postacie: Lucjana Żeligowskiego, Wincentego Witosa, Ignacego Jana Paderewskiego;</li> <li>– wskazuje na mapie obszar Wolnego Miasta Gdańska, obszar powstania wielkopolskiego;</li> <li>– omawia koncepcje polskiej granicy wschodniej;</li> <li>– przedstawia, w jaki sposób Polska przyłączyła ziemię wileńską;</li> <li>– omawia przebieg i skutki powstania</li> </ul> | <p><i>Żeligowskiego;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: włączenia Litwy Środkowej do Polski (III 1922), plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu (11 VII 1920),</li> <li>– identyfikuje postacie: Wojciecha Korfańskiego, Symona Petlury, Tadeusza Rozwadowskiego;</li> <li>– wskazuje na mapie granicę wschodnią ustaloną w pokoju ryskim;</li> <li>– porównuje koncepcję inkorporacyjną i federacyjną;</li> <li>– charakteryzuje przebieg wojny polsko-</li> </ul> | <p>Józefa Hallera;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje kształtowanie się granic odrodzonej Polski z wykorzystaniem mapy;</li> <li>– przedstawia przyczyny i przebieg konfliktu polsko-ukraińskiego pod koniec 1918 i 1 1919 r.;</li> <li>– omawia okoliczności podjęcia przez wojska polskie wyprawy kijowskiej i jej skutki;</li> <li>– opisuje konflikt polsko-czechosłowacki i jego skutki.</li> </ul> | <p>Mazurach i Powiślu;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia postawę Polaków wobec walki o polskość Śląska;</li> <li>– omawia okoliczności zaślubin Polski z morzem.</li> </ul> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                           |
|------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                        | <p><i>Curzona, bunt Żeligowskiego, plebiscyt</i></p> <p>– postacie historyczne: Symon Petlura, Lucjan Żeligowski, Wojciech Korfanty</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <p>wielkopolskiego;</p> <p>– omawia okoliczności plebiscytów Warmii, Mazurach i Powiślu oraz na Górnym Śląsku.</p>                                                                                                                                                                                                                   | <p>bolszewickiej;</p> <p>– wskazuje na mapie obszary plebiscytowe, zasięg powstań śląskich,</p> <p>– przedstawia przyczyny i skutki powstań śląskich.</p>                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                           |
| 3. Rządy parlamentarne | <p>– początki odbudowy państwowości polskiej</p> <p>– trudności w unifikacji państwa</p> <p>– postanowienia małej konstytucji z 1919 r.</p> <p>– ustrój II Rzeczypospolitej w świetle konstytucji marcowej z 1921 r.</p> <p>– sytuacja międzynarodowa odrodzonego państwa na początku lat dwudziestych – sojusze z Francją i Rumunią</p> <p>– elekcja G. Narutowicza na prezydenta i jego zabójstwo</p> <p>– rząd W. Grabskiego i jego reformy</p> | <p>– omawia formowanie się centralnego ośrodka władzy państwowej: od październikowej deklaracji Rady Regencyjnej do „Małej Konstytucji” (XXVIII.1)</p> <p>– charakteryzuje ustrój polityczny Polski na podstawie konstytucji marcowej z 1921 roku (XXIX.2)</p> <p>– przedstawia główne kierunki polityki zagranicznej II Rzeczypospolitej</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>Naczelnik Państwa</i>;</p> <p>– zna daty: uchwalenia konstytucji marcowej (17 III 1921), wyboru Gabriela Narutowicza na prezydenta (XII 1922), układu polsko-francuskiego (II 1921),;</p> <p>– identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Gabriela Narutowicza, Stanisława Wojciechowskiego;</p> <p>– wymienia partie polityczne II</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mała konstytucja, konstytucja marcowa, hiperinflacja</i>;</p> <p>– zna daty: pierwszych wyborów do sejmu ustawodawczego (I 1919), uchwalenia małej konstytucji (20 II 1919), zabójstwa prezydenta Gabriela Narutowicza (16 XII 1922);</p> <p>– wymienia postanowienia konstytucji marcowej;</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wojna celna, system parlamentarny, Kresy Wschodnie</i>;</p> <p>– wymienia postanowienia małej konstytucji;</p> <p>– omawia okoliczności i skutki zamachu na prezydenta Gabriela Narutowicza;</p> <p>– charakteryzuje rządy parlamentarne w Polsce w latach</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>sejm ustawodawczy, Zgromadzenie Narodowe, kontrasygnata, dywersja</i>;</p> <p>– identyfikuje postacie: Romana Rybarskiego, Ignacego Daszyńskiego, Maurycego Zamoyskiego, Jana Baudouin de Courtenaya;</p> <p>– charakteryzuje scenę polityczną</p> | <p>– ocenia rządy parlamentarne w Polsce w latach 1919–1926;</p> <p>– charakteryzuje wpływ słabości politycznej rządów parlamentarnych na pozycję międzynarodową II Rzeczypospolitej.</p> |

|                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                             |
|----------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                  | <p>– charakterystyka rządów parlamentarnych w latach 1919–1926</p> <p>– znaczenie terminów: <i>mała konstytucja, konstytucja marcowa, kontrasygnata, Kresy Wschodnie, dywersja, Korpus Ochrony Pogranicza</i></p> <p>– postacie historyczne: Wincenty Witos, Wojciech Korfanty, Roman Rybarski, Gabriel Narutowicz, Stanisław Wojciechowski</p> | (system sojuszy i politykę równowagi) (XXIX.5)                                                                                                                                                     | <p>Rzeczypospolitej;</p> <p>– wymienia państwa, z którymi II Rzeczypospolita zawarła sojusze.</p>                                                                                                                                                          | <p>– wymienia postanowienia sojuszy Polski z Francją i Rumunią;</p> <p>– identyfikuje postacie: Wincentego Witosa, Wojciecha Korfanteo, Władysława Grabskiego.</p>                                                                          | 1919–1926.                                                                                                                                                                                                             | II Rzeczypospolitej;                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                             |
| 4. Zamach majowy i rządy sanacji | <p>– przyczyny i przejawy kryzysu rządów parlamentarnych w II Rzeczypospolitej</p> <p>– przebieg i skutki zamachu majowego</p> <p>– wybór I. Mościckiego na prezydenta</p> <p>– wzmocnienie władzy wykonawczej poprzez wprowadzenie noweli sierpniowej i konstytucji kwietniowej z 1935 r.</p>                                                  | <p>– omawia kryzys demokracji parlamentarnej w Polsce</p> <p>– przyczyny, przebieg i skutki przewrotu majowego (XXIX.3)</p> <p>– opisuje polski autorytaryzm – rządy sanacji, zmiany ustrojowe</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>zamach majowy, sanacja</i>;</p> <p>– zna daty: początku zamachu majowego (12 V 1926), uchwalenia konstytucji kwietniowej (23 IV 1935);</p> <p>– identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Ignacego Mościckiego,</p> | <p>– zna daty: traktatu polsko-radzieckiego o nieagresji (1932), polsko-niemieckiej deklaracji o niestosowaniu przemocy (1934);</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: nowela sierpniowa, autorytaryzm, konstytucja kwietniowa, polityka</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem, Centrolew, wybory brzeskie</i>;</p> <p>– zna datę dymisji rządu i prezydenta Stanisława Wojciechowskiego (14 V 1926), wyborów brzeskich</p> | <p>– zna datę procesu brzeskiego (1932);</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>partyjniactwo „cuda nad urną”, grupa pułkowników</i>;</p> <p>– porównuje pozycję prezydenta w konstytucjach</p> | <p>– charakteryzuje polski autorytaryzm na tle przemian politycznych w Europie;</p> <p>– ocenia zamach majowy i jego wpływ na losy II Rzeczypospolitej i jej obywateli.</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                               |  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <p>– stosunek rządów sanacyjnych do opozycji politycznej (proces brzeski, wybory brzeskie)</p> <p>– stosunki międzynarodowe władz sanacyjnych – koncepcja Międzymorza, polityka równowagi</p> <p>– relacje Polski z Niemcami i ZSRR (traktat o nieagresji z ZSRR, deklaracja o niestosowaniu przemocy z Niemcami)</p> <p>– śmierć J. Piłsudskiego i rywalizacja o władzę w obozie sanacji</p> <p>– polski autorytaryzm na tle europejskim</p> <p>– znaczenie terminów: <i>przewrót majowy, piłsudczycy, sanacja, autorytaryzm, nowela sierpniowa, BBWR, Centrolew, wybory brzeskie, proces brzeski, konstytucja kwietniowa, Bereza Kartuska</i></p> | <p>(konstytucja kwietniowa z 1935 roku) (XXIX.4)</p> <p>– przedstawia główne kierunki polityki zagranicznej II Rzeczypospolitej (system sojuszy i politykę równowagi) (XXIX.5)</p> | <p>Stanisława Wojciechowskiego;</p> <p>– wymienia nazwy traktatu z ZSRR i układu z Niemcami z okresu polityki równowagi;</p> | <p>równowagi;</p> <p>– identyfikuje postać Józefa Becka;</p> <p>– wymienia przyczyny zamachu majowego;</p> <p>– charakteryzuje przebieg zamachu majowego;</p> <p>– przedstawia postanowienia konstytucji kwietniowej.</p> | <p>(XI 1930);</p> <p>– identyfikuje postacie: Macieja Rataja, Walerego Sławka, Edwarda Rydza-Śmigłego;</p> <p>– opisuje skutki polityczne i ustrojowe zamachu majowego;</p> | <p>marcowej i kwietniowej;</p> <p>– charakteryzuje rządy sanacyjne;</p> <p>– przedstawia politykę sanacji wobec opozycji;</p> <p>– omawia rządy sanacyjne po śmierci Józefa Piłsudskiego.</p> |  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

|                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                    | – postaci historyczne: Ignacy Mościcki, Walery Sławek, Józef Beck, Edward Rydz-Śmigły                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| 5. Osiągnięcia II Rzeczypospolitej | <p>– problemy gospodarki II RP (różnice w rozwoju gospodarczym ziem polskich, trudności w ich integracji, podział na Polskę A i B)</p> <p>– reformy gospodarcze dwudziestolecia międzywojennego – reformy W. Grabskiego (walutowa) i E. Kwiatkowskiego (budowa Gdyni oraz COP)</p> <p>– wielki kryzys gospodarczy w Polsce</p> <p>– struktura społeczna, narodowościowa i wyznaniowa II Rzeczypospolitej</p> <p>– polityka II Rzeczypospolitej wobec mniejszości narodowych</p> <p>– znaczenie terminów: <i>magistrala węglowa</i>,</p> | <p>– ocenia osiągnięcia gospodarcze II Rzeczypospolitej, a zwłaszcza powstanie Gdyni, magistrali węglowej i Centralnego Okręgu Przemysłowego (XXX.3)</p> <p>– omawia skutki światowego kryzysu gospodarczego na ziemiach polskich (XXX.2)</p> <p>– charakteryzuje społeczną, narodowościową i wyznaniową strukturę państwa polskiego (XXX.1)</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Polska A i Polska B, Centralny Okręg Przemysłowy</i>;</p> <p>– wskazuje na mapie obszar Polski A i Polski B, obszar COP-u, Gdynię;</p> <p>– wymienia różnice między Polską A i Polską B;</p> <p>– rozwinie skrót COP;</p> <p>– charakteryzuje społeczeństwo II Rzeczypospolitej pod względem narodowościowym;</p> <p>– przedstawia strukturę społeczną II Rzeczypospolitej.</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>reforma rolna, reforma walutowa, hiperinflacja, magistrala węglowa</i>;</p> <p>– identyfikuje postaci: Eugeniusza Kwiatkowskiego, Władysława Grabskiego;</p> <p>– na podstawie mapy wymienia okręgi przemysłowe II Rzeczypospolitej;</p> <p>– omawia strukturę narodowościową i wyznaniową II Rzeczypospolitej;</p> <p>– wymienia reformy rządu Władysława Grabskiego;</p> <p>– przedstawia</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>asymilacja narodowa, getto ławkowe, hiperinflacja</i>;</p> <p>– zna daty: reformy walutowej Władysława Grabskiego (1924), rozpoczęcia budowy Gdyni (1921), rozpoczęcia budowy COP-u (1937);</p> <p>– wskazuje na mapie przebieg magistrali węglowej;</p> <p>– przedstawia problemy gospodarcze, z jakimi borykała się Polska po odzyskaniu</p> | <p>– zna daty: ustawy o reformie rolnej (1920 i 1925), przeprowadzenia spisów powszechnych w II Rzeczypospolitej (1921 i 1931);</p> <p>– opisuje sposoby przewyższania trudności gospodarczych przez władze II Rzeczypospolitej;</p> <p>– charakteryzuje politykę władz II Rzeczypospolitej wobec Ukraińców.</p> | <p>– ocenia wpływ reform Władysława Grabskiego na sytuację gospodarczą II Rzeczypospolitej;</p> <p>– ocenia znaczenie portu gdyńskiego dla gospodarki II Rzeczypospolitej;</p> <p>– ocenia gospodarczą działalność Eugeniusza Kwiatkowskiego;</p> <p>– ocenia politykę władz II Rzeczypospolitej wobec mniejszości narodowych.</p> |

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                            |
|--------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------|
|                          | <p><i>reforma walutowa,</i><br/> <i>Centralny Okręg Przemysłowy,</i><br/>           asymilacja narodowa,<br/>           getto ławkowe,<br/> <i>numerus clausus</i><br/>           – postać historyczna:<br/>           Eugeniusz Kwiatkowski,<br/>           Władysław Grabski</p>                                                                                                                        |                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <p>przyczyny budowy portu w Gdyni;</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <p>niepodległości;<br/>           – omawia założenia i realizację reformy rolnej;<br/>           – omawia stosunki polsko– żydowskie;<br/>           – wyjaśnia, na czym polegać miała asymilacja narodowa i państwowa;</p>                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                            |
| 6. Kultura i nauka II RP | <p>– rozwój szkolnictwa w II Rzeczypospolitej<br/>           – osiągnięcia polskiej nauki (filozofia, matematyka, chemia)<br/>           – dorobek i twórcy polskiej kultury w dwudziestoleciu międzywojennym (literatura, poezja, malarstwo, architektura)<br/>           – rozwój polskiej kinematografii<br/>           – postacie historyczne: Stefan Banach, Władysław Reymont, Stefan Żeromski,</p> | <p>– podaje najważniejsze osiągnięcia kulturalne i naukowe Polski w okresie międzywojennym (XXX.4)</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>analfabetyzm</i>;<br/>           – identyfikuje postacie: Władysława Reymonta, Stefana Żeromskiego;<br/>           – wymienia przedstawicieli polskiej literatury w dwudziestoleciu międzywojennym i ich dzieła;<br/>           – wymienia nurty, które powstały w malarstwie i</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ekspresjonizm</i>, <i>impresjonizm</i>;<br/>           – identyfikuje postacie: Zofii Nałkowskiej, Marii Dąbrowskiej, Witolda Gombrowicza, Juliana Tuwima;<br/>           – omawia rozwój edukacji w II Rzeczypospolitej<br/>           – wymienia osiągnięcia polskich naukowców w</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>formizm</i>, <i>modernizm</i>, <i>funkcjonalizm</i>;<br/>           – identyfikuje postacie: Franciszka Żwirki, Stanisława Wigury;<br/>           – wymienia przykłady wyższych uczelni funkcjonujących w II RP;<br/>           – wymienia przedstawicieli</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>skamandryci</i>, <i>awangarda</i>;<br/>           – zna datę reformy szkolnictwa (1932);<br/>           – identyfikuje postacie: Brunona Schulza, Tadeusza Dołęgi-Mostowicza, Hanki Ordonówny;<br/>           – wymienia architektów tworzących w</p> | <p>– ocenia dorobek kultury i nauki polskiej w okresie międzywojennym.</p> |

|                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                   |
|------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                              | Witold Gombrowicz,<br>Bruno Schulz,<br>Stanisław Ignacy<br>Witkiewicz, Julian<br>Tuwim, Zofia<br>Nałkowska, Maria<br>Dąbrowska, Franciszek<br>Żwirko, Stanisław<br>Wigura<br>– znaczenie terminów:<br><i>analfabetyzm</i> ,<br><i>awangarda</i> , <i>Enigma</i> ,<br><i>Luxtorpeda</i>                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | architekturze.                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | dziejnie nauk<br>matematycznych.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | nauk<br>matematycznych,<br>twórców filmu<br>i sztuki w Polsce<br>międzywojennej;                                                                                                                                                                                                                                                                          | okresie II<br>Rzeczypospolitej<br>i ich osiągnięcia;<br><br>– charakteryzuje<br>kierunki w sztuce<br>i architekturze i<br>literaturze<br>II Rzeczypospolitej.                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                   |
| 7. Schyłek<br>niepodległości | – postawa Polski<br>wobec decyzji<br>konferencji<br>monachijskiej<br>– zajęcie Zaolzia przez<br>Polskę<br>– niemieckie żądania<br>wobec Polski<br>– stanowisko władz<br>polskich wobec<br>roszczeń Hitlera<br>– zacieśnienie<br>współpracy Polski z<br>Francją i Wielką<br>Brytanią<br>– pakt Ribbentrop–<br>Mołotow i jego<br>konsekwencje<br>– postawa | – przedstawia<br>główne kierunki<br>polityki<br>zagranicznej II<br>Rzeczypospolitej<br>(system sojuszy i<br>politykę<br>równowagi)<br>(XXIX.5)<br>– charakteryzuje<br>politykę ustępstw<br>Zachodu wobec<br>Niemiec Hitlera<br>(XXXI.4)<br>– wymienia<br>konsekwencje<br>paktu Ribbentrop–<br>Mołotow (XXXI.5) | – zna datę paktu<br>Ribbentrop-Mołotow<br>(23 VIII 1939);<br><br>– wymienia sojusze,<br>jakie zawarła Polska<br>w dwudziestoleciu<br>międzywojennym;<br><br>– przedstawia żądania,<br>jakie III Rzesza<br>wysunęła wobec<br>Polski w 1938 r.;<br><br>– wymienia<br>postanowienia paktu<br>Ribbentrop- Mołotow. | – wyjaśnia znaczenie<br>terminu: <i>Zaolzie</i> ,<br><i>eksterytorialność</i> ;<br><br>– zna datę zajęcia<br>Zaolzia przez Polskę<br>(2 X 1938);<br><br>– identyfikuje<br>postacie: Joachima<br>von Ribbentropa,<br>Wiaczesława<br>Mołotowa, Józefa<br>Becka;<br><br>– wskazuje na mapie:<br>Zaolzie, obszary,<br>które na mocy paktu<br>Ribbentrop–Mołotow<br>miały przyspaść III | – charakteryzuje<br>stosunki polsko-<br>-radzieckie i polsko-<br>-niemieckie w<br>dwudziestoleciu<br>międzywojennym;<br><br>– wyjaśnia, w jakich<br>okolicznościach<br>nastąpiło włączenie<br>Zaolzia do<br>II Rzeczypospolitej;<br><br>– wyjaśnia, jakie<br>cele przyświecały<br>polityce<br>zagranicznej<br>Wielkiej Brytanii i<br>Francji wobec Polski | – zna datę<br>przemówienia<br>sejmowego Józefa<br>Becka (5 V 1939);<br><br>– przedstawia<br>przyczyny<br>konfliktu polsko-<br>czechosłowackiego<br>o Zaolzie;<br><br>– charakteryzuje<br>relacje polsko-<br>brytyjskie i polsko-<br>francuskie w<br>przededniu II wojny<br>światowej;<br><br>– wyjaśnia, jaki<br>wpływ miały | – ocenia pozycję<br>II Rzeczypospolitej na<br>arenie<br>międzynarodowej;<br><br>– ocenia postawę<br>rządu polskiego<br>wobec problemu<br>Zaolzia. |

|  |                                                                                                                                                |  |  |                                                                                                                                                                                                |           |                                                                                                                                                                                      |  |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|  | społeczeństwa<br>polskiego wobec<br>zagrożenia wybuchem<br>wojny<br>– postacie historyczne:<br>Joachim von<br>Ribbentrop,<br>Władysław Mołotow |  |  | Rzeszy i ZSRS;<br>– omawia<br>postawę władz<br>II Rzeczypospolitej<br>wobec żądań<br>niemieckich;<br>– wyjaśnia, jakie<br>znaczenie dla Polski<br>miało zawarcie paktu<br>Ribbentrop– Mołotow. | w 1939 r. | brytyjskie i<br>francuskie<br>gwarancje dla<br>Polski na politykę<br>Adolfa Hitlera;<br>– wyjaśnia, jakie<br>znaczenie dla Polski<br>miało zawarcie<br>paktu Ribbentrop-<br>Mołotow. |  |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

Rozkład opracowany przez p. Lidę Leszczyńską, oparty na programie nauczania *Wczoraj i dziś* autorstwa Tomasza Maćkowskiego

Wczoraj i dziś kl. 8 EDYCJA 2021–2023

Rozkład materiału i wymagania na oceny do historii dla klasy 8 szkoły podstawowej

**Przedmiotowe ocenianie z historii w klasie 8.**

**Kryteria oceniania w klasie 8.**

**Procentowa skala ocen:**

**100% - 97% - celujący (6)**

**96%-85% - bardzo dobry (5)**

**84%75% - dostateczny (3)**

**50% - 30% - dopuszczający**

## 29% - 0% - niedostateczny (1)

### 1. Ocenianiu podlegają następujące formy aktywności ucznia:

- **Prace klasowe:** - całogodzinne, obejmujące wiadomości i umiejętności dotyczące określonego działu, zapowiadane z tygodniowym wyprzedzeniem;
- **Sprawdziany:** - (do 15 min.) – zapowiedziane, obejmujące zakres pięciu ostatnio zrealizowanych tematów;
- **Sprawdziany krótkie:** - (do 15 min.) – niezapowiedziane, obejmujące zakres trzech ostatnio zrealizowanych tematów;
- **Wypowiedzi ustne:** - obejmujące materiał aktualnie realizowanego działu (1-3 tematów);
- **Aktywność uczniów:** - oceniana poprzez „+” lub „-”. Każde 5 „+” daje ocenę bdb. (5). Każde 2 „-” daje ocenę nast. (1).
- **Zadania wykonane w domu:** - systematyka odrabiania prac domowych, przygotowanie pomocy naukowych, gazetek ściennych, plansz, nagrań mp3 lub mp4
- **Twórcze i oryginalne rozwiązywanie problemów:** - wykonywanie dodatkowych zadań wykraczających poza program nauczania, prezentacji, aktywny udział w akademiach i akcjach, wywiady ze świadkami his.;
- **Udział i odnoszone sukcesy w konkursach** szkolnych i pozaszkolnych, praca na zajęciach dodatkowych;

### 2. Ocenianie prac pisemnych:

- **Prace klasowe** przeprowadza się po zakończonej realizacji działu według zasad określonych w Przedmiotowym Ocenianiu w terminie ustalonym z uczniami.
- **Prace klasowe i sprawdziany**, po zapoznaniu z ich wynikami przez uczniów są przechowywane przez nauczyciela. Rodzic ma prawo do ich wglądu na terenie szkoły bez możliwości kopiowania prac. **Uczeń, który nie pisał pracy klasowej w zapowiedzianym terminie ma obowiązek zaliczyć go w terminie 2 tygodni od powrotu na zajęcia. Uczeń, który uzyskał ocenę niedostateczną ma możliwość poprawy oceny w terminie 2 tygodni od jej oddania.**
- **Uczeń, który ściągał podczas pisania pracy otrzymuje oc.1(nast..) i zobowiązany jest do jej poprawy.**

- Nauczyciel przekazuje uczniom wyniki prac klasowych w ciągu 14 dni roboczych

**3. Prawa ucznia.** Uczeń ma prawo do:

- **Poprawy oceny niedostatecznej** z pracy klasowej (2 tygodnie od zapoznania się z oceną);

- **Zgłoszenia nieprzygotowania** - 1 raz w okresie. W szczególnych przypadkach np. długotrwała choroba na pisemny wniosek rodziców lub opiekunów (adnotacja w zeszycie ucznia).

**4. Oceny bieżące**, śródroczne i roczne ustala się na według Wewnątrzszkolnego Oceniania szkoły. Ocena śródroczna i roczna **nie jest średnią arytmetyczną ocen bieżących**.

Przy wystawianiu ocen nauczyciel uwzględnia możliwości indywidualne ucznia, oceny cząstkowe, postępy w realizacji celów oraz systematykę i wkład pracy.

**UWAGA:** 1. Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie opanował kryteriów wymagań oceny dopuszczającej.

5. Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który: - uzyskuje oceny celujące z prac klasowych - osiąga sukcesy w konkursach - proponuje rozwiązania nietypowe, jest kreatywny - rozwija własne uzdolnienia, wykonuje zadania dodatkowe spoza podręcznika.

| Temat lekcji                         | Materiał nauczania                                                                                                                                                            | Odniesienia do podstawy programowej | Ocena dopuszczająca<br>Uczeń:                                                                                                                          | Ocena dostateczna<br>Uczeń:                                                                                                              | Ocena dobra<br>Uczeń:                                                                                   | Ocena bardzo<br>dobra<br>Uczeń:                                                                                       | Ocena celująca<br>Uczeń:                                                                                                         |
|--------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Rozdział I: II wojna światowa</b> |                                                                                                                                                                               |                                     |                                                                                                                                                        |                                                                                                                                          |                                                                                                         |                                                                                                                       |                                                                                                                                  |
| 1. Napaść na Polskę                  | 1. Przygotowania Niemiec do wojny<br>2. Polski plan obrony<br>3. Wybuch II wojny światowej<br>4. Wojna obronna w 1939 r.<br>5. Napaść sowiecka<br>6. Ewakuacja polskich władz | XXXII.1<br>XXXII.2<br>XXXII.3       | – wyjaśnia znaczenie terminów: wojna błyskawiczna (Blitzkrieg), „dziwna wojna”, internowanie<br><br>– zna daty: agresji Niemiec na Polskę (1 IX 1939), | – identyfikuje postacie: Henryka Sucharskiego, Edwarda Rydza-Śmigłego, Stefana Starzyńskiego<br><br>– wskazuje na mapie kierunki uderzeń | – wyjaśnia przyczyny klęski Polski we wrześniu 1939 r.<br><br>– wyjaśnia znaczenie terminów: prowokacja | – identyfikuje postacie: Władysława Raginisa, Franciszka Kleeberga, Tadeusza Kutrzeby<br><br>– przedstawia polityczne | – ocenia postawę aliantów zachodnich wobec Polski we wrześniu 1939 r.<br><br>– ocenia postawę władz polskich we wrześniu 1939 r. |

|  |                          |  |                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                               |  |
|--|--------------------------|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|  | 7. Bilans wojny obronnej |  | <p>wkroczenia Armii Czerwonej do Polski (17 IX 1939)</p> <p>– identyfikuje postacie: Adolfa Hitlera, Józefa Stalina</p> | <p>armii niemieckiej i sowieckiej</p> <p>– podaje przykłady szczególnego bohaterstwa Polaków, np. obrona poczty w Gdańsku, walki o Westerplatte, obrona wieży spadochronowej w Katowicach, bitwy pod Mokrą i Wizną, bitwa nad Bzurą, obrona Warszawy, obrona Grodna, bitwa pod Kockiem, obrona Helu</p> | <p>gliwicka, bitwa graniczna, „polskie Termopile”</p> <p>– zna daty: bitwy o Westerplatte (1–7 IX 1939), wypowiedzenia wojny Niemcom przez Francję i Wielką Brytanię (3 IX 1939), internowania władz polskich w Rumunii (17/18 IX 1939), kapitulacja Warszawy (28 IX 1939), kapitulacji pod Kockiem (6 X 1939)</p> <p>– przedstawia stosunek sił ZSRS, Niemiec i Polski</p> <p>– wymienia miejsca kluczowych bitew wojny obronnej Polski stoczonych z wojskami niemieckimi i sowieckimi</p> | <p>i militarne założenia planu obrony Polski w 1939 r.</p> <p>– omawia okoliczności wkroczenia wojsk sowieckich na terytorium Polski w kontekście paktu Ribbentrop–Mołotow</p> <p>– wymienia i charakteryzuje etapy wojny obronnej Polski</p> |  |
|--|--------------------------|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

|                                                      |                                                                                                                                                                                                                                              |          |                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                         |
|------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2. Podbój Europy przez Hitlera i Stalina (1939–1941) | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Wojna zimowa</li> <li>2. Agresja Niemiec na Danię i Norwegię</li> <li>3. Atak III Rzeszy na Francję</li> <li>4. Państwo Vichy</li> <li>5. Bitwa o Anglię</li> <li>6. Wojna na Bałkanach</li> </ol> | XXXIII.1 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: alianci, bitwa o Anglię</li> <li>– identyfikuje postacie: Winstona Churchilla, Charles’a de Gaulle’a</li> <li>– wskazuje na mapie obszary zagarnięte przez ZSRS i III Rzeszę do 1941 r.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: linia Maginota, kolaboracja</li> <li>– zna daty: napaści niemieckiej na Danię i Norwegię (IV 1940), ataku III Rzeszy na Francję (V–VI 1940), bitwy o Anglię (VII–X 1940)</li> <li>– wymienia państwa, które padły ofiarą agresji sowieckiej oraz niemieckiej do 1941 r.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje postacie: Vidkuna Quislinga, Philippe’a Pétaina</li> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: wojna zimowa, państwo marionetkowe, państwo Vichy, Komitet Wolnej Francji</li> <li>– opisuje skutki bitwy o Anglię oraz omawia jej polityczne i militarne znaczenie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: wojny sowiecko-fińskiej (XI 1939 – III 1940), zajęcia republik bałtyckich przez ZSRS (VI 1940), ataku Niemiec na Jugosławię i Grecję (IV 1941)</li> <li>– przedstawia cele polityki Hitlera i Stalina w Europie w latach 1939–1941</li> <li>– przedstawia ekspansję ZSRS w latach 1939–1940</li> </ul> | – opisuje kolejne etapy agresji Niemiec w latach 1940–1941                                                                                                                              |
| TSW – Dlaczego Niemcy nie zdobyli Anglii?            | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Jak pokonać flotę brytyjską?</li> <li>2. Bitwa o Anglię</li> <li>3. Pierwsza porażka Hitlera</li> </ol>                                                                                            | XXXIII.1 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu Enigma</li> <li>– zna datę: bitwy o Anglię (lato–jesień 1940)</li> <li>– identyfikuje postacie: Adolfa Hitlera, Winstona Churchilla</li> </ul>                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu operacja „Lew morski”</li> <li>– wymienia cele niemieckich ataków lotniczych na Wielką Brytanię</li> </ul>                                                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna datę największego nalotu niemieckiego na Wielką Brytanię (15 IX 1940)</li> <li>– wskazuje wynalazki techniczne, które pomogły Brytyjczykom</li> </ul>                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna datę nalotu na Coventry (XI 1940)</li> <li>– identyfikuje postacie: Mariana Rejewskiego, Jerzego Różyckiego, Henryka Żygalskiego</li> <li>– omawia założenia</li> </ul>                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, jakie były przyczyny klęski Niemiec w bitwie o Anglię</li> <li>– ocenia wkład polskich lotników w walki o Wielką Brytanię</li> </ul> |

|                            |                                                                                                                                                                                                                                       |                      |                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                       |
|----------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                            |                                                                                                                                                                                                                                       |                      |                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                  | <p>w walce z Niemcami</p> <p>– przedstawia militarny wkład Polaków w obronę Wielkiej Brytanii</p>                                                                                                                                                        | <p>niemieckiego planu inwazji na Wielką Brytanię</p> <p>– porównuje potencjał militarny wojsk niemieckich i brytyjskich w czasie bitwy o Anglię</p>                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                       |
| 3. Wojna III Rzeszy z ZSRS | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Atak niemiecki na ZSRS</li> <li>2. Wielka Wojna Ojczyźniana</li> <li>3. Bitwa o Moskwę</li> <li>4. Przełomowe wydarzenia na froncie wschodnim</li> <li>5. Losy jeńców sowieckich</li> </ol> | XXXIII.1<br>XXXIII.3 | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: plan „Barbarossa”, Wielka Wojna Ojczyźniana</p> <p>– zna datę agresji Niemiec na ZSRS (22 VI 1941)</p> <p>– omawia przełomowe znaczenie bitwy stalingradzkiej dla przebiegu II wojny światowej</p> | <p>– wskazuje na mapie przełomowe bitwy wojny Niemiec i ZSRS: pod Moskwą i pod Stalingradem</p> <p>– wyjaśnia przyczyny ataku III Rzeszy na Związek Sowiecki</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminu blokada Leningradu</p> <p>– identyfikuje postać Gieorgija Żukowa</p> <p>– wyjaśnia, jakie czynniki spowodowały klęskę ofensywy niemieckiej na Moskwę w 1941 r.</p> <p>– przedstawia etapy wojny niemiecko-sowieckiej</p> | <p>– zna daty: blokady Leningradu (1941–1944), bitwy o Moskwę (XI–XII 1941), bitwy pod Stalingradem (VIII 1942 – II 1943), bitwy na łuku Kurskim (VII 1943)</p> <p>– przedstawia przebieg działań wojennych na froncie wschodnim w latach 1941–1943</p> <p>– przedstawia, w jaki sposób Niemcy traktowali jeńców sowieckich</p> | <p>– wyjaśnia przyczyny i okoliczności zdobycia przewagi militarnej przez ZSRS</p> <p>– wskazuje powody zbliżenia Wielkiej Brytanii i USA do ZSRS</p> |

|                                   |                                                                                                                                                                                                                              |          |                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                              |
|-----------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 4. Polityka okupacyjna III Rzeszy | 1. Polityka niemiecka wobec ziem okupowanych<br>2. Ruch oporu w okupowanej Europie<br>3. Polityka niemiecka wobec Żydów<br>4. Holokaust<br>5. Niemieckie obozy koncentracyjne i obozy zagłady<br>6. Postawy wobec Holokaustu | XXXIII.2 | – wyjaśnia znaczenie terminów: ruch oporu, getto, Holokaust, obóz koncentracyjny, pacyfikacja, gwiazda Dawida, obóz zagłady<br><br>– identyfikuje postacie: Adolfa Eichmanna, Ireny Sendlerowej | – przedstawia założenia polityki rasowej hitlerowców oraz metody jej realizacji, szczególnie wobec Żydów<br><br>– omawia bilans Holokaustu | – wyjaśnia znaczenie terminów: „przestrzeń życiowa” (Lebensraum), Generalny Plan Wschodni, „ostateczne rozwiązanie kwestii żydowskiej”, Szoa, „Żegota”<br><br>– charakteryzuje politykę okupacyjną Niemiec<br><br>– wymienia kraje, w których powstały rządy kolaborujące z Niemcami, oraz kraje, gdzie rozwinął się ruch oporu<br><br>– wyjaśnia, jakimi sposobami ludność obszarów okupowanych przez Niemców niosła pomoc Żydom | – wyjaśnia znaczenie terminów: szmalcownicy, Babi Jar, Ponary<br>– zna datę konferencji w Wannsee (I 1942)<br><br>– identyfikuje postacie: Heinricha Himmlera, Josipa Broza-Tity<br><br>– wskazuje na mapie obozy koncentracyjne i obozy zagłady w Europie<br><br>– porównuje sytuację ludności na terytoriach okupowanych przez Niemców<br><br>– przedstawia przebieg zagłady europejskich Żydów | – omawia postawy ludności ziem okupowanych wobec Holokaustu i niemieckich agresorów<br><br>– ocenia postawy wobec Holokaustu |
| 5. Wojna                          | 1. Walki w Afryce                                                                                                                                                                                                            | XXXIII.1 | – wyjaśnia znaczenie                                                                                                                                                                            | – wyjaśnia znaczenie                                                                                                                       | – wymienia główne                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | – zna daty: bitwy                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | – omawia działania                                                                                                           |

|                        |                                                                                                                              |                                  |                                                                                                               |                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                         |
|------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| poza Europą            | 2. Północnej Wojna na Atlantyku<br>3. Przystąpienie Japonii i USA do wojny<br>4. Ofensywa japońska w Azji                    | XXXIII.3                         | terminów: U-Boot, konwój, Enigma, lotniskowiec, pancernik<br><br>– zna datę ataku Japonii na USA (7 XII 1941) | terminów: bitwa o Atlantyk, wilcze stada<br><br>– identyfikuje postacie: Franklina Delano Roosevelta, Erwina Rommla | strony konfliktu w Afryce i w rejonie Pacyfiku oraz ich najważniejsze cele strategiczne<br><br>– wyjaśnia, na czym polegało strategiczne znaczenie bitew pod El Alamein i pod Midway, oraz lokalizuje je na mapie<br><br>– wyjaśnia znaczenie bitwy o Atlantyk dla losów II wojny światowej | pod El Alamein (X–XI 1942), bitwy o Midway (VI 1942), walk o Guadalcanal (VIII 1942 – II 1943)<br><br>– identyfikuje postacie: Bernarda Montgomery’ego, Dwighta Eisenhowera<br><br>– wskazuje na mapie obszary opanowane przez Japończyków do końca 1942 r.<br><br>– przedstawia przebieg walk w Afryce<br><br>– charakteryzuje ekspansję japońską w Azji | wojenne na morzach i oceanach<br><br>– ocenia konsekwencje włączenia się USA do wojny<br><br>– przedstawia rozwiązania militarne, które obie strony stosowały podczas zmagających na morzach i oceanach |
| 6. Droga do zwycięstwa | 1. Początek Wielkiej Koalicji<br>2. Walki na Sycylii i we Włoszech<br>3. Konferencja Wielkiej Trójki<br>4. Otwarcie drugiego | XXXIII.1<br>XXXIII.3<br>XXXIII.4 | – wyjaśnia znaczenie terminów: izolacjonizm, Karta atlantycka, Wielka Koalicja, Wielka Trójka, konferencja    | – wyjaśnia genezę i cele Wielkiej Koalicji                                                                          | – przedstawia decyzje podjęte podczas obrad Wielkiej Trójki w Teheranie i Jałcie                                                                                                                                                                                                            | – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Lend-Lease Act</i> , operacja „Market Garden”, operacja                                                                                                                                                                                                                                                                 | – przedstawia etapy formowania się Wielkiej Koalicji antyhitlerowskiej<br><br>– ocenia decyzję                                                                                                          |

|  |                                                                                               |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                             |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------|
|  | <p>frontu w Europie</p> <p>5. Koniec wojny w Europie</p> <p>6. Walki na Dalekim Wschodzie</p> |  | <p>w Teheranie</p> <p>– zna daty: konferencji w Teheranie (XI–XII 1943), desantu aliantów w Normandii (VI 1944), konferencji jałtańskiej (II 1945), bezwarunkowej kapitulacji III Rzeszy (8/9 V 1945), zrzućenia bomb atomowych na Hiroszimę i Nagasaki (VIII 1945), bezwarunkowej kapitulacji Japonii (2 IX 1945)</p> <p>– identyfikuje postacie: Józefa Stalina, Franklina Delano Roosevelta, Winstona Churchilla, Harry’ego Trumana</p> |  |  | <p>„Bagration”, taktyka żabich skoków, kamikadze</p> <p>– zna daty: podpisania Karty atlantyckiej (VIII 1941 r.), lądowania wojsk alianckich na Sycylii (VII 1943), ofensywy Armii Czerwonej na froncie wschodnim (VI 1944 i I 1945), zdobycia Berlina (2 V 1945)</p> <p>– identyfikuje postacie: Dwighta Eisenhowera, Douglasa MacArthura, Bernarda Montgomery’ego</p> <p>– charakteryzuje założenia polityki zagranicznej wielkich mocarstw w czasie II wojny światowej</p> <p>– charakteryzuje</p> | <p>Amerykanów o użyciu bomby atomowej przeciwko Japonii</p> |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------|

|                                                       |                                                                                                                                                         |                    |                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                       |
|-------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                       |                                                                                                                                                         |                    |                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                       | działania na frontach w latach 1944–1945                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                       |
| <b>Rozdział II: Polacy podczas II wojny światowej</b> |                                                                                                                                                         |                    |                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                       |
| 1. Dwie okupacje                                      | 1. Podział ziem polskich<br>2. Okupacja niemiecka<br>3. Terror hitlerowski<br>4. Okupacja sowiecka<br>5. Deportacje w głąb ZSRS<br>6. Zbrodnia katyńska | XXXIV.1<br>XXXIV.2 | – wyjaśnia znaczenie terminów: Generalne Gubernatorstwo, sowietyzacja, łapanka, wysiedlenia, deportacja, akcja „AB”<br><br>– zna datę zbrodni katyńskiej (IV–V 1940) | – wskazuje na mapie tereny pod okupacją niemiecką i sowiecką, miejsca masowych egzekucji Polaków pod okupacją niemiecką oraz zsyłek i kaźni ludności polskiej w ZSRS<br><br>– charakteryzuje główne cele niemieckiej i sowieckiej polityki okupacyjnej | – zna datę podpisania traktatu o granicach i przyjaźni (28 IX 1939)<br><br>– podaje przykłady terroru niemieckiego i sowieckiego (Palmiry, kaźń profesorów krakowskich i lwowskich, Katyń)<br><br>– omawia okoliczności i przebieg zbrodni katyńskiej | – wyjaśnia znaczenie terminów: volksdeutsch, volkslista, gadzinówka, Akcja Specjalna „Kraków”, „granatowa” policja, Pawiak<br><br>– identyfikuje postać Hansa Franka<br><br>– przedstawia zmiany terytorialne na ziemiach polskich pod okupacją<br><br>– przedstawia i porównuje politykę okupanta niemieckiego na ziemiach wcielonych do III Rzeszy | – porównuje i ocenia okupacyjną politykę władz niemieckich i sowieckich wobec społeczeństwa polskiego |

|                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                        |                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                           |
|----------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                        |                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                            | <p>i w Generalnym Gubernatorstwie</p> <p>– przedstawia cele deportacji Polaków w głąb ZSRS</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                           |
| 2. Władze polskie na uchodźstwie | <p>1. Powstanie polskiego rządu na emigracji</p> <p>2. Armia Polska na Zachodzie</p> <p>3. Polacy na frontach II wojny światowej</p> <p>4. Relacje polsko-sowieckie</p> <p>5. Armia Andersa w ZSRS</p> <p>6. Sprawa katyńska</p> <p>7. Śmierć generała Sikorskiego</p> | <p>XXXIV.2</p> <p>XXXV.1</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: rząd emigracyjny, układ Sikorski–Majski, armia Andersa, sprawa katyńska</p> <p>– zna daty: powstania rządu emigracyjnego (IX 1939), układu Sikorski–Majski (VII 1941)</p> <p>– identyfikuje postacie: Władysława Sikorskiego, Władysława Andersa</p> <p>– przedstawia okoliczności powstania polskiego rządu emigracyjnego</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie, katastrofa gibraltarska</p> <p>– wymienia polskie formacje wojskowe uczestniczące w najważniejszych bitwach II wojny światowej</p> <p>– wyjaśnia przyczyny zerwania przez ZSRS stosunków dyplomatycznych z polskim rządem na uchodźstwie</p> | <p>– omawia postanowienia układu Sikorski–Majski</p> <p>– wymienia i wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew II wojny światowej z udziałem Polaków (walki o Narwik, Monte Cassino, Falaise, Arnhem, Berlin, bitwa o Anglię, oblężenie Tobruku)</p> | <p>– zna daty: walk o Narwik (1940), walk o Tobruk (1941), zerwania stosunków rządu emigracyjnego z ZSRS (IV 1943), katastrofy gibraltarskiej (VII 1943)</p> <p>– identyfikuje postacie: Władysława Raczkiewicza, Stanisława Mikołajczyka, Kazimierza Sosnkowskiego, Stanisława Maczka, Stanisława Sosabowskiego, Zygmunta Berlinga</p> <p>– wyjaśnia, jakie znaczenie miała</p> | <p>– omawia polityczne skutki katastrofy gibraltarskiej</p> <p>– omawia losy polskich żołnierzy internowanych po klęsce wrześniowej</p> <p>– przedstawia tworzące się w ZSRS i w kraju pod okupacją ośrodki przyszłych polskich władz komunistycznych</p> |

|                              |                                                                                                                                                         |        |                                                                                                                  |                                                                                                                                                        |                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |  |
|------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|                              |                                                                                                                                                         |        |                                                                                                                  |                                                                                                                                                        |                                                   | <p>działalność rządu emigracyjnego dla Polaków w kraju i na uchodźstwie</p> <p>- omawia okoliczności powstania układu Sikorski–Majski</p> <p>– opisuje okoliczności wyjścia z ZSRS armii Andersa</p> <p>– wymienia polskie formacje wojskowe uczestniczące w najważniejszych bitwach II wojny światowej</p> |  |
| TSW – Kim był kapral Wojtek? | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Jak Wojtek został żołnierzem?</li> <li>2. Niedźwiedzie zadania bojowe</li> <li>3. Niedźwiedź cywil</li> </ol> | XXXV.2 | <p>– wyjaśnia znaczenie terminu żołd</p> <p>– identyfikuje postacie: gen. Władysława Andersa, kaprała Wojtka</p> | <p>– przedstawia okoliczności przygarnięcia niedźwiadka przez polskich żołnierzy</p> <p>– opisuje prace, które pomagał wykonywać niedźwiedź Wojtek</p> | – opisuje trasę, którą przemierzyła armia Andersa | <p>– omawia powojenne losy niedźwiedzia Wojtka</p> <p>– tłumaczy, dlaczego niedźwiedź Wojtek nie trafił po wojnie do Polski</p>                                                                                                                                                                             |  |

|                                     |                                                                                                                                                        |               |                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                           |
|-------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>3. Polskie Państwo Podziemne</p> | <p>1. Początki działalności konspiracyjnej<br/>2. Powstanie Armii Krajowej<br/>3. Działalność polskiego podziemia<br/>4. Polskie Państwo Podziemne</p> | <p>XXIV.4</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: Polskie Państwo Podziemne, Związek Walki Zbrojnej (ZWZ), Armia Krajowa (AK), Szare Szeregi</p> <p>– zna datę powstania AK (II 1942)</p> <p>– identyfikuje postacie: Stefana Roweckiego „Grota”, Tadeusza Komorowskiego „Bora”</p> | <p>– wskazuje na mapie rejony najintensywniejszej działalności polskiej partyzantki</p> <p>– przedstawia struktury Polskiego Państwa Podziemnego</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: partyzantka Hubala, Służba Zwycięstwu Polski (SZP), Delegatura Rządu RP na Kraj, sabotaż</p> <p>– wymienia sfery działalności Polskiego Państwa Podziemnego</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę odgrywała Armia Krajowa</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: cichociemni, dywersja, Bataliony Chłopskie, Narodowe Siły Zbrojne, Gwardia Ludowa, Armia Ludowa</p> <p>– zna daty: powstania SZP (IX 1939), ZWZ (XI 1939), akcji pod Arsenałem (1943), zamachu na F. Kutscherę (II 1944)</p> <p>– identyfikuje postacie: Henryka Dobrzańskiego „Hubala”, Jana Bytnara „Rudego”, Jana Karskiego, Jana Nowaka-Jeziorańskiego</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegała działalność Delegata Rządu na</p> | <p>– charakteryzuje działalność partyzantki majora Hubala</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób rząd emigracyjny utrzymywał kontakty z krajem pod okupacją</p> |
|-------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                       |                                                                                                                                                        |                               |                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                              |
|---------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                       |                                                                                                                                                        |                               |                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                              | Kraj<br><br>– wymienia najważniejsze akcje zbrojne ZWZ/AK                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                              |
| TSW – Akcje polskiego ruchu oporu     | 1. Kedyw<br>2. Akcja pod Arsenalem<br>3. Akcja „Główki”                                                                                                | XXXIV.4                       | – wyjaśnia znaczenie terminów: sabotaż, dywersja<br><br>– identyfikuje postacie: Jana Bytnara „Rudego”, Tadeusza Zawadzkiego „Zośki”, Franza Kutschery | – wyjaśnia znaczenie terminów: akcja pod Arsenalem, zamach na F. Kutschere, Kedyw<br><br>– zna daty: akcji pod Arsenalem (III 1943), zamachu na F. Kutschere (II 1944) | – przedstawia przyczyny i skutki zamachu na F. Kutschere<br><br>– podaje przyczyny i skutki akcji pod Arsenalem<br><br>– przedstawia metody działania Kedywu | – wyjaśnia znaczenie terminów: akcja pod Arsenalem („Meksyk II”), akcja „Główki”<br><br>– zna daty: decyzji AK o przejściu od biernego oporu do ograniczonej walki z okupantem (1942)<br><br>– identyfikuje postać Emila Fieldorfa „Nila” | – omawia przebieg akcji pod Arsenalem oraz zamachu na F. Kutschere<br><br>– wyjaśnia, jakie represje spotkały Polaków za przeprowadzenie akcji pod Arsenalem<br><br>– ocenia zaangażowanie młodych ludzi w walce z okupantem |
| 4. Społeczeństwo polskie pod okupacją | 4. Postawa Polaków wobec okupantów<br>5. Zagłada polskich Żydów<br>6. Powstanie w getcie warszawskim<br>7. Polacy wobec Holokaustu<br>8. Rzeź wołyńska | XXXIV.1<br>XXXIV.2<br>XXXIV.3 | – wyjaśnia znaczenie terminów: Rada Pomocy Żydom „Żegota”, Sprawiedliwy wśród Narodów Świata, rzeź wołyńska<br><br>– zna daty: wybuchu                 | – identyfikuje postacie: Ireny Sendlerowej, Józefa i Wiktorii Ulmów, Witolda Pileckiego<br><br>– wymienia postawy Polaków wobec polityki okupanta                      | – wymienia znaczenie terminów: szmalcownik, Ukraińska Powstańcza Armia (UPA), czystki etniczne                                                               | – wyjaśnia przyczyny i opisuje przebieg konfliktu polsko-ukraińskiego (rzeź wołyńska) na Kresach Wschodnich<br><br>– charakteryzuje                                                                                                       | – przedstawia stosunek państw zachodnich do Holokaustu<br><br>– ocenia postawy Polaków wobec polityki okupantów                                                                                                              |

|                                          |                                                                                                                                                                                                                                     |         |                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                          |                                                                                                                                                                                                                                     |         | powstania w getcie warszawskim (IV 1943), rzezi wołyńskiej (1943)                                                                                                                                 | niemieckiego                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje postacie: Jana Karskiego, Stepana Bandery</li> <li>– omawia wysiedlenia na Zamojszczyźnie i ich skutki</li> </ul> | <p>życie codzienne w kraju pod okupacją niemiecką na przykładzie Warszawy</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje postawy Polaków wobec Holokaustu</li> <li>– opisuje przebieg powstania w getcie warszawskim</li> </ul>                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| 5. Akcja „Burza” i powstanie warszawskie | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Akcja „Burza” i jej przebieg</li> <li>2. Przyczyny wybuchu powstania warszawskiego</li> <li>3. Wybuch powstania</li> <li>4. Powstanie warszawskie</li> <li>5. Skutki powstania</li> </ol> | XXXIV.5 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: godzina „W”, plan „Burza”, zrzuty</li> <li>– zna daty wybuchu i upadku powstania warszawskiego (1 VIII–2 X 1944)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje postacie: Tadeusza Komorowskiego „Bora”</li> <li>– przedstawia założenia planu „Burza”</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia przyczyny i opisuje skutki powstania warszawskiego</li> </ul>                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu operacja „Ostra Brama”</li> <li>– zna datę operacji „Ostra Brama” (VII 1944)</li> <li>– omawia okoliczności polityczne i militarne, które wpłynęły na podjęcie decyzji o wybuchu powstania w Warszawie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje realizację planu „Burza” na Kresach Wschodnich</li> <li>– omawia postawę wielkich mocarstw wobec powstania warszawskiego</li> <li>– ocenia decyzję władz polskiego podziemia dotyczącą wybuchu powstania, uwzględniając sytuację międzynarodową i wewnętrzną</li> <li>– ocenia postawę</li> </ul> |

|                                   |                                                                                                                                                    |                    |                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                          |
|-----------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------|
|                                   |                                                                                                                                                    |                    |                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                 | – charakteryzuje etapy przebiegu powstania warszawskiego                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | aliantów zachodnich i ZSRS wobec powstania warszawskiego |
| 6. Sprawa polska pod koniec wojny | 1. Polska Lubelska<br>2. Wielka Trójka a sprawa polska<br>3. Represje wobec Polskiego Państwa Podziemnego<br>4. Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej | XXXV.3<br>XXXVII.1 | – wyjaśnia znaczenie terminów: Krajowa Rada Narodowa, Manifest PKWN, Polska Lubelska, Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej (TRJN)<br><br>– zna daty: ogłoszenia Manifestu PKWN (VII 1944), konferencji w Jałcie (II 1945) | – wyjaśnia znaczenie terminu proces szesnastu<br><br>– identyfikuje postacie: Stanisława Mikołajczyka, Leopolda Okulickiego<br><br>– wymienia postanowienia konferencji w Teheranie oraz w Jałcie dotyczące Polski | – zna daty: rozwiązania AK (I 1945), procesu szesnastu (VI 1945), powstania TRJN (VI 1945)<br><br>– omawia okoliczności i skutki powstania TRJN | – wyjaśnia znaczenie terminu Niepodległość („NIE”)<br><br>– identyfikuje postać Edwarda Osóbki-Morawskiego<br><br>– przedstawia najważniejsze etapy procesu przejmowania władzy w Polsce przez komunistów<br><br>– podaje przejawy zależności Polski od ZSRS po wojnie<br><br>– opisuje metody represji zastosowane przez komunistów wobec Polskiego Państwa Podziemnego | – ocenia stosunek wielkich mocarstw do sprawy polskiej   |

| Rozdział III: Świat po II wojnie światowej |                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                           |
|--------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Początek zimnej wojny                   | 1. Skutki II wojny światowej<br>2. Konferencja w Poczdamie i procesy norymberskie<br>3. Powstanie ONZ<br>4. Ekspansja komunizmu w Europie<br>5. Zimna wojna i doktryna Trumana<br>6. Kryzys berliński<br>7. Powstanie dwóch państw niemieckich<br>8. Powstanie NATO | XXXIII.4<br>XXXVI.1<br>XXXVI.2<br>XXXVI.3<br>XXXVI.4<br>XXXVI.7 | – wyjaśnia znaczenie terminów:<br>Organizacja Narodów Zjednoczonych, układ dwubiegunowy, Powszechna deklaracja praw człowieka, strefa okupacyjna, żelazna kurtyna, blokada Berlina Zachodniego, NATO, mur berliński, reparacje wojenne<br>– identyfikuje postacie: Józefa Stalina, Harry'ego Trumana<br>– wskazuje na mapie podział Europy na blok zachodni i wschodni | – wyjaśnia znaczenie terminów: procesy norymberskie, plan Marshalla, doktryna Trumana<br>– zna daty: konferencji założycielskiej ONZ (IV 1945), konferencji poczdamskiej (VII–VIII 1945), uchwalenia Powszechnej deklaracji praw człowieka (1948), powstania RFN i NRD (1949), powstania NATO (1949), budowy muru berlińskiego (1961)<br>– przedstawia bilans II wojny światowej dotyczący strat ludności i zniszczeń<br>– wyjaśnia, czym była zimna wojna | – identyfikuje postacie: George'a Marshalla<br>– wymienia postanowienia konferencji w Poczdamie<br>– przedstawia przyczyny powstania dwóch państw niemieckich<br>– wskazuje okoliczności powstania NATO | – opisuje okoliczności budowy muru berlińskiego<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: Karta Narodów Zjednoczonych, Rada Bezpieczeństwa ONZ, Zgromadzenie Ogólne ONZ, sekretarz generalny ONZ, powstanie berlińskie, cztery D: denazyfikacja, demilitaryzacja, dekartelizacja, demokratyzacja<br>– zna daty: podpisania Karty Narodów Zjednoczonych (VI 1945), ogłoszenia planu Marshalla (1947), przemówienia W. Churchilla | – wyjaśnia przyczyny dominacji USA i ZSRS w powojennym świecie<br>– ocenia znaczenie powstania ONZ<br>– ocenia politykę państw okupacyjnych wobec Niemiec |

|                     |                                                                                                                                                                                              |         |                                                                                                                                                    |                                                                                                     |                                                                    |                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                      |
|---------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                     |                                                                                                                                                                                              |         |                                                                                                                                                    |                                                                                                     |                                                                    | <p>w Fulton (1946), ogłoszenia doktryny Trumana (1947), blokady Berlina Zachodniego (1948-1949)</p> <p>– przedstawia polityczne skutki II wojny światowej</p> <p>– wyjaśnia genezę blokady Berlina Zachodniego</p>       |                                                                                                                                                                                                                                                      |
| TSW – Mur berliński | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Miasto podzielone żelazną kurtyną</li> <li>2. Ucieczka do lepszego świata</li> <li>3. Solidarni z berlińczykami</li> <li>4. Upadek muru</li> </ol> | XXXVI.7 | <p>– wyjaśnia znaczenie terminu mur berliński</p> <p>– zna daty: rozpoczęcia budowy muru berlińskiego (VIII 1961), zjednoczenia Niemiec (1990)</p> | <p>– identyfikuje postać Helmuta Kohla</p> <p>– wymienia przyczyny zbudowania muru berlińskiego</p> | <p>– wyjaśnia, dlaczego ludzie uciekali do Berlina Zachodniego</p> | <p>– omawia okoliczności upadku muru berlińskiego</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminu Checkpoint Charlie</p> <p>– zna datę wydarzeń przy Checkpoint Charlie (1961)</p> <p>– identyfikuje postacie: Johna Fitzgeralda</p> | <p>– wyjaśnia, jaką rolę w komunistycznej propagandzie odgrywał mur berliński</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób międzynarodowa opinia publiczna zareagowała na budowę muru berlińskiego</p> <p>– ocenia znaczenie, jakie dla podzielonego Berlina</p> |

|                          |                                                                                                                                                                                                      |                    |                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|--------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                          |                                                                                                                                                                                                      |                    |                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Kennedy'ego,<br>Ronalda Reagana,<br>Michaiła<br>Gorbaczowa<br><br>– opisuje, jak<br>budowano mur<br>berliński                                                                                                                                                                                                                                                                           | miały wizyty<br>prezydentów USA –<br>J.F. Kennedy'ego<br>i R. Reagana                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| 2. Za żelazną<br>kurtyną | 1. ZSRS po II wojnie<br>światowej<br>2. Kraje demokracji<br>ludowej<br>3. Odwilż w bloku<br>wschodnim<br>4. Układ Warszawski<br>5. Powstanie<br>węgierskie<br>w 1956 r.<br>6. Polityka<br>odprężenia | XXXVI.4<br>XXXVI.5 | – wyjaśnia znaczenie<br>terminów:<br>supermocarstwo,<br>kraje demokracji<br>ludowej, odwilż,<br>tajny referat<br>Chruszczowa,<br>destalinizacja, Układ<br>Warszawski<br><br>– zna datę śmierci<br>J. Stalina (1953) | – wyjaśnia znaczenie<br>terminu powstanie<br>węgierskie<br><br>– zna datę powstania<br>węgierskiego<br>(X 1956)<br><br>– identyfikuje postać<br>Nikity Chruszczowa<br><br>– omawia cechy<br>charakterystyczne<br>państw demokracji<br>ludowej | – wyjaśnia<br>znaczenie terminu<br>Rada Wzajemnej<br>Pomocy<br>Gospodarczej<br>(RWPG)<br><br>– wyjaśnia<br>znaczenie śmierci<br>Stalina dla<br>przemian w ZSRS<br>i krajach<br>demokracji ludowej<br><br>– omawia<br>okoliczności<br>powstania<br>i znaczenie Układu<br>Warszawskiego | – zna daty:<br>powstania RWPG<br>(1949), powstania<br>Układu<br>Warszawskiego<br>(1955), XX Zjazdu<br>KPZR (1956)<br><br>– identyfikuje<br>postać Imre Nagya<br><br>– przedstawia<br>najważniejsze tezy<br>referatu<br>N. Chruszczowa na<br>XX Zjeździe KPZR<br>i konsekwencje<br>wygłoszenia tego<br>przemówienia<br><br>– wymienia<br>przyczyny i skutki<br>powstania<br>węgierskiego | – charakteryzuje<br>i porównuje sytuację<br>społeczno-polityczną<br>w ZSRS po<br>zakończeniu II wojny<br>światowej i po<br>śmierci Stalina<br><br>– charakteryzuje<br>sposób sprawowania<br>władzy i politykę<br>prowadzoną przez<br>N. Chruszczowa<br><br>– wymienia przejawy<br>odprężenia<br>w relacjach<br>międzynarodowych<br>w latach 1953–1960 |

|                                |                                                                                                                                                                                                                                                            |                    |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|--------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                |                                                                                                                                                                                                                                                            |                    |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                        | w 1956 r.<br>– przedstawia przebieg powstania węgierskiego z 1956 r.                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| 3. Rozpad systemu kolonialnego | 1. Wojna domowa w Chinach<br>2. Polityka wewnętrzna Mao Zedonga<br>3. Wojna w Korei<br>4. Rozpad systemu kolonialnego<br>5. Klęska Francji w Indochinach<br>6. Powstanie Indii i Pakistanu<br>7. Upadek kolonializmu w Afryce<br>8. Kraje Trzeciego Świata | XXXVI.6<br>XXXVI.9 | – wyjaśnia znaczenie terminów: Wielki Skok, rewolucja kulturalna, dekolonizacja, Trzeci Świat, Rok Afryki<br>– zna daty: wojny w Korei (1950–1953), Roku Afryki (1960)<br>– wskazuje przyczyny rozpadu systemu kolonialnego | – wyjaśnia znaczenie terminu metoda biernego oporu<br>– identyfikuje postacie: Mao Zedonga, Kim Ir Sena, Mahatmy Gandhiego<br>– wskazuje na mapie Koreę, Wietnam, Chiny, Indie, Pakistan<br>– przedstawia najważniejsze skutki polityczne i gospodarcze procesu dekolonizacji | – omawia sposoby realizacji i skutki Wielkiego Skoku w Chinach<br>– wyjaśnia, w jaki sposób przebiegała rewolucja kulturalna w Chinach | – zna datę powstania Chińskiej Republiki Ludowej (1949)<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: czerwona książeczka, neokolonializm<br>– przedstawia przyczyny i skutki wojny domowej w Chinach po II wojnie światowej<br>– opisuje komunistyczne reżimy w Chinach i Korei Północnej, szczególnie uwzględniając stosunek władzy do | – przedstawia rywalizację USA i ZSRS podczas wojny w Korei<br>– opisuje proces dekolonizacji Indochin<br>– charakteryzuje konflikty zbrojne w Afryce<br>– charakteryzuje problemy państw Trzeciego Świata po uzyskaniu niepodległości<br>– omawia przyczyny i skutki konfliktów w Azji w czasie zimnej wojny<br>– ocenia rolę Mahatmy Gandhiego w procesie |

|                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                      |         |                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                  |
|----------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                      |         |                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                 | <p>jednostki</p> <p>– opisuje skutki polityki gospodarczej i kulturalnej Mao Zedonga</p> <p>– podaje przyczyny konfliktu indyjsko-pakistańskiego</p> <p>– przedstawia skutki rozpadu brytyjskiego imperium kolonialnego w Indiach</p> | dekolonizacji Indii                                                                                                                                                                              |
| 4. Konflikt na Bliskim Wschodzie | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Powstanie państwa Izrael</li> <li>2. Kryzys sueski</li> <li>3. Wojna sześciodniowa i Jom Kippur</li> <li>4. Konflikt palestyński pod koniec XX w.</li> <li>5. Rewolucja islamska w Iranie</li> <li>6. I wojna w Zatoce Perskiej</li> </ol> | XXXVI.8 | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: Bliski Wschód, syjonizm</p> <p>– zna daty: powstania Izraela (1948), rewolucji islamskiej w Iranie (1979), I wojny w Zatoce Perskiej (1990)</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: konflikt żydowsko-palestyński, wojna sześciodniowa, wojna Jom Kippur, Organizacja Wyzwolenia Palestyny (OWP)</p> <p>– identyfikuje postacie: Dawida Ben Guriona, Jasira Arafata, Ruhollaha</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: Autonomia Palestyńska, operacja „Pustynna burza”</p> <p>– wymienia przyczyny i skutki konfliktów izraelsko-arabskich</p> <p>– przedstawia</p> | <p>– zna daty: wojny o niepodległość Izraela (1948–1949), wojny izraelsko-egipskiej (1956), wojny sześciodniowej (1967), wojny Jom Kippur (1973), porozumienia z Oslo (1993)</p> <p>– identyfikuje postacie: Gamala</p>               | <p>– ocenia znaczenie rozpowszechnienia nowych środków transportu</p> <p>– ocenia rolę mocarstw światowych w konflikcie bliskowschodnim</p> <p>– charakteryzuje i ocenia zjawisko terroryzmu</p> |

|                                 |                                                                                                                                                   |                    |                                                                                                                                   |                                                                                                                             |                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                      |
|---------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------|
|                                 |                                                                                                                                                   |                    |                                                                                                                                   | Chomejnego<br>– wskazuje na mapie rejon Bliskiego Wschodu i Zatoki Perskiej                                                 | okoliczności, w jakich powstało państwo Izrael                                                          | Abdela Nasera, Saddama Husajna<br>– omawia proces powstawania państwa Izrael i jego funkcjonowanie w pierwszych latach niepodległości<br>– opisuje charakter konfliktu bliskowschodniego<br>– omawia konflikt w rejonie Zatoki Perskiej<br>– przedstawia przyczyny i skutki rewolucji islamskiej w Iranie | palestyńskiego                                                       |
| 5. Zimna wojna i wyścig zbrojeń | 1. Rywalizacja Wschód–Zachód<br>2. Kryzys kubański<br>3. Wojna w Wietnamie<br>4. Rywalizacja w kosmosie<br>5. Rządy Breżniewa<br>6. Praska Wiosna | XXXVI.5<br>XXXVI.7 | – wyjaśnia znaczenie terminów: wyścig zbrojeń, odprężenie<br>– identyfikuje postacie: Nikity Chruszczowa, Fidela Castro, Johna F. | – wyjaśnia znaczenie terminów: kryzys kubański, Praska Wiosna<br>– zna daty: wysłania pierwszego człowieka w kosmos (1961), | – zna daty: umieszczenia pierwszego sztucznego satelity w kosmosie (1957), lądowania na Księżycu (1969) | – identyfikuje postacie: Dwighta Eisenhowera, Jurija Gagarina, Neila Armstronga, Aleksandra Dubčeka, Pol Pota                                                                                                                                                                                             | – omawia wpływy ZSRS na świecie i ocenia ich polityczne konsekwencje |

|                              |                                                                                                                                                                                |          |                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                          |
|------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                              | 1968 r.                                                                                                                                                                        |          | Kennedy'ego,<br>Leonida Breżniewa                                                                                                                                                                   | ogłoszenia blokady morskiej Kuby (1962), Praskiej Wiosny (1968)<br><br>– wyjaśnia, na czym polegała rywalizacja (zimna wojna) między USA i ZSRS w dziedzinach: wojskowości i podboju kosmosu                             | – przedstawia przyczyny i skutki konfliktu kubańskiego<br><br>– omawia przyczyny i skutki Praskiej Wiosny                                                                                                       | – omawia główne założenia polityki zagranicznej ZSRS i USA w latach 60. I 70. XX w.<br><br>– przedstawia przyczyny i skutki amerykańskiej interwencji w Wietnamie<br><br>– wyjaśnia okoliczności interwencji sił Układu Warszawskiego w Czechosłowacji |                                                                                                                                                                                                          |
| 6. Droga ku wspólnej Europie | 1. Demokratyzacja Europy Zachodniej<br>2. Upadek europejskich dyktatur<br>3. Początek integracji europejskiej<br>4. Powstanie EWG i Euratomu<br>5. Powstanie Unii Europejskiej | XXXVI.12 | – wyjaśnia znaczenie terminów: Unia Europejska, euro<br><br>– zna datę powstania Unii Europejskiej w wyniku zawarcia traktatu z Maastricht (1992)<br><br>– podaje przyczyny integracji europejskiej | – wyjaśnia znaczenie terminów: traktaty rzymskie, Europejska Wspólnota Węgla i Stali (EWWiS), Europejska Wspólnota Gospodarcza (EWG), Euratom, układ z Schengen, traktat z Maastricht<br><br>– zna daty: powstania EWWiS | – zna daty: ogłoszenia planu Schumana (1950), podpisania układu w Schengen (1985)<br><br>– identyfikuje postacie: Konrada Adenauera, Alcida de Gasperiego<br><br>– wskazuje na mapie państwa założycielskie EWG | – wyjaśnia znaczenie terminów: plan Schumana, Komisja Europejska, Parlament Europejski, Rada Europejska, Beneluks, unia celna<br><br>– przedstawia etapy tworzenia                                                                                     | – wskazuje na mapie etapy rozszerzania EWG<br><br>– omawia wpływ integracji europejskiej na rozwój gospodarczy i demokratyzację państw Europy Zachodniej<br><br>– ocenia gospodarcze i polityczne skutki |

|                                                            |                                                                                                                                                                                        |          |                                                                                                                         |                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                            |                                                                                                                                                                                        |          | – identyfikuje postać Roberta Schumana                                                                                  | (1952), podpisanie traktatów rzymskich (1957)                                                                                    | oraz państwa należące do UE<br><br>– wymienia zjawiska, które wpłynęły na umocnienie się demokracji w Europie Zachodniej po II wojnie światowej                                                                      | Unii Europejskiej<br><br>– wyjaśnia, w jaki sposób doszło do demokratycznych przemian w krajach Europy Zachodniej i Południowej                                                                                                                                        | integracji europejskiej                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| 7. Przemiany społeczne i kulturowe w drugiej połowie XX w. | 1. Rewolucja obyczajowa<br>2. Ruchy kontestatorskie<br>3. Bunt studencki<br>4. Prawa kobiet<br>5. Terroryzm polityczny<br>6. Walka z segregacją rasową w USA<br>7. Sobór watykański II | XXXVI.13 | – wyjaśnia znaczenie terminów: rewolucja obyczajowa, ruch kontestatorski, hipisi, pacyfizm, feminizm, segregacja rasowa | – zna datę obrad soboru watykańskiego II (1962–1965)<br><br>– identyfikuje postacie: Martina Luthera Kinga, Jana XXIII, Pawła VI | – zna datę buntów studenckich we Francji (1968)<br><br>– przedstawia przyczyny przemian społecznych i kulturowych w drugiej połowie XX w.<br><br>– omawia cechy charakterystyczne rewolucji obyczajowej i jej skutki | – przedstawia cele buntów studenckich w krajach zachodnich w latach 60.<br><br>– wymienia hasła ruchów kontestatorskich<br><br>– wyjaśnia, na czym polegała walka z segregacją rasową w USA<br><br>– wymienia skutki obrad soboru watykańskiego II<br><br>– prezentuje | – wyjaśnia znaczenie terminów: kontrkultura, laicyzacja, Greenpeace, Woodstock, terroryzm polityczny<br><br>– omawia cechy charakterystyczne ruchów kontestatorskich i pacyfistycznych<br><br>– wymienia przejawy terrorizmu politycznego<br><br>– ocenia skutki społeczne, kulturalne i polityczne przemian |

|                                                   |                                                                                                                                                                                                            |                                                 |                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                              |
|---------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                   |                                                                                                                                                                                                            |                                                 |                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                  | <p>poglądy ruchów walczących o prawa kobiet w XX w.</p> <p>– omawia przyczyny, przejawy i skutki buntów studenckich</p> <p>– opisuje walkę o równouprawnienie rasowe</p> <p>– wymienia przykłady zespołów rockowych, które miały wpływ na kształtowanie się kultury młodzieżowej lat 60. i 70.</p> | <p>obyczajowych lat 60. XX w.</p> <p>– ocenia znaczenie reform soboru watykańskiego II</p>                                                                   |
| <b>Rozdział IV: Polska po II wojnie światowej</b> |                                                                                                                                                                                                            |                                                 |                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                              |
| 1. Początki władzy komunistów w Polsce            | <p>1. Nowa Polska</p> <p>2. Polacy wobec komunistów</p> <p>3. Referendum ludowe w 1946 r.</p> <p>4. Sfałszowane wybory w 1947 r.</p> <p>5. Podziemie antykomunistyczne</p> <p>6. Przemiany gospodarcze</p> | <p>XXXIII.5</p> <p>XXXVII.1</p> <p>XXXVII.2</p> | – wyjaśnia znaczenie terminów: Ziemie Odzyskane, przesiedlenia ludności, Polska Partia Robotnicza, Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL), żołnierze niezłomni | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: akcja „Wisła”, referendum ludowe, demokracja ludowa, reforma rolna, nacjonalizacja przemysłu</p> <p>– zna daty: referendum</p> | – wyjaśnia znaczenie terminów: Urząd Bezpieczeństwa (UB), cenzura przewencyjna, Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość” (WiN), bitwa | <p>– charakteryzuje międzynarodowe uwarunkowania ukształtowania polskiej granicy państwowej po II wojnie światowej</p> <p>– przedstawia okoliczności i skutki</p>                                                                                                                                  | <p>– ocenia postawę żołnierzy wyklętych</p> <p>– ocenia postawy Polaków wobec nowego reżimu</p> <p>– podaje przejawy zależności Polski od ZSRS po wojnie</p> |

|                                               |                                                                                                                                                                                      |                       |                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                       |
|-----------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                               |                                                                                                                                                                                      |                       | (wyklęci)                                                                                                                                                            | <p>ludowego (1946), pierwszych powojennych wyborów parlamentarnych (1947)</p> <p>– identyfikuje postacie: Stanisława Mikołajczyka, Witolda Pileckiego, Danuty Siedzikówny „Inki”</p> <p>– wskazuje na mapie granice Polski po II wojnie światowej, kierunki powojennych przesiedleń ludności na ziemiach polskich</p> | <p>o handel</p> <p>– identyfikuje postać Józefa Franczaka „Lalusia”</p> <p>– przedstawia przyczyny i skutki migracji ludności na ziemiach polskich po II wojnie światowej</p> <p>– opisuje metody, dzięki którym komuniści zdobyli władzę w Polsce</p> | <p>przeprowadzenia referendum ludowego</p> <p>– przedstawia realia funkcjonowania podziemia niepodległościowego</p> <p>– przedstawia etapy przejmowania władzy w Polsce przez komunistów</p> <p>– przytacza metody terroru stosowane przez komunistów</p> | <p>– omawia przebieg odbudowy Warszawy</p> <p>– określa społeczne i polityczne konsekwencje wprowadzenia dekretów o reformie rolnej oraz nacjonalizacji przemysłu</p> |
| TSW – Jak Polacy zasiedlali Ziemie Odzyskane? | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Przejmowanie kontroli</li> <li>2. Napływ osadników</li> <li>3. Zagospodarowywanie Ziem Odzyskanych</li> <li>4. <i>Sami swoi</i></li> </ol> | XXXVII.1<br>XXXVIII.1 | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: Ziemie Odzyskane, szabrownictwo</p> <p>– zna daty: początku napływu osadników na Ziemie Odzyskane (1945), akcji „Wisła” (1947)</p> | <p>– omawia proces przejmowania kontroli nad Ziemiami Odzyskanymi przez Polaków</p> <p>– wymienia, skąd pochodzili osadnicy, którzy znaleźli się na Ziemach</p>                                                                                                                                                       | <p>– omawia przyczyny napływu osadników na Ziemie Odzyskane</p> <p>– przedstawia postawy Polaków, którzy znaleźli się na Ziemach Odzyskanych</p>                                                                                                       | <p>– wyjaśnia, jak propaganda komunistyczna propagowała ideę Ziem Odzyskanych</p> <p>– wyjaśnia, jak władze polskie traktowały Niemców zamieszkujących</p>                                                                                                | <p>– ocenia politykę władz komunistycznych wobec Ziem Odzyskanych</p>                                                                                                 |

|                                |                                                                                                                                                                                                                                    |                        |                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                    |                                                       |
|--------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------|
|                                |                                                                                                                                                                                                                                    |                        |                                                                                                                                                                                                                                                                           | Odzyskanych                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                      | Ziemie Odzyskane<br>– przedstawia rolę Kościoła katolickiego w integracji Ziem Odzyskanych z Polską<br><br>– wymienia przykłady filmów o losach Ziem Odzyskanych i ich mieszkańcach                                |                                                       |
| 2. Polska w czasach stalinizmu | 1. Powstanie PZPR<br>2. Przemiany gospodarczo-społeczne<br>3. Próba kolektywizacji rolnictwa<br>4. Okres stalinizmu w Polsce (1948–1956)<br>5. Socrealizm<br>6. Konstytucja stalinowska 1952 r.<br>7. Walka z Kościołem katolickim | XXXVIII.1<br>XXXVIII.2 | – wyjaśnia znaczenie terminów: Polska Zjednoczona Partia Robotnicza (PZPR), system monopartyjny, Polska Rzeczpospolita Ludowa (PRL), system centralnego sterowania gospodarką, Państwowe Gospodarstwa Rolne<br><br>– identyfikuje postacie: Władysława Gomułki, Bolesława | – wyjaśnia znaczenie terminów: plan sześcioletni, kolektywizacja, stalinizm, socrealizm<br><br>– zna daty: powstania PZPR (1948), przyjęcia Konstytucji PRL (1952)<br><br>– podaje założenia planu sześcioletniego | – zna datę planu sześcioletniego (1950–1955)<br><br>– wyjaśnia znaczenie terminów: „wyścig pracy”, przodownik pracy, kułak<br><br>– podaje główne cechy ustroju politycznego Polski w okresie stalinowskim<br><br>– wskazuje cechy charakterystyczne | – przedstawia okoliczności powstania PZPR<br><br>– przedstawia konsekwencje społeczne i ekonomiczne planu sześcioletniego<br><br>– omawia cele propagandy komunistycznej w czasach stalinizmu<br><br>– przedstawia | – ocenia kult jednostki w Polsce w okresie stalinizmu |

|                                    |                                                                                                                                                                     |                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                    |                                                                                                                                                                     |                                                       | Bieruta                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | socrealizmu<br>w kulturze polskiej                                                                                                                                                                                                                                                  | założenia<br>Konstytucji PRL<br>z 1952 r.<br><br>– opisuje system<br>represji władz<br>komunistycznych<br>wobec Kościoła                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| 3. Czasy<br>Gomułki<br>(1956–1970) | 1. PRL po śmierci<br>Stalina<br>2. Poznański Czerwiec<br>3. Rządy Gomułki –<br>mała stabilizacja<br>4. Spór z Kościołem<br>5. Marzec 1968 r.<br>6. Grudzień 1970 r. | XXXVIII.3<br>XXXIX.1<br>XXXIX.2<br>XXXIX.3<br>XXXIX.4 | – wyjaśnia znaczenie<br>terminów: Służba<br>Bezpieczeństwa (SB),<br>odwilż<br>październikowa, mała<br>stabilizacja, obchody<br>Tysiąclecia Chrztu<br>Polski<br><br>– zna daty: śmierci<br>J. Stalina (1953),<br>obchodów Tysiąclecia<br>Chrztu Polski (1966)<br><br>– identyfikuje<br>postacie: Władysława<br>Gomułki, kardynała<br>Stefana<br>Wyszyńskiego<br><br>– prezentuje<br>okoliczności dojścia<br>W. Gomułki do | – wyjaśnia znaczenie<br>terminów: poznański<br>Czerwiec, „polska<br>droga do socjalizmu”,<br>Marzec 1968 r.,<br>Grudzień 1970 r.<br><br>– zna daty: wydarzeń<br>poznańskich (VI<br>1956), polskiego<br>Października<br>(X 1956), wydarzeń<br>marcowych (III 1968),<br>wydarzeń<br>grudniowych na<br>Wybrzeżu (XII 1970)<br><br>– charakteryzuje<br>okres rządów<br>W. Gomułki, w tym<br>politykę zagraniczną<br>PRL | – wyjaśnia<br>przyczyny i skutki<br>oraz opisuje<br>przebieg wydarzeń<br>polskiego do<br>episkopatu<br>Czerwca i polskiego<br>Października<br>w 1956 r.<br><br>– omawia przejawy<br>odwilży<br>październikowej<br>w Polsce<br><br>– przedstawia<br>przebieg obchodów<br>milenijnych | – zna datę<br>wystosowania listu<br>episkopatu<br>polskiego do<br>episkopatu<br>niemieckiego<br>(1965)<br><br>– identyfikuje<br>postać Romka<br>Strzałkowskiego<br><br>– omawia proces<br>odwilży<br><br>– charakteryzuje<br>przyczyny<br>i narastanie<br>konfliktu władz<br>z Kościołem<br>katolickim<br><br>– wyjaśnia<br>przyczyny i skutki | – ocenia postawę<br>W. Gomułki wobec<br>wydarzeń<br>poznańskich<br><br>– ocenia zachowanie<br>władz PRL w obliczu<br>wydarzeń na<br>Wybrzeżu w 1970 r.<br><br>– ocenia rolę Kościoła<br>katolickiego<br>i środowisk<br>studenckich<br>w kształtowaniu<br>opozycji wobec władz<br>PRL<br><br>– wymienia<br>przedstawicieli<br>polskiej szkoły<br>filmowej<br><br>– opisuje |

|                            |                                                                                                                                                                                                                     |                               |                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                    |
|----------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------|
|                            |                                                                                                                                                                                                                     |                               | władzy                                                                                                                                                                                             |                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                             | <p>kampanii antysemitki w Polsce w 1968 r.</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>List 34</i>, <i>Zmotoryzowane Odwody Milicji Obywatelskiej (ZOMO)</i></p> <p>– wyjaśnia przyczyny i skutki wydarzeń z Marca 1968 r. i Grudnia 1970 r.</p> | normalizację stosunków między Polską a Republiką Federalną Niemiec |
| 4. Polska w czasach Gierka | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. „Druga Polska” Edwarda Gierka</li> <li>2. Życie na kredyt</li> <li>3. Życie codzienne w PRL</li> <li>4. Propaganda sukcesu</li> <li>5. Nowelizacja konstytucji</li> </ol> | <p>XXXIX.2</p> <p>XXXIX.3</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: „druga Polska”, propaganda sukcesu</p> <p>– identyfikuje postać Edwarda Gierka</p> <p>– przedstawia przemiany w życiu codziennym Polaków za rządów E. Gierka</p> | <p>– wymienia cechy charakterystyczne rządów E. Gierka</p> <p>– opisuje życie codzienne w czasach PRL</p> | <p>– zna datę nowelizacji Konstytucji PRL (1976)</p> <p>– omawia wpływ zagranicznych kredytów na rozwój przemysłu ciężkiego i górnictwa</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegała propaganda sukcesu w czasie</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: ukryte bezrobocie, kino moralnego niepokoju</p> <p>– identyfikuje postacie: Andrzeja Wajdy, Krzysztofa Zanussiego, Kazimierza Górskiego, Huberta Wagnera</p>                                                | – ocenia okres rządów E. Gierka                                    |

|                                              |                                                                                                                                                                         |                                                                                         |                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                               |
|----------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                              |                                                                                                                                                                         |                                                                                         |                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                          | rządów E. Gierka                                                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"><li>– wyjaśnia, dlaczego polityka gospodarcza E. Gierka nie przyniosła spodziewanych rezultatów</li><li>– przedstawia okoliczności i skutki nowelizacji konstytucji w 1976 r.</li><li>– przedstawia wpływ kina moralnego niepokoju na kształtowanie postaw Polaków</li></ul> |                                                                                                                                                               |
| Rozdział V: Upadek komunizmu                 |                                                                                                                                                                         |                                                                                         |                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                               |
| 1. Początki opozycji demokratycznej w Polsce | <ul style="list-style-type: none"><li>1. Czerwiec 1976 r.</li><li>2. Powstanie opozycji antykomunistycznej</li><li>3. Rozwój opozycji</li><li>4. Papież Polak</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>XXXIX.4</li><li>XXXIX.5</li><li>XXXIX.6</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>– wyjaśnia znaczenie terminu Komitet Obrony Robotników (KOR)</li><li>– identyfikuje postacie: Jana Pawła II, Jacka Kuronia</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>– wyjaśnia znaczenie terminu Czerwiec 1976 r.</li><li>– zna daty: wydarzeń czerwcowych (1976), powstania KOR (1976), wyboru Karola Wojtyły na papieża (16 X 1978), pierwszej pielgrzymki</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>– opisuje genezę, przebieg i skutki wydarzeń czerwcowych w 1976 r.</li><li>– określa cele i opisuje działalność KOR-u</li><li>– wyjaśnia wpływ</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>– wyjaśnia znaczenie terminów: drugi obieg, Wolne Związki Zawodowe (WZZ)</li><li>– identyfikuje postacie: Stanisława Pyjasa, Jana Józefa</li></ul>                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"><li>– wyjaśnia, dlaczego władze komunistyczne w mniejszym stopniu niż dotąd represjonowały ugrupowania opozycyjne</li></ul> |

|                             |                                                                                                     |                    |                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                               |
|-----------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                             |                                                                                                     |                    |                                                                                                                                                                                                          | Jana Pawła II do Polski (1979)                                                                                                                        | wyboru Karola Wojtyły na papieża na sytuację w Polsce                                                                                          | Lipskiego, Antoniego Macierewicza, Zbigniewa i Zofii Romaszewskich, Leszka Moczulskiego<br><br>– przedstawia okoliczności narodzin opozycji demokratycznej w Polsce<br><br>– charakteryzuje rozwój organizacji opozycyjnych w latach 70. XX w. |                                                                                                               |
| 2. Powstanie „Solidarności” | 1. Strajki sierpniowe w 1980 r.<br>2. Utworzenie NSZZ „Solidarność”<br>3. Na drodze do konfrontacji | XXXIX.7<br>XXXIX.8 | – wyjaśnia znaczenie terminów: strajk okupacyjny, 21 postulatów „Solidarności”, NSZZ „Solidarność”<br><br>– zna datę strajków sierpniowych (VIII 1980), porozumień sierpniowych z Gdańska (31 VIII 1980) | – wyjaśnia znaczenie terminów: wydarzenia sierpniowe, porozumienia sierpniowe<br><br>– przedstawia przyczyny i skutki strajków sierpniowych w 1980 r. | – wyjaśnia znaczenie terminów: Międzyzakładowy Komitet Strajkowy (MKS), karnawał „Solidarności”<br><br>– omawia przebieg wydarzeń sierpniowych | – zna daty: powstania NSZZ „Solidarność” (IX 1980), zamachu na Jana Pawła II (V 1981)<br><br>– identyfikuje postacie: Bogdana Borusewicza, Andrzeja Gwiazdy, Mehmeta Alego Ağcy                                                                | – wyjaśnia, w jaki sposób władze komunistyczne w Polsce przygotowywały się do konfrontacji siłowej z opozycją |

|                          |                                                                                                                       |              |                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                  |                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                      |
|--------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------|
|                          |                                                                                                                       |              | – identyfikuje postacie: Lecha Wałęsy, Anny Walentynowicz                                                                                                                                                                                                   |                                                                  |                                                    | – omawia działalność NSZZ „Solidarność” w okresie tzw. karnawału „Solidarności”<br><br>– przedstawia reakcję ZSRS na wydarzenia w Polsce w 1980 r.                                                                                                                                               |                                                      |
| 3. Stan wojenny w Polsce | 1. Wprowadzenie stanu wojennego<br>2. Internowanie opozycjonistów<br>3. Reakcja społeczeństwa<br>4. Ostatnie lata PRL | XL.1<br>XL.2 | – wyjaśnia znaczenie terminów: stan wojenny, Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego (WRON), internowanie<br><br>– zna datę wprowadzenia stanu wojennego (13 XII 1981)<br><br>– identyfikuje postacie: Wojciecha Jaruzelskiego, Lecha Wałęsy, Jerzego Popiełuszki | – przedstawia okoliczności wprowadzenia stanu wojennego w Polsce | – charakteryzuje przebieg stanu wojennego w Polsce | – zna daty: pacyfikacji kopalni „Wujek” (XII 1981), zamordowania ks. J. Popiełuszki (1984)<br><br>– przedstawia reakcję świata na sytuację w Polsce w okresie stanu wojennego, w tym przyznanie Pokojowej Nagrody Nobla Lechowi Wałęsie<br><br>– charakteryzuje sytuację PRL po zniesieniu stanu | – ocenia postawy społeczeństwa wobec stanu wojennego |

|                                                           |                                                                                                                                                                                |      |                                                       |                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                           |
|-----------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|-------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                           |                                                                                                                                                                                |      |                                                       |                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                   | <p>wojennego</p> <p>– przedstawia reakcję społeczeństwa na stan wojenny</p> <p>– wskazuje wydarzenia, które doprowadziły do upadku komunizmu w Polsce</p>                                                                                                        |                                                                                                           |
| TSW – Jak Pomarańczowa Alternatywa walczyła z komunizmem? | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Początki Pomarańczowej Alternatywy</li> <li>2. Pomarańczowa Alternatywa w akcji</li> <li>3. Działalność po Okrągłym Stole</li> </ol> | XL.2 | – wyjaśnia znaczenie terminu Pomarańczowa Alternatywa | <p>– zna daty: szczytu aktywności ulicznej Pomarańczowej Alternatywy (1987–1988), końca działalności Pomarańczowej Alternatywy (1990)</p> <p>– identyfikuje postać Waldemara Fydrycha</p> | <p>– wyjaśnia, jakie idee przyświecały Pomarańczowej Alternatywie</p> <p>– wymienia przykłady akcji Pomarańczowej Alternatywy</p> | <p>– identyfikuje postać Krzysztofa Skiby</p> <p>– zna daty pierwszych akcji ulicznych Pomarańczowej Alternatywy (1981)</p> <p>– przedstawia okoliczności powstania Pomarańczowej Alternatywy</p> <p>– wyjaśnia, jak władze reagowały na akcje Pomarańczowej</p> | – ocenia wpływ Pomarańczowej Alternatywy na kształtowanie postaw antykomunistycznych i obalenie komunizmu |

|                             |                                                                                                                                                                                             |                                 |                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                      |
|-----------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                             |                                                                                                                                                                                             |                                 |                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                 | <p>Alternatywy</p> <p>– omawia działalność Pomarańczowej Alternatywy po Okrągłym Stole</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                      |
| 4. Rozpad bloku wschodniego | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Kryzys ZSRS</li> <li>2. Ronald Reagan prezydentem USA</li> <li>3. Próby reform w ZSRS</li> <li>4. Jesień Ludów</li> <li>5. Rozpad ZSRS</li> </ol> | <p>XXXVI.10</p> <p>XXXVI.11</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminu Jesień Ludów</p> <p>– identyfikuje postacie: Ronalda Reagana, Michaiła Gorbaczowa, Václava Havla</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: aksamitna rewolucja, <i>perestrojka</i>, <i>glasnost</i></p> <p>– zna daty: obalenia komunizmu w europejskich państwach bloku wschodniego (1989–1990), zjednoczenia Niemiec (1990), rozpadu ZSRS (1991)</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminu pucz Janajewa</p> <p>– identyfikuje postacie: Borysa Jelcyna, Giennadija Janajewa</p> <p>– przedstawia przejawy kryzysu ZSRS w latach 80. XX w.</p> <p>– wyjaśnia okoliczności rozpadu ZSRS</p> | <p>– zna daty: interwencji zbrojnej ZSRS w Afganistanie (1979–1989), przejęcia władzy przez Gorbaczowa (1985), puczu Janajewa (1991), rozwiązania RWPG i Układu Warszawskiego (1991), rozwiązania ZSRS (XII 1991)</p> <p>– charakteryzuje politykę R. Reagana i jej wpływ na zmianę sytuacji międzynarodowej</p> <p>– charakteryzuje wydarzenia Jesieni Ludów w państwach bloku</p> | <p>– ocenia rolę M. Gorbaczowa i R. Reagana w zmianie układu sił w polityce międzynarodowej – przedstawia rolę Gorbaczowa w upadku komunizmu w państwach bloku wschodniego</p> <p>– wymienia próby reform w ZSRS i określa ich skutki polityczne</p> |

|                                  |                                                                                                                                                      |               |                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                        |                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                             |
|----------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------|
|                                  |                                                                                                                                                      |               |                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                        |                                                                                                                  | <p>wschodniego</p> <p>– omawia proces rozpadu ZSR, uwzględniając powstanie niepodległych państw w Europie</p> <p>– wyjaśnia, jakie były przyczyny rozwiązania RWPG i Układu Warszawskiego</p>                                                               |                                                                             |
| 5. Początek III Rzeczypospolitej | <p>1. Obrady Okrągłego Stołu</p> <p>2. Wybory czerwcowe w 1989 r.</p> <p>3. „Wasz prezydent, nasz premier”</p> <p>4. Budowa III Rzeczypospolitej</p> | XL.3<br>XLI.1 | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: obrady Okrągłego Stołu, wybory czerwcowe</p> <p>– zna daty: obrad Okrągłego Stołu (II–IV 1989), wyborów czerwcowych (4 VI 1989)</p> <p>– identyfikuje postacie: Lecha Wałęsy, Wojciecha Jaruzelskiego, Tadeusza Mazowieckiego</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: Obywatelski Klub Parlamentarny (OKP), sejm kontraktowy</p> <p>– zna datę powołania rządu T. Mazowieckiego (1989)</p> | <p>– podaje postanowienia i skutki obrad Okrągłego Stołu</p> <p>– przedstawia następstwa wyborów czerwcowych</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: „gruba linia”/„gruba kreska”, ustalenia z Magdalenki</p> <p>– zna daty: wyboru W. Jaruzelskiego na prezydenta (VII 1989)</p> <p>– identyfikuje postacie: Czesława Kiszczaka, Leszka Balcerowicza, Bronisława Geremka,</p> | – ocenia znaczenie obrad Okrągłego Stołu dla przemian politycznych w Polsce |

|                                                  |                                                                                                                                                                                        |                                 |                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                         |
|--------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                  |                                                                                                                                                                                        |                                 |                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                      | <p>Krzysztofa Skubiszewskiego</p> <p>– omawia okoliczności zwołania Okrągłego Stołu</p> <p>– przedstawia reformy rządu T. Mazowieckiego</p>                                                                                                                                                               |                                                                                                                         |
| <b>rozdział VI: Polska i świat w nowej epoce</b> |                                                                                                                                                                                        |                                 |                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                         |
| 1. Europa po rozpadzie ZSRS                      | <p>1. Europa na przełomie XX i XXI w.</p> <p>2. Powrót mocarstwowych ambicji Rosji</p> <p>3. Kraje postsowieckie</p> <p>4. Wojna w byłej Jugosławii</p> <p>5. Masakra w Srebrenicy</p> | <p>XXXVI.10</p> <p>XXXVI.11</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: Wspólnota Niepodległych Państw (WNP), kraj postsowiecki</p> <p>– identyfikuje postacie: Billa Clintona, Borysa Jelcyna, Władimira Putina</p> | <p>– zna daty: powstania Wspólnoty Niepodległych Państw (1991), wejścia Polski, Czech i Węgier do NATO (1999), rozpadu Jugosławii (1991–1992)</p> <p>– przedstawia okoliczności wstąpienia Polski, Czech i Węgier do NATO</p> | <p>– charakteryzuje rządy W. Putina w Rosji</p> <p>– wymienia problemy, z jakimi spotkały się podczas transformacji ustrojowej kraje postsowieckie</p> <p>– prezentuje skutki rozpadu Jugosławii</p> | <p>– zna daty: wojny w Jugosławii (1991–1995), I wojny czeczeńskiej (1994–1996), ludobójstwa w Srebrenicy (1995), porozumienia w Dayton (XI 1995), II wojny czeczeńskiej (1999–2009), rewolucji róż (2003), wojny o Osetię Południową (2008), Euromajdanu (2013–2014)</p> <p>– identyfikuje postacie:</p> | <p>– omawia sytuację polityczną Ukrainy i Gruzji</p> <p>– ocenia rolę W. Putina w przywracaniu Rosji roli mocarstwa</p> |

|                                  |                                                                                |          |                                                                                                      |                                                        |                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                |
|----------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------|----------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                  |                                                                                |          |                                                                                                      |                                                        |                                                                                             | <p>Aleksandra Łukaszenki, Wiktora Janukowycza, Wiktora Juszczenki, Micheila Saakaszwilego, Dżochara Dudajewa</p> <p>– przedstawia przyczyny i skutki wojen w byłej Jugosławii i Czeczenii</p> <p>– charakteryzuje sytuację polityczną na Kaukazie</p> |                                                                                                                                                                                |
| TSW –<br>Terroryzm<br>czeczeński | <p>1. Pierwsze zamachy</p> <p>2. Śmierć w teatrze</p> <p>3. Atak na szkołę</p> | XXXVI.10 | <p>– wyjaśnia znaczenie terminu terroryzm</p> <p>– zna datę zamachu na szkołę w Biesłanie (2004)</p> | – wyjaśnia przyczyny narodzin terroryzmu czeczeńskiego | – wymienia przykłady zamachów terrorystycznych organizowanych przez bojowników czeczeńskich | <p>– zna daty: pierwszego ataku terrorystycznego w Rosji przeprowadzonego przez bojowników czeczeńskich (1995), zamachu w teatrze na Dubrowce (2002)</p> <p>– identyfikuje postać Szamila Basajewa</p>                                                | <p>– ocenia postawy bojowników czeczeńskich i władz rosyjskich wobec problemu czeczeńskiego</p> <p>– omawia skutki społeczne i polityczne zamachów bojowników czeczeńskich</p> |

|                                    |                                                                                                                                                |                    |                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                             |
|------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                    |                                                                                                                                                |                    |                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia przebieg i skutki zamachu na szpital w Budionnowsku</li> <li>– opisuje przebieg zamachu na teatr na Dubrowce</li> <li>– przedstawia przyczyny, przebieg i skutki zamachu na szkołę w Biestanie</li> <li>– opisuje działania władz rosyjskich skierowane przeciwko terrorystom czeczeńskim</li> </ul> |                                                                                                                                                                                                             |
| 2. Konflikty na świecie po 1989 r. | 1. Daleki Wschód<br>2. Kraje afrykańskie<br>3. Współczesne konflikty na świecie<br>4. Konflikt palestyńsko-izraelski<br>5. Wojna z terroryzmem | XXXVI.8<br>XXXVI.9 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Autonomia Palestyńska, Al-Kaida</li> <li>– zna datę ataku na World Trade Center (11 IX 2001)</li> <li>– identyfikuje postacie: George’a W. Busha, Osamy bin</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: polityka neokolonializmu, apartheid</li> <li>– wyjaśnia, na czym polega polityka neokolonializmu i jakie niesie za sobą skutki</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: masakra na placu Tiananmen, talibowie</li> <li>– wyjaśnia przyczyny i skutki wojny z terroryzmem po</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: ludobójstwa w Rwandzie (1994), masakry na placu Tiananmen (VI 1989), wybuchu wojny w Syrii (2011), aneksji Krymu (2014)</li> <li>– identyfikuje postacie: Nelsona</li> </ul>                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia problem terroryzmu</li> <li>– ocenia wpływ USA na sytuację polityczną współczesnego świata</li> <li>– wyjaśnia, jakie są przyczyny współczesnych</li> </ul> |

|                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                  |                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                |
|------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                  | Ladena, Saddama Husajna                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                          | 2001 r.                                                                       | <p>Mandeli, Jasira Arafata, Icchaka Rabina, Szimona Peresa, Baszara al-Asada</p> <p>– przedstawia rozwój gospodarczy Chin i Japonii w drugiej połowie XX w.</p> <p>– przedstawia przyczyny i charakter wojny w Iraku</p>             | konfliktów w Afryce                                                                                                                                            |
| 3. Polska w latach 90. XX w. | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Reformy gospodarcze</li> <li>2. Społeczne koszty przemian ustrojowych</li> <li>3. Rozpad obozu solidarnościowego</li> <li>4. Sytuacja wewnętrzna Polski</li> <li>5. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej</li> <li>6. Plan Balcerowicza i jego skutki</li> </ol> | <p>XLI.1<br/>XLI.2<br/>XLI.3</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: hiperinflacja, gospodarka wolnorynkowa, prywatyzacja, bezrobocie</p> <p>– identyfikuje postacie: Tadeusza Mazowieckiego, Lecha Wałęsy, Leszka Balcerowicza, Jacka Kuronia, Aleksandra Kwaśniewskiego,</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: plan Balcerowicza, pluralizm polityczny</p> <p>– zna daty: wdrożenia planu Balcerowicza (1990), wyboru L. Wałęsy na prezydenta (XII 1990), pierwszych w pełni demokratycznych wyborów do parlamentu (1991), wyboru</p> | <p>– omawia założenia, realizację i skutki gospodarcze planu Balcerowicza</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminu „wojna na górze”</p> <p>– zna daty: rozwiązania PZPR (1990), uchwalenia małej konstytucji (X 1992), reformy administracyjnej (1999)</p> <p>– identyfikuje postacie: Jana Olszewskiego, Jarosława</p> | <p>– ocenia przemiany polityczne i gospodarcze w Polsce po 1989 r.</p> <p>– omawia podstawy ustrojowe III Rzeczypospolitej w świetle konstytucji z 1997 r.</p> |

|                       |                                                                                                                                                                                                                               |                                           |                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                               |
|-----------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                       |                                                                                                                                                                                                                               |                                           | Lecha Kaczyńskiego                                                                                                                                   | <p>A. Kwaśniewskiego na prezydenta (1995), uchwalenia Konstytucji RP (1997), wyboru L. Kaczyńskiego na prezydenta (2005)</p> <p>– wymienia reformy przeprowadzone w 1999 r.</p> <p>– wymienia najistotniejsze przemiany ustrojowe i ekonomiczne III Rzeczypospolitej</p> |                                                                                                                               | <p>Kaczyńskiego, Ryszarda Kaczorowskiego</p> <p>– omawia koszty społeczne reform gospodarczych</p> <p>– charakteryzuje scenę polityczną pierwszych lat demokratycznej Polski</p> <p>– przedstawia proces budowania podstaw prawnych III Rzeczypospolitej</p> <p>– wyjaśnia przyczyny rozpadu obozu solidarnościowego</p> |                                                                                                                                               |
| 4. Polska w NATO i UE | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Polska polityka zagraniczna</li> <li>2. Polska w strukturach NATO</li> <li>3. Polska droga do UE</li> <li>4. Polskie społeczeństwo wobec Unii</li> <li>5. Polska w walce</li> </ol> | <p>XLII.1</p> <p>XLII.2</p> <p>XLII.3</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: NATO, referendum akcesyjne, Unia Europejska</p> <p>– zna daty: przyjęcia Polski do NATO (1999), wejścia Polski</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminu referendum akcesyjne</p> <p>– przedstawia przyczyny i skutki przystąpienia Polski do NATO i UE</p> <p>– omawia</p>                                                                                                                       | <p>– wymienia i omawia etapy integracji Polski z UE</p> <p>– przedstawia postawy Polaków wobec problemu integracji Polski</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: Trójkąt Weimarski, Grupa Wyszehradzka</p> <p>– zna daty: wyjścia ostatnich wojsk rosyjskich z Polski</p>                                                                                                                                                                               | <p>– ocenia rezultaty polskiego członkostwa w NATO i UE</p> <p>– opisuje udział Polski w wojnie z terroryzmem</p> <p>– wymienia korzyści,</p> |

|                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |          |                                                                                       |                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                          |
|----------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|---------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                  | z terroryzmem                                                                                                                                                                                                                                                                                           |          | do UE (2004)                                                                          | konsekwencje członkostwa Polski w NATO                                                                                                                                                                        | z UE                                                                                                                                                                                                              | (1993), obecności polskich żołnierzy na wojnach w Afganistanie (od 2002) i Iraku (2003–2008)<br><br>– określa główne kierunki polskiej polityki zagranicznej<br><br>– wymienia i omawia etapy polskiej akcesji do NATO                                      | jakie przyniosły Polsce integracja z UE oraz wejście do NATO                                                                                                                                                                             |
| 5. Wyzwania współczesnego świata | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Globalizacja</li> <li>2. Rewolucja informacyjna</li> <li>3. Kultura masowa i amerykańizacja</li> <li>4. Problemy demograficzne</li> <li>5. Problem migracji</li> <li>6. Przestępczość zorganizowana i terroryzm</li> <li>7. Zagrożenia ekologiczne</li> </ol> | XXXVI.13 | – wyjaśnia znaczenie terminów: internet, globalizacja, amerykańizacja, kultura masowa | <p>– omawia zalety i wady wprowadzenia nowych środków komunikacji</p> <p>– wyjaśnia, jakie szanse i zagrożenia niesie za sobą globalizacja</p> <p>– opisuje przejawy globalizacji we współczesnym świecie</p> | <p>– wskazuje cechy współczesnej kultury masowej</p> <p>– opisuje zjawisko amerykańizacji</p> <p>– prezentuje zagrożenia ekologiczne współczesnego świata</p> <p>– omawia przyczyny, kierunki i skutki ruchów</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: bogata Północ, biedne Południe, „globalna wioska”, Dolina Krzemowa, efekt cieplarniany, arabska wiosna, Państwo Islamskie, protokół z Kioto</p> <p>– określa przyczyny i skutki narastania nierówności społecznych we</p> | <p>– omawia szanse i niebezpieczeństwa dla człowieka wynikające ze współczesnych zmian cywilizacyjnych</p> <p>– ocenia skutki amerykańizacji kultury na świecie</p> <p>– omawia zjawisko terroryzmu islamskiego</p> <p>– przedstawia</p> |

|  |  |  |  |  |                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|--|--|--|--|--|---------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  |  |  |  | <p>migracyjnych we współczesnym świecie</p> | <p>współczesnym świecie</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, jakie zagrożenia niesie za sobą przestępczość zorganizowana</li> <li>– przedstawia działania współczesnego świata na rzecz poprawy stanu ekologicznego naszej planety</li> <li>– wyjaśnia, na czym polegają kontrasty społeczne we współczesnym świecie</li> <li>– wymienia problemy demograficzne współczesnego świata</li> <li>– wskazuje najważniejsze zagrożenia społeczne współczesnego</li> </ul> | <p>przyczyny i skutki przemian w świecie arabskim w latach 2010–2013</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia działania podejmowane w celu niwelowania problemów demograficznych, społecznych i ekologicznych we współczesnym świecie</li> <li>– przedstawia konsekwencje wzrostu poziomu urbanizacji współczesnego świata</li> </ul> |
|--|--|--|--|--|---------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |  |  |  |  |  |        |  |
|--|--|--|--|--|--|--------|--|
|  |  |  |  |  |  | świata |  |
|--|--|--|--|--|--|--------|--|

Rozkład opracowany przez Lidię Leszczyńską, oparty na programie nauczania *Wczoraj i dziś* autorstwa Tomasza Maćkowskiego